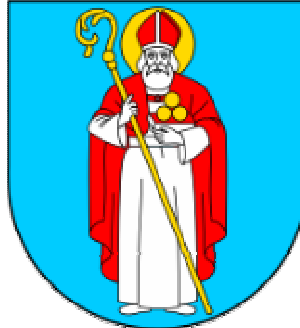

*Załącznik do Uchwały Nr
Rady Gminy Zakrzówek
z dnia*

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY ZAKRZÓWEK
NA LATA 2021-2027**

SPIS TREŚCI

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII.....	7
1. PODSTAWY PRAWNE.....	7
2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE	8
II. DIAGNOZA SPOŁECZNA	18
1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	18
2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ	18
3. DEMOGRAFIA	20
4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	22
5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT	23
6. GOSPODARKA.....	24
7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE	26
8. EDUKACJA I KULTURA	26
9. OCHRONA ZDROWIA.....	30
10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA.....	31
11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	35
12. POMOC SPOŁECZNA.....	37
13. BEZROBOCIE	52
14. BEZDOMNOŚĆ.....	56
15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE	56
16. SYTUACJA DZIECKA.....	63
17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH	67
18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY	71
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY	77
20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS	80
21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.....	83
22. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII.....	94
III. PROGRAMOWANIE	97
1. WIZJA I MISJA.....	97
2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ	98
3. PROGNOZA ZMIAN	114
4. RAMY FINANSOWE.....	117
5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA	118
6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA.....	119
7. PROGRAMY I PROJEKTY	120
UWAGI KOŃCOWE	121

WSTĘP

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek został przygotowany na lata 2021-2027. W opracowanym dokumencie można wyróżnić trzy zasadnicze części: **wprowadzającą**, w której zawarto informacje na temat uwarunkowań zewnętrznych tworzenia strategii; **analityczno-diagnostyczną**, która zawiera diagnozę sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie, identyfikuje problemy społeczne oraz prezentuje ocenę stopnia wdrożenia poprzednio realizowanej strategii; **programową**, która przedstawia założenia polityki społecznej gminy na najbliższe lata, ujęte w formie wizji, misji, celów strategicznych, celów operacyjnych i kierunków działań.

W części programowej zostały wskazane podmioty realizujące strategię i współdziałające w jej realizacji, źródła finansowania przyjętych założeń, określony został także czas realizacji wyznaczonych działań. W celu określenia postępów w realizacji założeń programowych wyznaczone zostały **wskaźniki monitorowania realizacji celów strategii**, uwzględniające wartości z ostatniego roku objętego analizą danych i oczekiwane wartości docelowe w roku kończącym zaplanowany okres programowania opracowanej strategii. Część programowa zawiera także ramy finansowe, prognozę zmian oraz informacje na temat sposobu wdrażania, prowadzenia monitoringu oraz ewaluacji strategii.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przeprowadzono badania ankietowe dotyczące sytuacji społecznej w gminie, problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz sytuacji dziecka. Do analizy wykorzystano trzy rodzaje ankiet.

Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 44 anonimowo wypełnione arkusze. Wśród ankietowanych było 77% kobiet i 23% mężczyzn. Dominujące grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat (36%) i 26-35 lat (25%). Mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku 56-65 lat (18%), 46-55 lat (11%) oraz osoby w wieku 20-25 lat i powyżej 65 lat (po 5%). W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia. Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to najwięcej respondentów zadeklarowało posiadanie wykształcenia wyższego (39%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (25%), podstawowym (18%) oraz zasadniczym zawodowym (2%), natomiast 16% ankietowanych nie określiło poziomu wykształcenia.

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 75% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Zakrzówek od urodzenia, a 18% uczestników badania zamieszkuje w gminie od 3 do 25 lat, zaś 7% badanych nie określiło czasu przebywania na terenie gminy. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców. Profil respondentów ankiety prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
44	kobiety (77%)	20-25 lat (5%)	od urodzenia (75%)	podstawowe (18%)
		26-35 lat (25%)		zasadnicze zawodowe (2%)
		36-45 lat (36%)	od 3 do 25 lat (18%)	średnie (25%)
	46-55 lat (11%)	wyższe (39%)		
	mężczyźni (23%)		56-65 lat (18%)	brak deklaracji (7%)
			pow. 65 lat (5%)	

W badaniu ankietowym, którego celem było poznanie opinii mieszkańców na temat problemu równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć, wykorzystano do analizy 45 arkuszy wypełnionych anonimowo ankiet. Wśród respondentów było 80% kobiet i 20% mężczyzn. Najliczniej wśród respondentów reprezentowana była grupa osób w wieku 36-45 lat (39%), a kolejne liczne grupy stanowiły osoby w wieku 26-35 lat (24%) i 56-65 lat (18%). Mniej licznie reprezentowane były grupy osób w wieku 46-55 lat (9%) oraz 20-25 lat i powyżej 65 lat (po 4%), zaś 2% ankietowanych nie określiło przynależności do grupy wiekowej. W badaniu nie wzięły udziału osoby poniżej 20. roku życia. Profil respondentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w gminie	wykształcenie
45	kobiety (80%)	20-25 lat (4%)	od urodzenia (69%)	podstawowe (13%)
		26-35 lat (24%)		zasadnicze zawodowe (4%)
		36-45 lat (39%)		średnie (24%)
		46-55 lat (9%)		od 3 do 56 lat (18%)
	mężczyźni (20%)	56-65 lat (18%)	brak deklaracji (13%)	wyższe (48%)
		pow. 65 lat (4%)		brak deklaracji (11%)
		brak deklaracji (2%)		

Osobna ankieta, która pomogła w dokonaniu analizy sytuacji dziecka w środowisku szkolnym i rodzinnym, została rozesłana do placówek oświatowych. Analizę tę przeprowadzono na podstawie 6 ankiet wypełnionych przez dyrektorów i pedagogów z placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy.

Przygotowana w oparciu o uzyskane informacje, materiały i opinie mieszkańców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych wskazuje problemy, których rozwiązanie powinno stać się w najbliższym czasie przedmiotem szczególnej troski ze strony władz samorządowych i pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej.

Na podstawie art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.), art. 16 b i 17 ust. 1 pkt. 1 ustawy o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.) oraz Uchwały Rady Gminy Zakrzówek nr XXXVIII/198/2021 z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie przystąpienia do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 Wójt Gminy Zakrzówek powołał zespół ds. przygotowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 w składzie:

1. Dorota Woźna – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej – przewodniczący zespołu,

2. Karolina Makuch – Sekretarz Gminy Zakrzówek,
3. Janina Michalska – Skarbnik Gminy Zakrzówek,
4. Anna Toporowska – przedstawiciel Urzędu Gminy Zakrzówek,
5. Maria Chodorek – Pełnomocnik ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
6. Hubert Herzog – przedstawiciel Komisariatu Policji w Kraśniku,
7. Elżbieta Sumera – przedstawiciel Zespołu Interdyscyplinarnego w Zakrzówku,
8. Marta Wójcik – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Zakrzówku,
9. Renata Jamróz – Dyrektor Publicznego Przedszkola w Zakrzówku,
10. Pelagia Piasecka – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Sułowie,
11. Maria Stępień – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Bystrzycy,
12. Agnieszka Kaźmierak – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Majdanie-Grabina,
13. Joanna Has – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Studziankach,
14. Waldemar Drozd – Dyrektor Publicznej Szkoły Podstawowej w Studziankach,
15. Dorota Drozda – Stowarzyszenie Ziemi Zakrzowieckiej,
16. Beata Łukasik – Dyrektor Centrum Kultury i Biblioteki,
17. Bożena Tkacz – przedstawiciel Gminnego Samodzielnego Publicznego Zakładu Podstawowej Opieki Zdrowotnej w Zakrzówku.

Koordinowanie opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 powierzono Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Zadaniem zespołu była współpraca z właściwymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu opracowania i przedłożenia Radzie Gminy Zakrzówek do zatwierdzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 w terminie do 31.12.2021 r.

I. UWARUNKOWANIA PRAWNE TWORZENIA STRATEGII

---

1. PODSTAWY PRAWNE

Strategia rozwiązywania problemów społecznych jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.). W ramach zadań własnych gmina opracowuje i realizuje gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich w szczególności:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2021 r. poz. 1100 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 176);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2133 z późn. zm.);

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.)
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2021 r. poz. 716 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297),
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 z późn. zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1348 z późn. zm.).
- uchwała nr 105 Rady Ministrów z dnia 17 sierpnia 2021 r. w sprawie przyjęcia polityki publicznej pod nazwą Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030 (M.P. 2021 poz. 843)
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES) – uchwała nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą „Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej” (M.P. 2019 poz. 2014)

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. PODSTAWY STRATEGICZNO-PROGRAMOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk

zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. W swej warstwie merytorycznej odnosi się do dokumentów, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym. Poniżej przedstawiono główne założenia programowe tych dokumentów.

2.1. DOKUMENTY EUROPEJSKIE I KRAJOWE

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

W ramach trzech priorytetów tematycznych strategii, której założeniem jest stworzenie większej liczby miejsc pracy i podniesienie standardu życia, przygotowano siedem projektów przewodnich:

- 1) „Unia innowacji”
- 2) „Młodzież w drodze”
- 3) „Europejska agenda cyfrowa”
- 4) „Europa efektywnie korzystająca z zasobów”
- 5) „Polityka przemysłowa w erze globalizacji”
- 6) „Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia”
- 7) „Europejski program walki z ubóstwem”.

28 kwietnia 2020 r. Rada Ministrów RP przyjęła „Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii Europa 2020. Aktualizacja 2020/2021”. Już na starcie prac nad KPR oczekiwano uwzględnienia w KPR działań na rzecz priorytetów nowej strategii dla UE, zaprezentowanej w komunikacie KE pn. „Europejski Zielony Ład” z 11 grudnia 2019 r. oraz w dokumencie otwierającym nowy cykl Semestru, tj. „Rocznej Strategii Zrównoważonego Wzrostu Gospodarczego na 2020 rok” z 17 grudnia 2019 r. W związku z wybuchem pandemii COVID-19 w 2020 r. na ostatnim etapie prac dokument uzupełniono o odrębny rozdział poświęcony przedstawieniu działań mających na celu bezpośrednią walkę z pandemią COVID-19 i przeciwdziałanie rozszerzającym się jej skutkom ekonomicznym, zawartych w ustawach składających się na tzw. „tarczę antykryzysową”.

W KPR znalazła się bardzo wstępna, ze względu na niemający precedensu dynamiczny charakter kryzysu gospodarczego wywołanego przez pandemię, ocena sytuacji i scenariusz makroekonomiczny na najbliższe miesiące. Jednocześnie w KPR zachowano dorobek wcześniejszych prac nad dokumentem, zastrzegając, że

realizacja zaplanowanych działań będzie uzależniona od rozwoju sytuacji w Polsce i na świecie.

Nowe Wieloletnie Ramy Finansowe na lata 2021-2027

Na mocy Traktatu z Lizbony Wieloletnie Ramy Finansowe (WRF) zostały przekształcone z porozumienia międzyinstytucjonalnego w akt prawnie wiążący. WRF, przyjmowane na okres co najmniej pięciu lat, muszą gwarantować dokonywanie wydatków Unii w sposób usystematyzowany i w granicach jej zasobów własnych oraz zawierają przepisy, z którymi musi być zgodny roczny budżet Unii, a tym samym stwarzają podwaliny pod dyscyplinę finansową.

2 maja 2018 r. Komisja Europejska przyjęła pierwszy projekt długofalowego budżetu UE, czyli wieloletnich ram finansowych 2021-2027. Aby odpowiedzieć na społeczno-gospodarcze skutki pandemii COVID-19, 27 maja 2020 r. zaproponowano **zmieniony długofalowy budżet UE**, wprowadzając nadzwyczajny instrument na rzecz odbudowy (Next Generation EU), który ma pomóc naprawić najpilniejsze szkody spowodowane pandemią i na nowo ożywić gospodarkę.

Podczas szczytu w Brukseli w dn. 17-21 lipca 2020 r. przywódcy państw członkowskich uzgodnili długofalowy budżet UE 2021-2027 opiewający na kwotę 1 074,3 mld EUR. Z budżetu wspierane będą m.in. inwestycje w transformację cyfrową i ekologiczną. Przywódcy uzgodnili też pakiet odbudowy o wartości 750 mld EUR, który pomoże UE poradzić sobie z kryzysem spowodowanym pandemią. Z kwoty tej 390 mld EUR zostanie wypłaconych w formie dotacji dla państw członkowskich, a 360 mld EUR – w formie pożyczek.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (PO WER)

W perspektywie finansowej 2014-2020 Europejski Fundusz Społeczny współfinansuje krajowy Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020 (PO WER), który został przyjęty uchwałą Rady Ministrów RP w dniu 8 stycznia 2014 roku. Program, który powstał w odpowiedzi na potrzeby reform w obszarach zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia i dobrego rządzenia, wspiera innowacje społeczne oraz współpracę ponadnarodową w wyżej wymienionych obszarach, a także wdrażanie w naszym kraju „Inicjatywy na rzecz zatrudnienia osób młodych”.

Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dodatkowych środków w latach 2020-2022 na fundusze strukturalne w ramach programów perspektywy 2014-2020

na walkę ze skutkami kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19 oraz przygotowanie długookresowej transformacji w kierunku zielonej, cyfrowej, bardziej odpornej na zagrożenia Europy. Ta inicjatywa KE nazywana została w skrócie REACT-EU.

Polska popiera podejście polegające na wykorzystaniu obecnych programów polityki spójności jako narzędzia wspierania działań krótko- i średnioterminowych za pośrednictwem REACT-UE, natomiast polityka spójności w latach 2021-2027 powinna realizować cele w dłuższej perspektywie czasowej.

Narodowa Strategia Integracji Społecznej (NSIS)

Narodowa Strategia Integracji Społecznej jest dokumentem, którego celem jest pomoc w procesie włączania się Polski w realizację drugiego z celów Strategii Lizbońskiej stawiającego na modernizację europejskiego modelu socjalnego, inwestowanie w ludzi oraz zwalczanie wykluczenia społecznego. Działania w tym zakresie mają przyczynić się do:

- dostosowania edukacji i szkolenia do wymogów życia i pracy w społeczeństwie opartym na wiedzy,
- rozwijania aktywnej polityki zatrudnienia przyczyniającej się do tworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy,
- modernizacji systemu ochrony socjalnej, w tym systemów emerytalnych i ochrony zdrowia, m.in. w celu zapewnienia ich finansowej stabilności oraz odpowiedniej koordynacji z celami polityki edukacyjnej i polityki zatrudnienia,
- wspierania integracji społecznej, aby uniknąć pojawienia się trwale zmarginalizowanej klasy ludzi niezdolnych do funkcjonowania w społeczeństwie opartym na wiedzy.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Został uchwalony przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Rozwija postanowienia Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) określone w filarze rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.

W KSRR wskazuje się Obszary Strategicznej Interwencji istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, które zostaną uwzględnione w krajowych i regionalnych strategiach rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im

działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju (Program Polska Wschodnia, Program dla Śląska). Jednocześnie na poziomie regionalnym samorząd województwa może wyznaczać swoje obszary strategicznej interwencji, takie m.in. jak obszary przemysłowe, zdegradowane czy tzw. wewnętrzne peryferia, o ile będzie to wiązało się z zapewnieniem konkretnych instrumentów wsparcia lub mechanizmów uzgodnień.

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030 to dokument mający na celu przede wszystkim poprawę jakości życia obywateli. Ukazuje on główne tendencje, wyzwania i schematy rozwoju społeczno-gospodarczego kraju, a także kierunki zagospodarowania przestrzennego państwa. Powyższy dokument wyznaczył trzy strategiczne obszary, w których powinien odbywać się rozwój Polski:

- Obszar konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:
  - Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
  - Polska Cyfrowa,
  - Kapitał ludzki,
  - Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.
- Obszar równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:
  - Rozwój regionalny,
  - Transport.
- Obszar efektywności i sprawności państwa:
  - Kapitał społeczny,
  - Sprawne państwo.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. W dokumencie wyznaczono następujące trzy cele szczegółowe i priorytety:
Cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne:

- 1.1 Usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami,
- 1.2 Rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej.

Cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich:

- 2.1 Tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze,
- 2.2 Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dóbr kultury,
- 2.3 Digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury,
- 2.4 Umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę,
- 2.5 Wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą.

Cel szczegółowy 3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne:

- 3.1 Wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju,
- 3.2 Rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych,
- 3.3 Wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

2.2. DOKUMENTY REGIONALNE I LOKALNE

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 r.

Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku wraz z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego stanowi ramy dla realizacji polityk rozwojowych. Strategia wyznacza kluczowe długoterminowe cele i kierunki rozwoju województwa lubelskiego i jest głównym dokumentem umożliwiającym racjonalne organizowanie działań i prowadzenie skoordynowanej polityki rozwoju w horyzoncie czasowym objętym Strategią. W dokumencie sformułowano wizję rozwoju regionu oraz wskazano niżej przedstawione cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1. Kształtowanie strategicznych zasobów rolnych.

Cele operacyjne:

- 1.1. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych.
- 1.2 Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne.
- 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym.
- 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych.

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie powiązań i układów funkcjonalnych.

Cele operacyjne:

- 2.1. Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej.

- 2.2. Rozwój miejskich obszarów funkcjonalnych (LOM, ośrodków subregionalnych i lokalnych).
- 2.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich.
- 2.4. Ochrona walorów środowiska.

Cel strategiczny 3. Innowacyjny rozwój gospodarki oparty o zasoby i potencjały regionu.

Cele operacyjne:

- 3.1. Wspieranie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz transferu wiedzy i technologii.
- 3.2. Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw.
- 3.3. Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej.
- 3.4. Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych i rozwój usług wolnego czasu.

Cel strategiczny 4. Wzmacnianie kapitału społecznego.

Cele operacyjne:

- 4.1. Rozwijanie kapitału ludzkiego.
- 4.2. Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych.
- 4.3. Włączenie i integracja społeczna.
- 4.4. Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej.
- 4.5. Bezpieczeństwo publiczne.
- 4.6. Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030

Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2021-2030 jest dokumentem, który wyznacza główne kierunki działań samorządu wojewódzkiego w obszarze polityki społecznej, służące poprawie jakości życia mieszkańców. W dokumencie określono misję: „Skuteczne przeciwdziałanie problemom społecznym na terenie województwa lubelskiego oraz organizowanie odpowiedniego do potrzeb wsparcia dla osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez efektywne wykorzystanie posiadanych zasobów instytucjonalnych, finansowych i potencjału kapitału ludzkiego w celu zapewnienia mieszkańcom Lubelszczyzny możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym

i zawodowym” oraz zdefiniowano siedem strategicznych obszarów polityki społecznej i odnoszących się do nich celów głównych:

1. Obszar strategiczny: Bezrobocie i bierność zawodowa. Ubóstwo i dziedziczenie biedy.
  - 1.1.Cel główny: Wzrost zatrudnienia, przeciwdziałanie bierności zawodowej i obniżenie poziomu ubóstwa w województwie lubelskim do roku 2030.
2. Obszar strategiczny: Starzejące się społeczeństwo.
  - 2.1.Cel główny: Podniesienie jakości życia osób starszych poprzez wydłużenie okresu samodzielności i aktywności w życiu społecznym oraz zapewnienie bezpieczeństwa.
3. Obszar strategiczny: Wsparcie dziecka i rodziny.
  - 3.1.Cel główny: Adaptacja systemu wspierającego rodzinę zgodnie ze zmieniającymi się potrzebami i zmianami w otoczeniu zewnętrznym.
4. Obszar strategiczny: Wsparcie osób z niepełnosprawnościami.
  - 4.1.Cel główny: Włączenie osób z niepełnosprawnościami w życie społeczne i zawodowe poprzez działania zwiększające ich aktywność zawodową i społeczną.
5. Obszar strategiczny: Zdrowie psychiczne.
  - 5.1.Cel główny: Poprawa jakości życia osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego.
6. Obszar strategiczny: Rozwój społeczności lokalnej.
  - 6.1.Cel główny: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne województwa lubelskiego.
7. Obszar strategiczny: Ekonomia społeczna i solidarna.
  - 7.1.Cel główny: Ekonomia społeczna i solidarna istotnym instrumentem wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2025

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kraśnickiego na lata 2021-2025 jest jednym z kluczowych dokumentów planistycznych opracowywanych przez samorząd powiatowy, a zarazem podstawowym instrumentem zarządzania problemami społecznymi na terenie powiatu. Na potrzeby niniejszego dokumentu została sformułowana wizja: „Powiat Kraśnicki to region, który zapewnia każdemu mieszkańcowi wysoki standard życia,

dostęp do szerokiego zakresu usług społecznych oraz stwarza warunki do rozwoju kapitału ludzkiego i zrównoważonego rozwoju”, misja: „Organizowanie warunków do kompleksowego rozwoju i godnego życia poprzez podejmowanie interdyscyplinarnej współpracy mieszkańców i podmiotów życia publicznego w rozwiązywaniu rozpoznanych problemów społecznych” oraz sformułowany został następujący cel główny: „Poprawa funkcjonowania mieszkańców Powiatu Kraśnickiego w sferze rodzinnej, społecznej i zawodowej”. Cel główny zostanie osiągnięty dzięki realizacji przedstawionych poniżej sześciu celów strategicznych (priorytetów) w wyznaczonych obszarach:

1. Obszar strategiczny: Sytuacja osób starszych.
Priorytet 1: Poprawa jakości życia osób starszych w środowisku lokalnym.
2. Obszar strategiczny: Uzależnienia.
Priorytet 2: Zwiększenie świadomości społecznej na temat uzależnień oraz rozwój wsparcia dla osób uzależnionych.
3. Obszar strategiczny: Ubóstwo.
Priorytet 3: Ograniczenie wystąpienia zjawiska dziedziczenia biedy.
4. Obszar strategiczny: Rynek pracy.
Priorytet 4: Ograniczenie zjawiska bezrobocia.
5. Obszar strategiczny: Aktywność społeczna i organizacje pozarządowe.
Priorytet 5: Aktywni obywatele i aktywne wspólnoty lokalne powiatu kraśnickiego.
6. Obszar strategiczny: Zdrowie.
Priorytet 6: Poprawa zdrowia fizycznego i psychicznego ludności.

Strategia Rozwoju Gminy Zakrzówek na lata 2016-2023

Strategia Rozwoju Gminy Zakrzówek na lata 2016-2023 jest dokumentem, który ma za zadanie minimalizowanie niepewności w funkcjonowaniu oraz zapewnienie, obok realizacji celów doraźnych, długofalowego rozwoju gminy.

W strategii sformułowano wizję: „Gmina Zakrzówek to ośrodek mieszkalniczy o znaczeniu ponadlokalnym, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą techniczną i rekreacyjną, charakteryzujący się dbałością o wysoką jakość życia oraz integracją społeczną mieszkańców, bogatą ofertą wypoczynkową i edukacyjno-kulturalną, rozwijającym się rynkiem pracy oraz lokalną przedsiębiorczością, dbający o środowisko naturalne dzięki zastosowaniu technologii OZE oraz wsparciu dla rolnictwa”, misję: „Gmina Zakrzówek dynamicznym ośrodkiem charakteryzującym się

rozwojem mieszkalnictwa, o rosnącym poziomie jakości życia i zamożności mieszkańców, dzięki wzrostowi zatrudnienia i rozwojowi przedsiębiorczości. Gmina cechująca się efektywnym wykorzystaniem własnych potencjałów, ze szczególnym uwzględnieniem poszanowania środowiska i przyrodniczych walorów (obszar zrównoważonego rozwoju), przy zachowaniu rolniczego charakteru obszaru”. Wizja i misja zostały sformułowane jako dążenie władz lokalnych oraz podmiotów uczestniczących w opracowywaniu strategii do celu głównego: „Poprawa jakości życia i wzrost zatrudnienia wśród mieszkańców gminy Zakrzówek, dzięki wielowymiarowemu zwiększeniu atrakcyjności i rozwojowi lokalnej gospodarki.” Realizacja celu głównego odbywa się poprzez realizację poniższych celów szczegółowych, priorytetów i kierunków interwencji:

- **Cel szczegółowy 1:** Gmina Zakrzówek ośrodkiem mieszkalniczym (osiedleńczym) o znaczeniu ponadlokalnym.
  - ✓ Priorytet 1: Atrakcyjność i jakość życia.
    - Kierunki interwencji:
      - rekreacja i wypoczynek,
      - edukacja,
      - kultura i integracja społeczna,
      - infrastruktura techniczna,
      - służba zdrowia,
      - bezpieczeństwo, w tym ochrona przeciwpożarowa.
- **Cel szczegółowy 2:** Podniesienie atrakcyjności gospodarczej gminy Zakrzówek jako obszaru wsparcia dla inwestorów, lokalnej przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców, z uwzględnieniem rolniczego charakteru regionu o wysokiej atrakcyjności i jakości życia.
  - ✓ Priorytet 2: Gospodarka.
    - Kierunki interwencji:
      - rolnictwo,
      - inwestorzy,
      - lokalna przedsiębiorczość.

II. DIAGNOZA SPOŁECZNA

---

1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Zakrzówek to gmina wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa lubelskiego, w obrębie wschodniej części powiatu kraśnickiego. Zajmuje obszar 99,08 km², co stanowi 9,9% powierzchni powiatu, i jest jedną z dziesięciu powiatowych jednostek terytorialnych. Obszar gminy graniczy z gminami: Kraśnik, Wilkołaz, Szastarka (powiat kraśnicki), Batorz (powiat janowski), Zakrzew, Bychawa, Strzyżewice (powiat lubelski).

W granicach gminy położonych jest 16 sołectw: wieś gminna Zakrzówek oraz Bystrzyca, Góry, Józefin, Lipno, Majdan-Grabina, Majorat, Rudki, Rudnik Drugi, Rudnik Pierwszy, Studzianki, Studzianki Kolonia, Sulów, Świerczyna, Zakrzówek Nowy, Zakrzówek Wieś. Najliczniej zamieszkiwaną jednostką gminną jest sołectwo Zakrzówek (1 276 osób), natomiast najmniej mieszkańców liczy sołectwo Świerczyna (47 osób).

Na terenie gminy działa 35 organizacji pozarządowych, które zajmują się m.in. promowaniem tradycji regionu, krzewieniem kultury i sportu oraz integracją środowisk lokalnych. Gmina Zakrzówek, pragnąc mieć wpływ na rozwój i promocję gminy, bierze udział w pracach i działaniach związków ponadgminnych, m.in. uczestniczy w Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Działania Ziemi Kraśnickiej, należy także do Związku Gmin Lubelszczyzny.

2. ATUTY I CZYNNIKI OGRANICZAJĄCE ROZWÓJ

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym zadano mieszkańcom gminy Zakrzówek pytania pozwalające uzyskać opinie na temat atutów gminy, czynników, które ograniczają jej możliwości rozwojowe, a także działań, jakie należy podjąć, by uczynić ją bardziej przyjazną dla mieszkańców.

Wskazując atuty gminy, wypełniający ankietę najczęściej wymieniali dogodny położenie geograficzne i komunikacyjne (w pobliżu drogi ekspresowej S19 oraz w niewielkiej odległości od Kraśnika i Lublina), a także sprzyjające rozwojowi turystyki walory przyrodnicze i krajobrazowe (malownicza dolina Bystrzycy). Duże znaczenie badani przywiązywali również do stałego i dynamicznego rozwoju gminy, inwestycji w infrastrukturę (modernizacja dróg) oraz skutecznego pozyskiwania dotacji unijnych i racjonalnego ich wydatkowania. Wypełniający ankietę wspomnieli

także o kultywowaniu miejscowych tradycji, promowaniu lokalnych produktów żywnościowych i odbywającym się na terenie gminy targu przyciągającym mieszkańców wielu sąsiednich miejscowości. Respondenci wspomnieli też o sprawnie działających jednostkach gminnych, dużym potencjale rekreacyjno-wypoczynkowym i czystym powietrzu, doceniono także dbałość o estetykę gminy.

Wśród wypowiedzi mieszkańców na temat słabych stron gminy najczęściej pojawiał się brak miejsc pracy oraz niskie wynagrodzenia pracowników. W tym kontekście respondenci zwracali uwagę na zbyt małą liczbę lokalnych zakładów mogących dać zatrudnienie, co znacznie zmniejsza szanse na pozostanie w gminie osób młodych. Za równie istotne kwestie ankietowani uznali ograniczenia finansowe na inwestycje, niewystarczający, w stosunku do potrzeb, budżet gminy oraz stale rosnące zadłużenie. Za czynniki ograniczające rozwój uczestnicy badania uznali również niedostatecznie rozwiniętą komunikację publiczną, problemy demograficzne (starzenie się społeczności lokalnej, niski przyrost naturalny, emigracja) oraz brak szkoły średniej. Wypełniający ankietę wspomnieli także o niewykorzystanym potencjale agroturystyki, zanieczyszczeniu rzeki Bystrzycy, braku terenów inwestycyjnych i niewystarczającej liczbie miejsc parkingowych przy placu targowym.

Uczestnicy badania wskazywali również działania, jakie należy podjąć, aby gminę uczynić bardziej przyjazną dla mieszkańców. Za najważniejsze uznano zwiększenie nakładów na inwestycje w infrastrukturę gminną (modernizacja dróg, budowa chodników, oświetlenia i parkingów, wytyczanie ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych) oraz poprawę funkcjonowania komunikacji publicznej. Do istotnych kwestii respondenci zaliczyli też tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości i pozyskanie inwestorów tworzących nowe miejsca pracy. Wśród niezbędnych do realizacji działań wskazano dalszy rozwój bazy rekreacyjno-sportowej (np. budowa basenu), poprawę dostępu do oferty kulturalno-rozrywkowej, zwiększenie dostępności do przedszkoli i żłobków oraz utworzenie domu dziennego pobytu dla seniorów. Ankietowani wspomnieli również o realizowaniu projektów związanych z ochroną środowiska, uruchomienie posterunku policji, podejmowanie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży (utworzenie szkoły średniej) oraz modernizacji terenów wokół zalewu.

3. DEMOGRAFIA

Na koniec 2020 r. gmina liczyła 6 428 osób, wśród których było 3 286 kobiet, które stanowiły 51,1% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła w przybliżeniu 65 osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2018-2020 ogólna liczba mieszkańców gminy systematycznie spadała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w rozpatrywanym okresie zarówno liczba dzieci i młodzieży, jak i liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszała się, natomiast liczba najstarszych mieszkańców gminy stale rosła.

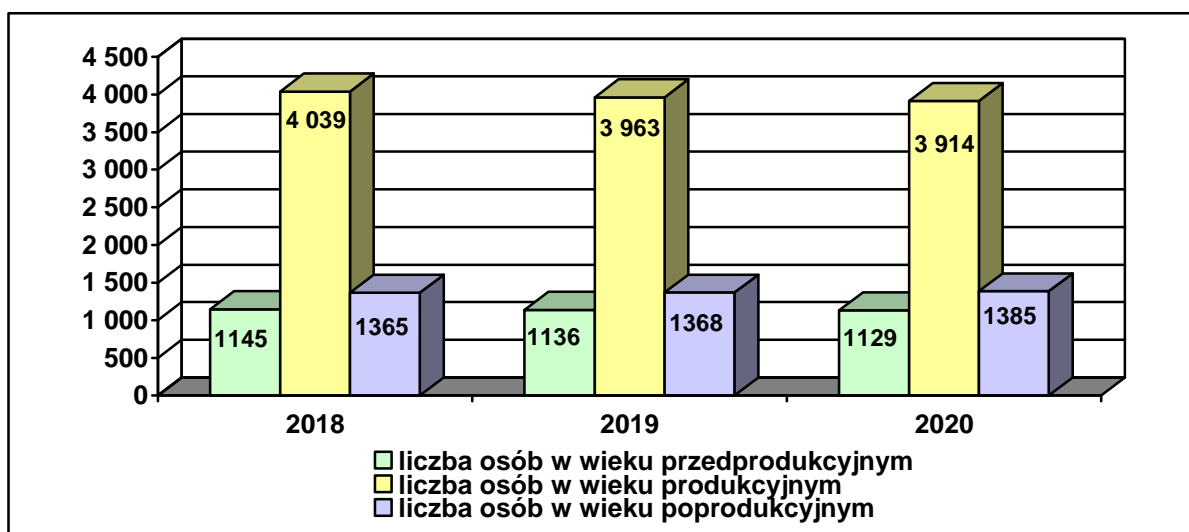
W latach 2018-2020 w każdym kolejnym roku analizy liczba urodzeń była niższa niż liczba zgonów, przyrost naturalny był więc wyrażony liczbą ujemną. Saldo migracji ludności gminy w latach 2018-2019 wahało się i było stale ujemne. Szczegółowe dane dotyczące sytuacji demograficznej gminy przedstawiają poniższe tabele i wykresy.

Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	1 145	1 136	1 129
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 039	3 963	3 914
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 365	1 368	1 385
ogółem	6 549	6 467	6 428

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020

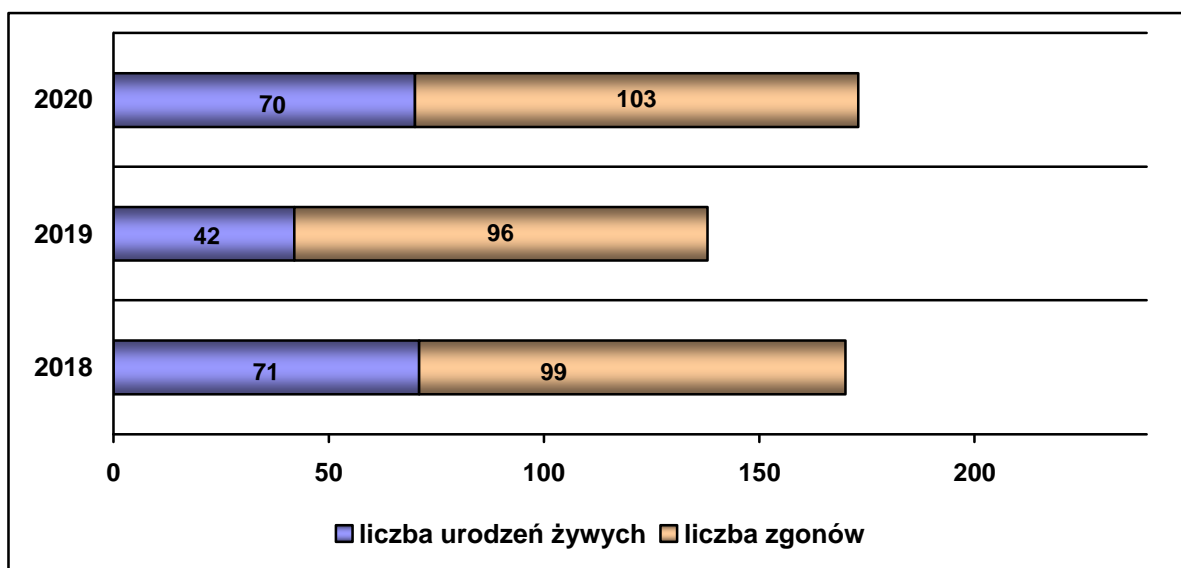
Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba urodzeń żywych	71	42	70
liczba zgonów	99	96	103
przyrost naturalny	-28	-54	-33

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba zameldowanych osób spoza gminy	63	56	49
w tym z zagranicy	5	6	4
liczba osób wymeldowanych poza gminę	69	81	57
w tym za granicę	5	4	5
saldo migracji ogółem	-6	-25	-8

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

4. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Sieć wodociągowa w gminie jest bardzo dobrze rozwinięta – zaopatruje w wodę z dwóch ujęć (w Zakrzówku-Wsi i w Studziankach) wszystkich mieszkańców. Woda z ujęć głębinowych jest bardzo dobrej jakości i posiada wysokie walory smakowe. System odprowadzania i oczyszczania ścieków oparty jest na własnej biologiczno-mechanicznej oczyszczalni ścieków „BIO-PAK” o przepustowości 400 m³/dobę zlokalizowanej w Bystrzycy. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi 65,61 km i korzysta z niej ok. 55% mieszkańców. W Zakrzówku znajduje się Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Odpady komunalne przekazywane są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Kraśniku. Na terenie gminy nie ma sieci gazowej. Poniżej zawarto szczegółowe dane na temat istniejącej infrastruktury technicznej.

Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2020 r.

sieć wodociągowa	
długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	114,60
liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej	6 428
sieć kanalizacyjna	
długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	65,61
liczba ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	3 533
oczyszczalnie ścieków	
liczba oczyszczalni ścieków	1
liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków	3 533
sieć gazowa	
długość czynnej sieci gazowej (w km)	–
liczba przyłączy sieci gazowej	–
sieć drogowa	
długość dróg publicznych w gminie ogółem (w km)	130,464
w tym długość dróg gminnych (w km)	66,808

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

W uzupełnieniu powyższych danych warto wymienić najważniejsze spośród inwestycji realizowanych w gminie w latach 2018-2020:

Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020

inwestycje w 2018-2020
<ul style="list-style-type: none">
• Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Góry na odcinku od km 2+650 do km 2+800;
• Montaż kolektorów słonecznych w gminie Zakrzówek drogą do zwiększenia wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Etap I;
• Modernizacja drogi dojazdowej do gruntów rolnych w miejscowości Góry;
• Odbudowa drogi gminnej nr 108359 L od km 4+200 do km 4+480 w miejscowości Zakrzówek, uszkodzonej w wyniku gwałtownego spływu wód opadowych w 2015 r.;
• Rozbudowa placu zabaw i budowa siłowni zewnętrznej w Zakrzówku;
• Modernizacja centrum miejscowości Zakrzówek – etap III;
• Budowa oświetlenia stadionu sportowego w Zakrzówku;
• Budowa altany z grillem zewnętrznym;
• Przebudowa i modernizacja dróg gminnych (Zakrzówek, Studzianki Kolonia);
• Odbudowa drogi gminnej nr 108367 L od km 0+000 do km 0+770 w miejscowości Zakrzówek, uszkodzonej w wyniku gwałtownego spływu wód opadowych w 2018 r.;
• Odbudowa drogi gminnej nr 108356 L od km 1+288 do km 2+203 w miejscowościach Sulów i Góry, uszkodzonej w wyniku gwałtownego spływu wód opadowych w 2017 r.;
• Przebudowa drogi gminnej nr 108356 L w miejscowości Sulów od km 0+000 do km 0+995;
• Odbudowa drogi gminnej nr 108356 L od km 0+995 do 1+288 km w miejscowości Sulów, uszkodzonej w wyniku gwałtownego spływu wód opadowych w 2017 r.;
• Odbudowa drogi gminnej Nr 108352 L od km 0+600 do km 1+305 w miejscowościach Rudnik Pierwszy i Bystrzyca, uszkodzonej w wyniku gwałtownego spływu wód opadowych w 2017 r.;
• Termomodernizacja budynku PSP w Bystrzycy;
• Przebudowa ze zmianą sposobu użytkowania części budynku remizy Ochotniczej Straży Pożarnej na świetlicę wiejską w miejscowości Rudnik Drugi;
• Przebudowa drogi gminnej nr 108364L w miejscowości Studzianki-Kolonia;
• Przebudowa drogi wewnętrznej na działkach nr 769, 1180, 766/7 w miejscowości Zakrzówek w celu dostosowania do kategorii dróg publicznych gminnych;
• Przebudowa dróg wewnętrznych na działkach nr 1244, 1256, 1264, 1269, 1274, 1280, 1259 w miejscowości Zakrzówek w celu dostosowania do kategorii dróg publicznych gminnych;
• Modernizacja drogi gminnej nr 108357L w miejscowości Sulów od km 5+800 do km 6+350;
• Przebudowa drogi gminnej nr 108366L Rudnik Drugi – Józefin od km 0+000 do km 1+449;
• Kompleksowa termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w miejscowości Majdan-Grabina;
• Modernizacja (przebudowa) drogi dojazdowej do gruntów rolnych w obrębach Studzianki Kolonia Tartak, Studzianki od km 0+000 do km 0+995.

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

5. KOMUNIKACJA I TRANSPORT

Długość dróg publicznych w gminie wynosi ogółem 1 307,464 km (w tym drogi gminne 66,808 km). Przez teren gminy przebiega droga wojewódzka nr 842 Rudnik Szlachecki – Wysokie – Krasnystaw. Ciąg dróg powiatowych zlokalizowanych na

terenie gminy (w sumie 62,5 km) zapewnia połączenie komunikacyjne z sąsiednimi powiatami oraz województwami.

Obszar gminy Zakrzówek położony jest w pobliżu ważnego dla województwa lubelskiego ciągu komunikacyjnego – od strony zachodniej biegnie droga krajowa nr 19 (której parametry zostaną podniesione do standardu drogi ekspresowej S19). Po wybudowaniu S19 Lublin – Rzeszów, mieszkańcy gminy będą mieli szybki i komfortowy dojazd do autostrady A4 na południu Polski, drogi S17 relacji Lublin – Warszawa oraz S12 łączącej Chełm z Piotrkowem Trybunalskim.

Gmina Zakrzówek obsługiwana jest przez komunikację autobusową. Realizowane są połączenia z Kraśnikiem, Lublinem (dojazd do dworca PKP), Bychawą, gminami sąsiednimi oraz powiązania wewnątrz gminy. Usługi komunikacyjne na terenie gminy świadczą autobusy PKS Wschód oraz przewoźnicy prywatni: „Transport Drogowy” Grzegorz Brodowski z Lublina, „Pasażer” Mariusz Igras z Bychawy i „Usługi Transportowe VIA” Dariusz Krzysztoń ze Słodkowa Drugiego. Przez teren gminy przebiega linia kolejowa relacji Lublin – Rzeszów Główny. W miejscowości Góra koło Sulowa mieści się peron.

Najbliższym lotniskiem cywilnym jest oddalony o około 50 km Port Lotniczy Lublin – Świdnik. Odległość od lotniska w Rzeszowie – Lotniska Rzeszów-Jasionka, obsługującego także linię cargo, wynosi ok. 115 km.

Gmina Zakrzówek położona jest w odległości ok. 38 km od Lublina (siedziby władz administracji państwowej i samorządowej województwa lubelskiego), ok. 12 km od Kraśnika (siedziby władz powiatu kraśnickiego), ok. 38 km od Janowa Lubelskiego i ok. 41 km od Opoła Lubelskiego.

6. GOSPODARKA

Gmina Zakrzówek ma charakter typowo rolniczy i duże rozdrobnienie gospodarstw rolnych. Użytki rolne zajmują ponad 91% powierzchni gminy, w tym użytki rolne w gospodarstwach indywidualnych prawie 85%, zaś lasy stanowią zaledwie 5,2% jej terenu. Poniższa tabela przedstawia strukturę gruntów w gminie.

Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne

powierzchnia gminy ogółem (w ha)	9 908
powierzchnia użytków rolnych ogółem (w ha)	9 089,1756
w tym powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach indywidualnych	8 410,00

powierzchnia lasów i gruntów leśnych (w ha)	517,2144
powierzchnia pozostałych gruntów i nieużytków	62,7086

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Na obszarze gminy dominują gleby brunatne zaliczane do grupy IIIa i IIIb. Po glebach brunatnych największe powierzchnie zajmują rędziny wytworzone na podłożu wapiennym z domieszkami materiału polodowcowego. Wśród gleb zaliczanych do wysokich klas bonitacyjnych występują na terenie gminy czarne ziemie, mady i gleby torfowe. Większe obszary gleb dobrych klas koncentrują się w okolicach miejscowości Lipno i Rudnik (podłoże marglowe). Najłabsze gleby bielcowe występują we wschodniej części gminy. Sytuuje to gminę w grupie o średnich warunkach agroekologicznych.

Indywidualne gospodarstwa rolne zajmują około 95% powierzchni użytków rolnych. Najwięcej gospodarstw posiada powierzchnię od 1 do 5 ha. Wiodące kierunki produkcji rolnej na tych terenach to uprawa zbóż oraz warzyw (głównie buraków cukrowych) i owoców. Jest to wynikiem naturalnych warunków rozwoju rolnictwa. W ostatnich latach obserwuje się stały wzrost powierzchni upraw owoców miękkich (malin i truskawek). Odbiorcami owoców i warzyw są głównie Zakłady Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego w Rykach i Osmolicach. W produkcji zwierzęcej dominują gospodarstwa specjalistyczne o kierunku hodowli bydła mlecznego i tuczu trzody chlewnej.

Dane na temat aktywności gospodarczej mieszkańców gminy Zakrzówek w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba podmiotów gospodarki narodowej ogółem	379	393	427
liczba podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym	359	378	412
w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	297	312	345

Dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Według danych statystycznych GUS-u na koniec 2020 r. na terenie gminy funkcjonowało 427 podmiotów gospodarki narodowej ogółem, w tym 412 podmiotów gospodarczych w sektorze prywatnym. 345 podmiotów w sektorze prywatnym prowadzonych było przez osoby fizyczne. Najwięcej z nich prowadziło działalność

w sferze handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów. Kolejnymi sferami widocznie wyróżniającymi się były budownictwo i pozostała działalność usługowa.

Nowe firmy powstałe w gminie w latach 2018-2020 to dwa markety należące do sieci Biedronka i Stokrotka.

7. ZASOBY I DODATKI MIESZKANIOWE

W 2020 r. gmina Zakrzówek posiadała w swoich zasobach 9 mieszkań komunalnych o łącznej powierzchni 470,45 m². Jeśli chodzi o mieszkania socjalne, to w 2020 r. gmina nie dysponowała takimi lokalami. Dane szczegółowe dotyczące sytuacji mieszkaniowej w gminie Zakrzówek w latach 2018-2020 zawiera poniższa tabela.

Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkań komunalnych	9	9	9
łączna powierzchnia użytkowa mieszkań komunalnych (w m ²)	389,50	470,45	470,45
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	b.d.	b.d.	b.d.
liczba mieszkań socjalnych	0	0	0

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, świadczona jest pomoc pieniężna zwana dodatkiem mieszkaniowym. W Zakrzówku tej formy wsparcia udziela Urząd Gminy. W analizowanym okresie dodatków mieszkaniowych w gminie Zakrzówek nie przyznawano.

8. EDUKACJA I KULTURA

W roku szkolnym 2020/2021 w gminie funkcjonowało 14 placówek systemu oświaty: w tym 8 placówek wychowania przedszkolnego oraz 6 szkół podstawowych. Dane na temat przedszkoli i szkół w gminie oraz podopiecznych i nauczycieli w nich zatrudnionych zawierają tabele zamieszczone poniżej.

Tabela 11. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	8	168	17*
w tym przedszkola	1	96	10

oddziały przedszkolne w szkołach	6	62	6
inne formy wychowania przedszkolnego	1	10	1

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Tabela 12. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021

typ placówki	liczba placówek	liczba dzieci, uczniów	liczba nauczycieli
szkoły podstawowe	6	410	69*
szkoły ponadpodstawowe	–	–	–

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

*Niektórzy nauczyciele uczą w kilku szkołach lub w szkołach i oddziałach przedszkolnych czy przedszkolu.

Tabela 13. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2020/2021

lp.	nazwa placówki	adres
1.	Publiczne Przedszkole w Zakrzówku	ul. Sienkiewicza 1, 23-213 Zakrzówek
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego	ul. Sienkiewicza 1, 23-213 Zakrzówek
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Sulowie	Sulów 75, 23-213 Zakrzówek
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Studziankach	Studzianki 63, 23-213 Zakrzówek
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Szwai w Bystrzycy (prowadzona przez Stowarzyszenie Społeczności Wiejskiej „Nasza Szkoła”)	Bystrzyca 137, 23-213 Zakrzówek
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Matejki w Majdanie-Grabinie	Majdan-Grabina 145a, 23-213 Zakrzówek
7.	Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rudniku Drugim	Rudnik Drugi 86, 23-213 Zakrzówek
8.	Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Nasze Przedszkole”, prowadzona przez Stowarzyszenie Społeczności Wiejskiej	Bystrzyca 137, 23-213 Zakrzówek

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Działalność kulturalną w gminie prowadzi Centrum Kultury i Biblioteki w Zakrzówku. Placówka zajmuje się propagowaniem kultury, organizowaniem imprez gminnych, promocją amatorskiego ruchu artystycznego, a także przyczynia się do poszerzenia zainteresowań mieszkańców kulturą, oświatą, sztuką i tradycjami. Zadaniem CKiB jest tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego oraz zainteresowania wiedzą i sztuką poprzez prowadzenie zajęć

i warsztatów artystycznych oraz kół zainteresowań dla dzieci, młodzieży (młodzieżowe grupy artystyczne, zajęcia plastyczne, wokalne, grupa taneczna, nauka języka angielskiego dla dzieci, multimedia, grafika komputerowa, „Pracownia Orange”) oraz osób starszych – działa Klub Seniora, kółko teatralne dla dorosłych i seniorów, kółko fotograficzne dla różnych grup wiekowych, zajęcia taneczne, sportowe dla każdej grupy wiekowej, kursy i szkolenia dla mieszkańców (kursy komputerowe dla dorosłych i seniorów oraz osób niepełnosprawnych), kawiarenka internetowa dla różnych grup wiekowych, zajęcia z zakresu zdrowego stylu życia, zajęcia terapeutyczne i relaksacyjne (np. muzykoterapia, bajkoterapia), warsztaty kulinarne dla pań z Kół Gospodyń i mieszkank gminy. Przy CKiB działa Galeria Jednej Ściany. Wystawy prezentują artystów tworzących m.in. malarstwo abstrakcyjne i realistyczne, ekslibrisy, linoryty, pastele, fotografie, ikony, batiki, akwarele czy malarstwo olejne.

CKiB oraz filie w szkołach w: Studziankach, Sulowie i Rudniku Drugim, zajmują się gromadzeniem, przechowywaniem i udostępnianiem materiałów bibliotecznych oraz zaspokajaniem i rozbudzaniem potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. W 2020 r. biblioteka posiadała 5 420 czytelników odwiedzających, w tym 894 czytelników pierwszy raz zarejestrowanych w danym roku. CKiB inicjuje także przedsięwzięcia służące promocji kultury, książki i czytelnictwa oraz liczne wydarzenia kulturalno-oświatowe, m.in. lekcje biblioteczne, konkursy literackie, czytelnicze, recytatorskie, pogadanki, warsztaty oraz spotkania autorskie.

Dopełnieniem życia kulturalnego w gminie Zakrzówek są cykliczne imprezy i wydarzenia okolicznościowe, m.in.: Święto Mleka i Miodu, Dożynki gminne, Dzień Seniora, Dzień Dziecka, Spotkanie opłatkowe, Spotkanie Wielkanocne i wiele innych.

Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2020 r.

typ placówki	liczba placówek	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	ok. 5-6 tys. osób	6
świetlice	1 – PCK w Zespole Szkół w Zakrzówku	32 dzieci	2 wychowawców, prawnik i psycholog doraźnie
biblioteki i filie	4	894 – czytelnicy pierwszy raz zarejestrowani w danym roku, 5 420 – czytelnicy odwiedzający	5

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Tabela 15. Wykaz placówek kultury w 2020 r.

lp.	nazwa placówki	adres
1.	Centrum Kultury i Biblioteki w Zakrzówku	ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek
2.	Filie biblioteczne	Rudnik Drugi 124, 23-213 Zakrzówek (w budynku szkoły)
		Sulów 75, 23-213 Zakrzówek (w budynku szkoły)
		Studzianki 63, 23-213 Zakrzówek (w budynku szkoły)

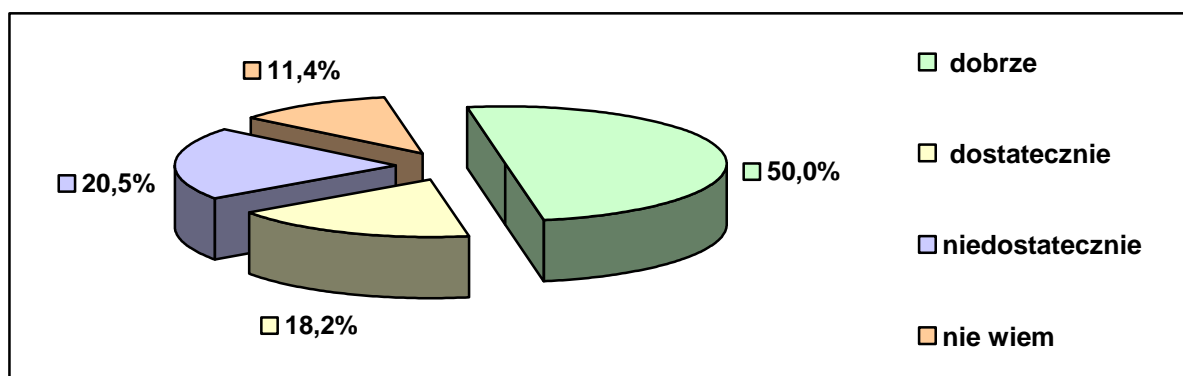
Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Dane pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym pozwoliły poznać opinie ankietowanych na temat oferty edukacyjnej, opieki przedszkolnej, opieki nad dziećmi do lat 3 i oferty kulturalnej w gminie.

Uczestnicy badania pozytywnie ocenili jakość oferty edukacyjnej szkół w gminie. Według 68,2% ankietowanych jest ona dobra lub dostateczna. Jednocześnie 20,5% badanych przyznało, że jest ona niedostateczna. Trudności z odniesieniem się do tej kwestii miało 11,4% respondentów.

Poniższy wykres przedstawia rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące oferty edukacyjnej.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

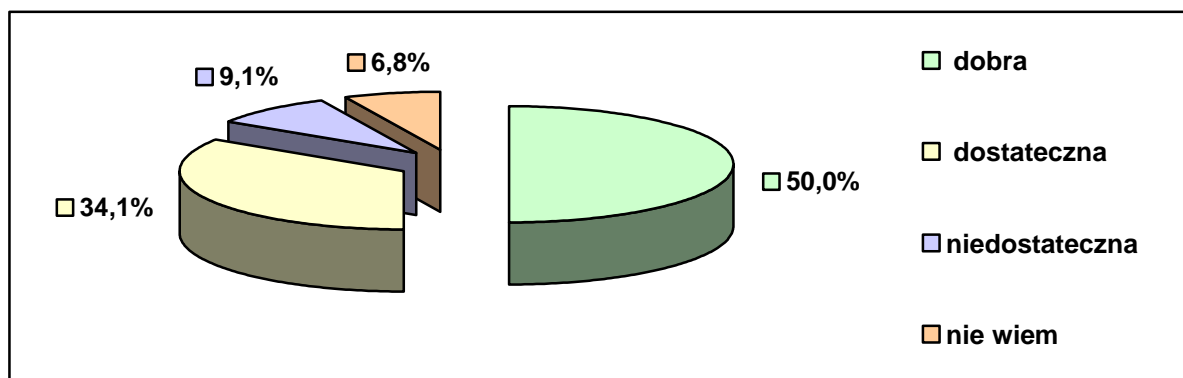
Jeśli chodzi o ofertę opieki przedszkolnej w gminie, to została oceniona bardzo pozytywnie, bowiem 70,5% ankietowanych stwierdziło, że zaspokaja ona potrzeby w tym zakresie. Jednak 11,4% badanych wyraziło odmienną opinię. Ponad 18% respondentów nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

Zdaniem 38,6% badanych oferta opieki nad dziećmi do lat 3 zaspokaja potrzeby mieszkańców. Brak placówek opieki nad dziećmi do lat 3 jest problemem dla 29,5%

ankietowanych. Wysoki odsetek (31,8%) respondentów nie przedstawił opinii w tej sprawie.

Bardzo pozytywnie oceniono obecną ofertę kulturalną w gminie. Według połowy ankietowanych jest ona dobra, z kolei 34,1% badanych przyznało, że jest dostateczna. Przeciwnego zdania było 9,1% respondentów. Zdania w tej kwestii nie wyraziło 6,8% pytaných. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

9. OCHRONA ZDROWIA

Na terenie gminy Zakrzówek w 2020 r. funkcjonowały 2 zakłady opieki zdrowotnej (w tym 1 niepubliczny), 1 prywatna praktyka lekarska oraz działały 3 apteki. Dane zawarto w poniższej tabeli.

Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.

liczba zakładów opieki zdrowotnej ogółem	2
w tym liczba niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej	1
liczba prywatnych praktyk lekarskich (w tym pielęgniarских)	1
liczba aptek i punktów aptecznych	3

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 17. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2020 r.

lp.	podmiot	adres
1.	Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej	ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek
2.	Wiejski Ośrodek Zdrowia	Studzianki 68, 23-213 Zakrzówek

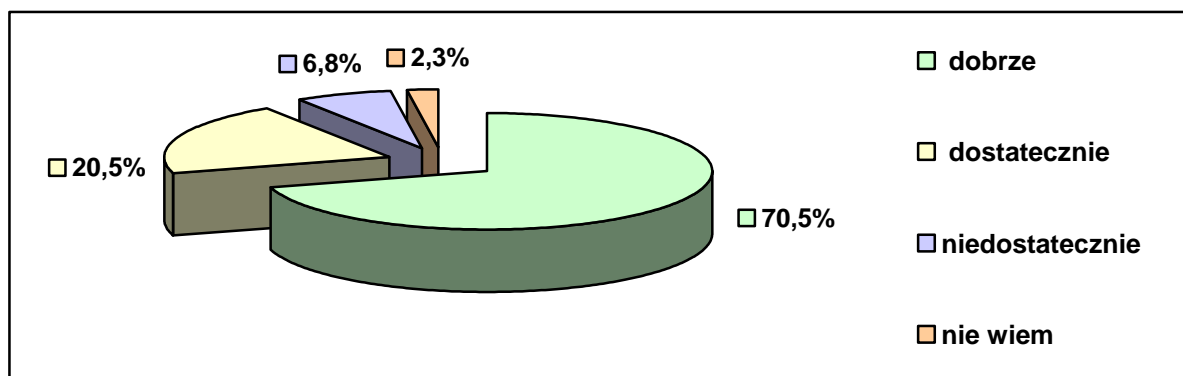
3.	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Praktyka Lekarza Rodzinnego w Zakrzówku	ul. Kościuszki 15, 23-213 Zakrzówek
4.	Apteka. Trześniewska Elżbieta	ul. Żeromskiego 22, 23-213 Zakrzówek
5.	Apteka Rodzinna	ul. Żeromskiego 19, 23-213 Zakrzówek
6.	Apteka DOZ Dbam o Zdrowie	ul. Kościuszki 15, 23-213 Zakrzówek

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Gmina Zakrzówek charakteryzuje się niewystarczającym dostępem do specjalistycznych usług medycznych. W przypadku potrzeby specjalistycznych porad lub zabiegów mieszkańcy muszą korzystać z usług medycznych w większych ośrodkach, jak Kraśnik, Lublin i Bychawa lub inne miasta ościenne.

Szeroko pojęta tematyka ochrony zdrowia znalazła odzwierciedlenie w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania. Rozkład odpowiedzi na temat ocen ankietowanych odnoszących się do funkcjonowania ochrony zdrowia w gminie ilustruje wykres zamieszczony poniżej.

Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili ofertę w zakresie ochrony zdrowia w gminie. Według 70,5% ankietowanych jest ona dobra, a kolejne 20,5% badanych przyznało, że jest dostateczna. Tylko 6,8% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 2,3% pytanych.

10. SPORT, REKREACJA I TURYSTYKA

Uprawianiu sportu i rekreacji w gminie Zakrzówek służą zarówno obiekty sportowo-rekreacyjne, jak i naturalne warunki oraz przyroda tego regionu. Na bazę służącą uprawianiu sportu i rekreacji w gminie składają się m.in. następujące obiekty:

- stadion sportowy (ok. 1 000 miejsc) w Zakrzówku;

- 6 boisk sportowych przy szkołach;
- 9 sal gimnastycznych lub pomieszczeń do ćwiczeń.

Propagowaniem kultury fizycznej w gminie zajmują się również działające na jej terenie kluby sportowe:

- Ludowy Klub Sportowy Stok Zakrzówek (piłka nożna),
- Szkolny Klub Sportowy w Publicznej Szkole Podstawowej w Zakrzówku.

Dane na temat obiektów sportowo-rekreacyjnych i klubów sportowych w gminie zawiera poniższa tabela.

Tabela 18. Sport i rekreacja w 2020 r.

rodzaj podmiotu	liczba
obiekty rekreacyjno-sportowe	16
kluby sportowe	2
w tym uczniowskie kluby sportowe	1

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina położona jest na pograniczu mezoregionu Wyniosłość Giełczewska oraz silnie urzeźbionego i pagórkowatego Roztocza Zachodniego, stanowiącego część Wyżyny Lubelskiej. Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona. Północno-zachodnia jej część ma faliste ukształtowanie terenu, a w części południowej przeważają tereny pagórkowate. Najwyższym wzniesieniem na obszarze gminy jest Góra Samolejowa o wysokości bezwzględnej 285 m n.p.m. W krajobrazie wyróżniają się też liczne wąwozy i suche dolinki, szczególnie w miejscowościach Sulów i Zakrzówek, które „schodzą” w kierunku doliny Bystrzycy. Dolina rzeki tworzy wyraźną, wciętą w podłoże formę. Wzdłuż cieków Rudnik znaczne obszary zajmują tereny podmokłe, zwane „Masne Doły”.

Pod względem właściwości naturalnych gmina Zakrzówek należy do obszaru o stosunkowo wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które związane są przede wszystkim z położeniem w pobliżu parku krajobrazowego. Kraśnicki Obszar Chronionego Krajobrazu (o powierzchni ponad 292 km²), z wyjątkowo bogatą szatą roślinną i fauną, rozciąga się na terenie 5 gmin od zachodniego skłonu Roztocza, po ujście Wyżnicy do Wisły pod Józefowem. Obecnie prawną ochroną krajobrazową objęta jest przeważająca część gminy Zakrzówek. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w gminie wynosi 5 650 ha (57%). Jest to jedna z największych powierzchni obszarów prawnie chronionych wśród gmin powiatu kraśnickiego.

W Zakrzówku Osadzie znajdują się 3 pomniki przyrody – dęby szypułkowe o obwodzie pnia ok. 325 cm, ok. 308 cm i ok. 300 cm oraz wysokości ok. 20 m.

Na terenie gminy jest kilka zbiorników wodnych, w tym w Zakrzówku, Sulowie i Studziankach. Zalew w Zakrzówku pełni trzy podstawowe funkcje: retencyjną, poprawiającą warunki wilgotnościowe przyległych terenów w okresach suszy, przeciwpowodziową – zbiornik posiada urządzenia umożliwiające skuteczne odprowadzanie wód poniżej zbiornika i możliwość „ścięcia” fali powodziowej, jak również funkcję rekreacyjną i krajobrazową.

Walory przyrodniczo-krajoznawcze oraz czystość i dobry stan naturalnego środowiska stanowią o potencjale turystycznym i rekreacyjnym gminy. Korzystne warunki sprzyjają rozwojowi różnych form rekreacji i turystyki, zwłaszcza agroturystyki i turystyki aktywnej (rowerowej, pieszej, wędkowania i grzybobrania) oraz dają możliwość poznania wielu obiektów, a przede wszystkim piękna malowniczych krajobrazów.

W gminie Zakrzówek istnieją możliwości zorganizowanego aktywnego wypoczynku. Przez jej teren przebiega 5 tras rowerowych o łącznej długości ponad 250 kilometrów, prowadzących drogami gruntowymi, jak i szosami przez malownicze okolice. Wśród wyznaczonych szlaków i ścieżek rowerowych znajdują się m.in.:

- fragment szlaku „Czarna Perła”, biegnącego od Janowa Lubelskiego do Frampola (w miejscowości Sulów),
- fragmenty tras przebiegających na terenie powiatu,
- ruch rowerowy możliwy jest także po koronie grobli zalewu w Zakrzówku.

Wyznaczona jest także ścieżka dydaktyczna pn. „Osobliwości przyrodnicze Zakrzówka”, która liczy ok. 11 km i podzielona została na 8 przystanków. Trasę ścieżki można przebyć rowerem lub pieszo. Istnieje także możliwość aktywnego wypoczynku na szlaku wodnym (w Zakrzówku prowadzona jest wypożyczalnia kajaków i sprzętu wodnego oraz organizowane są indywidualne i grupowe spływy kajakowe. Dzięki Stajni Rola w Bystrzycy możliwe są przejażdżki konne. Osobliwością przyrodniczą gminy są lasy i wąwozy, gdzie istnieją bardzo dobre warunki do wędrówek oraz uprawiania Nordic Walking. Obszar ten stanowi dobre miejsce na wypoczynek.

W Zakrzówku oraz innych miejscowościach gminy można znaleźć ciekawe przykłady historii i kultury tego regionu oraz miejsca pamięci narodowej (pomniki), m.in.:

- Kościół parafialny pw. św. Mikołaja w Zakrzówku z XIX w. (plebania i organistówka);

- cmentarz parafialny z 1805 r. w Zakrzówku;
- pozostałości zespołu dworsko-parkowego;
- budynek dawnego Urzędu Gminy z 1899 r. w Zakrzówku;
- młyn wodny i dom młynarza w Zakrzówku;
- przydrożne kapliczki;
- kilka domów mieszkalnych i zabudowań gospodarskich;
- studnie z początku XX w. w Majdanie-Grabina;
- pomnik ku czci pomordowanych z rąk hitlerowców przy ul. Wójtowicza w Zakrzówku;
- pomnik „W Hołdzie Żołnierzom Narodowej Organizacji Wojskowej Narodowych Sił Zbrojnych” przy ulicy Kościuszki w Zakrzówku;
- teren dawnego cmentarza z mogiłami z czasów I wojny światowej żołnierzy armii austro-węgierskiej i rosyjskiej, poległych w walkach w latach 1914-1915.

Dane na temat obiektów noclegowych zawiera poniższa tabela.

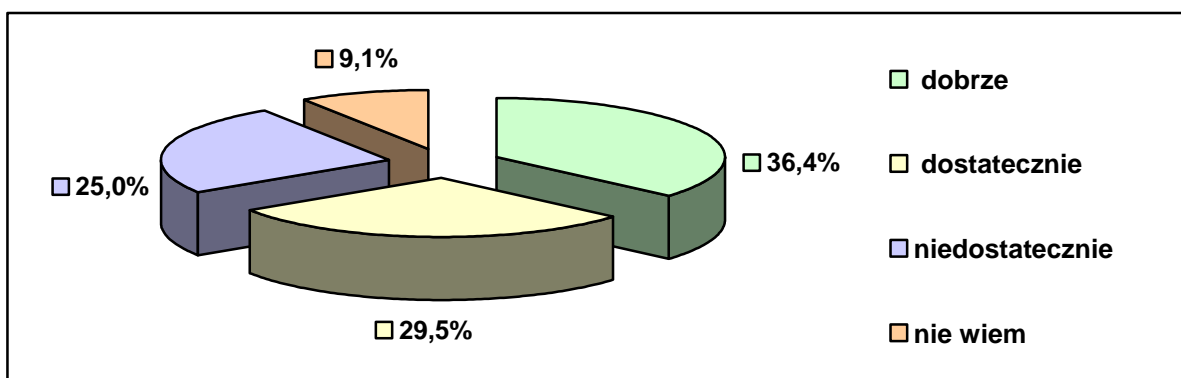
Tabela 19. Baza noclegowa w 2020 r.

liczba obiektów zbiorowego zakwaterowania bez ośrodków wczasowych i gospodarstw agroturystycznych	–
liczba miejsc noclegowych w ww. obiektach zbiorowego zakwaterowania	–
liczba ośrodków wczasowych	–
liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych	–
liczba gospodarstw agroturystycznych	2
liczba miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych	40

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

W przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania badaniu ankietowym poproszono respondentów o ocenę oferty w zakresie sportu i rekreacji w gminie. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Na podstawie uzyskanych opinii można stwierdzić, iż ankietowani doceniają podejmowane w gminie działania na rzecz tworzenia, a następnie rozwijania oferty w zakresie sportu i rekreacji, a sama oferta została pozytywnie oceniona przez uczestników badania, bowiem 36,4% ankietowanych uznało ją za dobrą, a kolejne 29,5% respondentów przyznało, że jest dostateczna. Jednak jedna czwarta badanych stwierdziła, że jest ona niedostateczna. Ponad 9% pytanych nie potrafiło jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii.

11. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Według danych udostępnionych na potrzeby niniejszego dokumentu przez Komendę Powiatową Policji w Kraśniku, w latach 2018-2020 na terenie gminy Zakrzówek stwierdzono ogółem: 40 przestępstw w 2018 r., 62 przestępstwa w 2019 r. i 51 przestępstw w 2020 r., w tym przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie to 3 przypadki w 2018 r. i 1 przypadek w 2019 r. Dane szczegółowe dotyczące przestępstw w rozbiciu na poszczególne kategorie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	liczba przestępstw 2018	liczba przestępstw 2019	liczba przestępstw 2020
stwierdzono ogółem przestępstw:	40	62	51
w tym popełnionych przez nieletnich:	3	1	–
w tym według poszczególnych kategorii przestępstw:	2018	2019	2020
przeciwko życiu i zdrowiu	2	0	0
przeciwko wolności	4	1	4
przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	11	15	11
przeciwko mieniu	12	6	10
przeciwko rodzinie i opiece	6	25	21
przeciwko wiarygodności dokumentów	1	2	0
przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	–	1	1
z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii	3	2	3

Dane Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku.

Do najczęściej popełnianych przestępstw w 2020 r. należały: przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece (21 przypadków, o 4 mniej w porównaniu z 2019 r.), przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji (11 przypadków, o 4 mniej

w porównaniu z 2019 r.) oraz przestępstwa przeciwko mieniu (10 przypadków, o 4 więcej w porównaniu z 2019 r.).

Funkcjonariusze Komendy Powiatowej Policji w Kraśniku przeprowadzali na terenie gminy interwencje domowe. W wyniku podejmowanych działań wprowadzane były procedury „Niebieskie Karty”. W 2018 r. policjanci wszczęli 18 takich procedur, w 2019 r. – 22, a w 2020 r. 19.

W związku z tym, że I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kraśniku wykonujący orzeczenia w sprawach karnych nie prowadzi statystyk dotyczących miejsca zamieszkania skazanych, sporządzone statystyki dotyczą ogólnej liczby osób, spraw oraz kategorii. Ponadto w poprzednich latach nastąpił podział Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego w Kraśniku na dwa zespoły – I ZKSS i II ZKSS oraz zmiana przydziału kuratorów do poszczególnych rejonów, dlatego możliwe jest wskazanie danych odnośnie dozorów jedynie za 2020 r. (brak jest danych dotyczących osób i spraw objętych nadzorem kuratora).

Tabela 21. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020

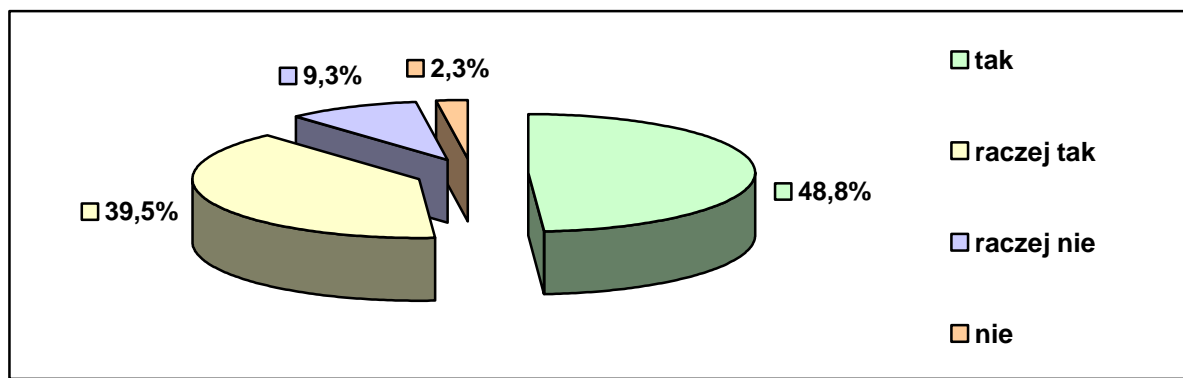
2018		2019		2020	
ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób	ogólna liczba spraw	ogólna liczba osób
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	43	40
w tym spraw:					
warunkowego przedterminowego zwolnienia					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	5	5
warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	4	4
warunkowego umorzenia postępowania karnego					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	–	–
w których osoby dorosłe zostały skazane bez dozoru kuratora, ale z nałożonymi obowiązkami					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób

b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	4	4
w których orzeczono karę ograniczenia wolności bądź grzywna została zamieniona na prace społecznie użyteczne					
liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób	liczba spraw	liczba osób
b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	30	27

Dane I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej wykonującego orzeczenia w sprawach karnych w Sądzie Rejonowym w Kraśniku.

W badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania zadano respondentom pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Zdecydowana większość (88,3%) ankietowanych stwierdziła, że w miejscu zamieszkania czuje się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Przeciwną opinię wyraziło 11,6% badanych.

12. POMOC SPOŁECZNA

Z końcem 2020 r. kadre Ośrodka Pomocy Społecznej stanowiło 15 pracowników. Dane na temat stanu i struktury zatrudnienia w Ośrodku, potrzeb w tym zakresie oraz poziomu wykształcenia pracujących w nim osób przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 22. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj stanowiska	liczba osób	o ile osób powinno być więcej?
kadra kierownicza	1	–
pracownicy socjalni	3	–

pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze	4	2
pracownicy wykonujący specjalistyczne usługi opiekuńcze	–	–
pozostali pracownicy	7	–

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Tabela 23. Struktura zatrudnienia w OPS-ie na koniec 2020 r.

struktura zatrudnienia	liczba osób	liczba etatów
ogółem	15	13,33
kierownik	1	1
główny księgowy	1	1
specjalista pracy socjalnej	2	2
pracownik socjalny	1	1
referent ds. funduszu alimentacyjnego/referent ds. świadczeń wychowawczych	1	0,50
inspektor ds. administracyjnych/Inspektor ochrony danych	1	1
inspektor ds. świadczeń rodzinnych	1	1
koordynator ds. komputeryzacji pomocy społecznej	1	0,50
asystent rodziny	1	0,33
opiekun w ośrodku pomocy społecznej	4	4
sprzątaczką	1	1

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Tabela 24. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.

rodzaj wykształcenia, dodatkowe kwalifikacje i zainteresowanie w tym zakresie		liczba osób	
		kadra kierownicza	pracownicy socjalni
wykształcenie	wyższe kierunkowe	1	1
	wyższe niekierunkowe	–	–
	średnie kierunkowe	–	2
	średnie niekierunkowe	–	–
dodatkowe kwalifikacje	specjalizacja z zakresu organizacji pomocy społecznej	ukończona	–
		w trakcie realizacji	–
	specjalizacja I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego	posiadany	–
		w trakcie realizacji	–
	specjalizacja II stopnia	posiadany	–

	w zawodzie pracownika socjalnego	w trakcie realizacji	–	–
--	----------------------------------	----------------------	---	---

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Ustawa o pomocy społecznej nakłada na Ośrodek Pomocy Społecznej obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców, nie mniej jednak niż 3 pracowników lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. W 2020 r. w gminie Zakrzówek wskaźnik ten był spełniony, bowiem OPS zatrudniał 3 pracowników socjalnych, a na jednego pracownika socjalnego przypadało 45 rodzin objętych pracą socjalną.

Z końcem 2020 r. wykształcenie wyższe kierunkowe posiadał kierownik Ośrodka oraz 1 pracownik socjalny, 2 pracowników socjalnych legitymowało się wykształceniem średnim kierunkowym. Dodatkowo dwóch pracowników socjalnych ma ukończoną specjalizacji I stopnia w zawodzie pracownika socjalnego.

Przepisy prawa dokładnie precyzują, kto i kiedy może skorzystać ze wsparcia udzielanego przez powołane do tego instytucje. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych w latach 2018-2020 w gminie Zakrzówek na pomoc jej mieszkańcom.

Tabela 25. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
ogółem (dział: 852)	1 442 802	1 454 973	1 469 939
w tym na świadczenia z pomocy społecznej	685 951	737 452	800 026
na zadania własne gminy	685 951	737 452	800 026
na zadania zlecone gminie	756851	717521	669913

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Wartość środków przeznaczanych w gminie na pomoc społeczną w analizowanym okresie systematycznie rosła.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych pozyskanych przez gminę ze źródeł zewnętrznych (projekty, środki z budżetu UE) na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 26. Środki finansowe pozyskane przez gminę ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2018-2020

wielkość środków (w zł)	2018	2019	2020
ogółem	0	15 935	27 650

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Wielkość środków finansowych pozyskanych przez gminę ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej w latach 2019-2020 rosła.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej OPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, ochroną zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez OPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2018-2020.

Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	267	236	217
liczba rodzin	162	150	135
liczba osób w rodzinach	438	370	329
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	6,69%	5,72%	5,12%

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w gminie w latach 2018-2020 malała. Analogicznie wypadał udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy. Uzpełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnych tabelach informacje na temat struktury wiekowej oraz aktywności zawodowej odbiorców pomocy społecznej w 2020 r.

Tabela 28. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

wiek odbiorców	liczba osób
0-17 lat	76
18-25 lat	4

26-35 lat	2
36-45 lat	3
46-55 lat	8
56-65 lat	14
66 lat i więcej	15
razem	122

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Tabela 29. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.

rodzaj aktywności zawodowej	liczba osób powyżej 18 lat, którym przyznano pomoc według decyzji administracyjnych
pracuje	1
pracuje dorywczo	b.d.
nie pracuje	1
studiuje	b.d.
uczy się	10
na rencie	1
na emeryturze	1
na zasiłku dla bezrobotnych	b.d.
bezrobotny bez prawa do zasiłku	b.d.

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Analiza struktury wiekowej mieszkańców gminy objętych przez OPS pomocą społeczną w 2020 r. wykazała, że największą grupę stanowiły dzieci i młodzież do lat 17. Jeśli zaś chodzi o aktywność zawodową dorosłych odbiorców pomocy społecznej, to najliczniejszą grupę stanowiły osoby uczące się. Szczegółowe dane liczbowe dotyczące powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020

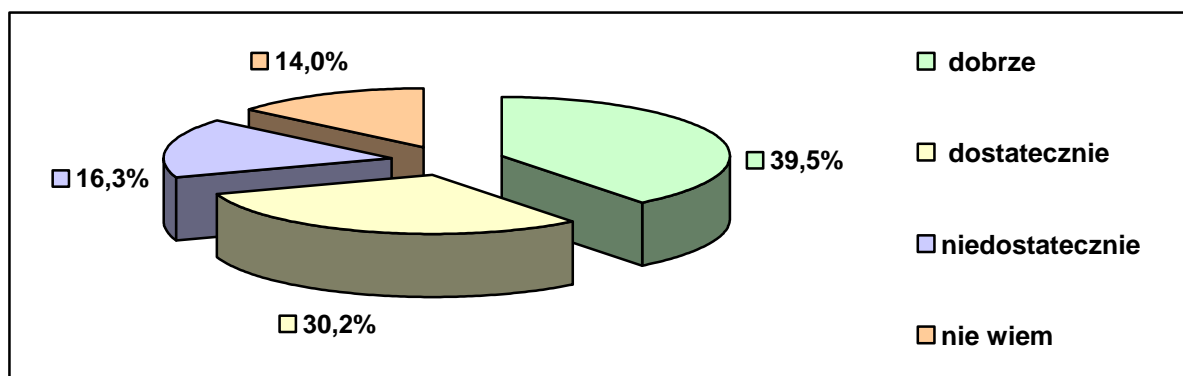
powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
ubóstwo	113	107	100	297	270	248
bezdomność	3	2	2	3	2	2
potrzeba ochrony macierzyństwa	1	2	5	6	7	26

bezrobocie	63	58	60	166	158	163
niepełnosprawność	47	51	47	106	100	87
długotrwała lub ciężka choroba	79	78	64	208	177	129
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	96	78	71	323	248	225
w tym rodziny niepełne	16	12	13	59	35	47
w tym rodziny wielodzietne	25	18	15	148	102	84
przemoc w rodzinie	0	1	1	0	2	4
alkoholizm	10	13	14	13	15	22
narkomania	0	0	0	0	0	0
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2	1	9	2	1	13
zdarzenie losowe	1	1	0	1	3	0
sytuacja kryzysowa	1	1	0	4	3	0

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020 było ubóstwo. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia z tego powodu spadała. Istotnymi przyczynami udzielania mieszkańcom gminy wsparcia ze strony pomocy społecznej były malejące przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, długotrwałej lub ciężkiej choroby, a także bezrobocia, którego liczba przypadków w analizowanym okresie ulegała wahaniom.

W badaniach ankietowych przeprowadzonych na potrzeby niniejszego opracowania poruszono kwestię oceny realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania ubóstwu. Większość (69,7%) badanych pozytywnie oceniła te działania. Zdaniem 39,5% ankietowanych są one dobre, z kolei 30,2% pytanym przyznało że są dostateczne. Jednocześnie 16,3% uczestników badania stwierdziło, że są niedostateczne. Problemy z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie miało 14% respondentów. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Trudności rodzin, będące jednym z warunków udzielania świadczeń z pomocy społecznej, wpływały nie tylko na wysokość pomocy finansowej, ale także na formę udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej wsparcia. Dane liczbowe dotyczące różnych form wsparcia za lata 2018-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2018-2020

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
pieniężna	129	236	217	112	150	135	231	370	329
rzeczowa	152	125	100	84	72	63	313	247	213
praca socjalna	X	X	X	147	140	85	386	366	195
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	0	0	0	0	0	0
schronienie	2	1	1	2	1	1	2	1	1
usługi opiekuńcze	14	20	18	14	20	18	15	21	18
specjalistyczne usługi opiekuńcze	0	0	0	0	0	0	0	0	0
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	12	11	11	X	X	X	X	X	X

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

W latach 2018-2020 na terenie gminy Zakrzówek najczęściej rodzin korzystało z pomocy w formie wsparcia finansowego, głównie w postaci zasiłków. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc, ulegała wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu. W nieco mniejszym stopniu mieszkańcom przyznawano pomoc w formie pracy

socjalnej. W tym przypadku liczba rodzin systematycznie się zmniejszała. W następnej kolejności udzielano pomocy w formie rzeczowej, która najczęściej świadczona jest w postaci posiłków, ubrań bądź sprzętów codziennego użytku. W tym przypadku liczba rodzin także ulegała zmniejszeniu w analizowanym okresie.

Ważnym narzędziem pracy socjalnej jest **kontrakt socjalny**, czyli umowa zawarta przez pracownika socjalnego z rodziną lub osobą ubiegającą się o pomoc. Celem kontraktu jest przezwyciężenie trudnej sytuacji życiowej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. Kontrakt określa zobowiązania i uprawnienia obu stron, a do wykonywania pewnych działań w oznaczonym terminie zobowiązują się zarówno osoba korzystająca ze świadczeń, jak i pracownik socjalny. W latach 2018-2020 w gminie Zakrzówek 1 kontrakt socjalny został zawarty w 2019 r.

Istotnym wsparciem dla beneficjentów pomocy społecznej jest pomoc **asystenta rodziny**, który przydzielany jest rodzinie na podstawie wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego w danej rodzinie przez pracownika socjalnego po otrzymaniu informacji o trudnościach rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych (z uwzględnieniem takich problemów, jak brak pracy, nałogi czy inne trudności, które mogą mieć wpływ na zagrożenie bezpieczeństwa dziecka). W 2020 r. 7 rodzin niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się 11 dzieci, skorzystało z takiej formy pomocy. Poniższa tabela zawiera dane dotyczące pracy asystenta rodziny w gminie w latach 2018-2020.

Tabela 32. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba asystentów rodziny	1	1	1
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	5	5	7
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	12	9	11
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	9	12	12
koszty ponoszone przez gminę z tytułu zatrudnienia asystenta rodziny (w zł)	7 525	8 208	11 956

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Osoby niezdolne do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, dla których pomoc w postaci usług opiekuńczych okazywała się niewystarczająca dla zaspokojenia ich podstawowych potrzeb życiowych, z uwagi na konieczność zapewnienia im całodobowej opieki (z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności), były kierowane przez OPS do domów pomocy społecznej.

Dane dotyczące liczby skierowań do DPS-ów i liczby osób w nich przebywających przedstawia kolejna tabela.

Tabela 33. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób z gminy skierowanych do DPS-u	2	2	–
liczba osób z gminy przebywających w DPS-ie	12	11	11

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Szczególną formą pomocy jest **Karta Dużej Rodziny**. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzic (rodzice) lub małżonek rodzica mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18. roku życia,
2. w wieku do 25. roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Od 1 stycznia 2019 r. prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny przysługuje również wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. Dane na temat Kart Dużej Rodziny w gminie Zakrzówek zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 34. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba wydanych kart	181	153	129
liczba rodzin objętych wsparciem	9	54	18
liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem	45	16	33

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej OPS w Zakrzówku przyznawał mieszkańcom gminy **świadczenia rodzinne**. W latach 2018-2020 wielkość środków finansowych, jakie na ten cel przeznaczano, rosła, natomiast liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne, malała. Dane w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 35. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
łączna wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	2 068 122,67	2 073 078,42	2 242 729,34

liczba osób, którym przyznano świadczenie	782	696	690
---	-----	-----	-----

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Dane szczegółowe obejmujące liczbę i rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w rozpatrywanym okresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 36. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2018	2019	2020
zasiłek rodzinny	6 377	5 560	5 381
dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	28	19	25
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	56	64	65
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowania dziecka	186	150	167
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	244	223	203
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	382	322	317
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	833	830	929
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	842	782	772
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	53	40	51
zasiłek pielęgnacyjny	1 334	1 323	1 152
świadczenie pielęgnacyjne	270	310	349
specjalny zasiłek opiekuńczy	232	229	217
zasiłek dla opiekuna	253	204	169
świadczenie rodzicielskie	151	150	182
razem	11 243	10 260	9 980

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

W latach 2018-2020 ogólna liczba wszystkich świadczeń rodzinnych przyznanych mieszkańcom gminy zmniejszała się z roku na rok. Podstawowym świadczeniem rodzinnym jest zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka.

Kolejność trzech najliczniej udzielanych dodatków do zasiłku rodzinnego była w latach 2018-2020 podobna: najczęściej przyznawano mieszkańcom dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania,

z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej oraz z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. Nieco niższa była liczba dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, z tytułu samotnego wychowania dziecka oraz z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego.

Poza zasiłkiem rodzinnym najczęściej wypłacanym mieszkańcom gminy świadczeniem był zasiłek pielęgnacyjny, który przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki dla osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci wypłacane są również **świadczenia wychowawcze**. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Od 1.04.2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku realizował Program Rodzina 500+. W 2020 r. w ramach Programu Rodzina 500+ wypłacono rodzinom z gminy świadczenia na łączną kwotę **6 148 548,40 zł**. W 2020 r. ustalone prawo do świadczenia miało 651 rodzin, a świadczeniem objęto w sumie 1 114 dzieci.

Szczególną formą wsparcia jest wypłacane na podstawie ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży świadczenie „**Za życiem**”. Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przyznaje się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. W analizowanym okresie w gminie Zakrzówek przyznano 2 takie świadczenia w 2018 r. oraz 1 świadczenie w 2020 r.

W 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku wypłacał świadczenie „**Dobry start**”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018. poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. Świadczenie „Dobry start” trafiło do 490 rodzin i objęło łącznie 704 dzieci, a wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 211 200 zł.

W ramach programu „**Pomoc państwa w zakresie dożywiania**” z pomocy skorzystało 131 dzieci w 2018 r., natomiast w ramach programu „**Posiłek w szkole i w domu**”, który zastąpił poprzednio realizowany program, pomoc otrzymało 103 dzieci i 44 osoby dorosłe (liczba osób w rodzinach – 88) w 2019 r. oraz 80 dzieci i 40 osób dorosłych (liczba osób w rodzinach – 87) w 2020 r. Rzeczywista liczba osób objętych programem to 178 osób w 2019 r. i 148 osób w 2020 r.

Ponadto – w ramach **Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020**, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) – Ośrodek realizował pomoc w zakresie dystrybucji artykułów spożywczych. Od sierpnia do grudnia 2020 r. były przyjmowane wnioski od mieszkańców gminy do Podprogramu 2020, zaś w 2020 r. wydawano żywność mieszkańcom z Podprogramu 2019. Produkty żywnościowe były dostarczane przez Bank Żywności w Lublinie. Do programu zakwalifikowały się **552 osoby** (267 kobiet i 285 mężczyzn), którym pracownicy Ośrodka wydali łącznie 26 816 kg żywności.

W 2020 r. pracownicy socjalni skierowali na wypoczynek letni 6 dzieci, które wypoczywały w Okunince w lipcu 2020 r., a także 4 dzieci, które wypoczywały w Lesku w sierpniu 2020 r.

Ośrodek Pomocy Społecznej udzielał także wsparcia w formie świadczenia alimentacyjnego, które przyznawane jest na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Do świadczenia z funduszu alimentacyjnego ma prawo osoba uprawniona do alimentów od rodzica na podstawie tytułu wykonawczego pochodzącego lub zatwierdzonego przez sąd, jeżeli egzekucja okazała się bezskuteczna. Przyznanie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego uzależnione jest od spełnienia kryterium dochodowego. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 37. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	21	24	23
liczba przyznanych świadczeń	34	32	29
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	185 393	173 400	164 470

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Pomoc społeczna polega m.in. na prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej i społecznej. Składają się na nią zarówno jednostki

środowiskowe, jak i instytucjonalne. Obok Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku na terenie gminy funkcjonuje placówka wsparcia dziennego – środowiskowa świetlica PCK w SP w Zakrzówku – „Okno na Świat – Nowe Perspektywy”. W ramach jej działań dzieci i młodzież mają okazję do poszerzania swojej wiedzy poprzez udział w dodatkowych zajęciach z: matematyki, informatyki, języka polskiego, języków obcych, a także możliwość poznania nowych miejsc dzięki organizowanym wycieczkom, wyjazdom do kina i teatru. Prowadzone są też zajęcia artystyczne, pomoc przy odrabianiu pracy domowej i codzienny poczęstunek. Spotkania odbywające się w świetlicy pozwalają uczestnikom aktywnie spędzić wolny czas, nabyć nowe umiejętności, a także nawiązać nowe znajomości. W 2020 r. z oferty świetlicy korzystało 32 dzieci. Projekt skierowany jest nie tylko do uczestników świetlicy, ale także do osób dorosłych, które mogą skorzystać z darmowych porad prawnych oraz wsparcia psychologa w ramach działań profilaktycznych, mających na celu wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Na terenie gminy działają też spółdzielnie socjalne „Horyzont” i „Razem” oraz Klub Seniora.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku jest główną instytucją udzielającą wsparcia w gminie. Należy jednak zaznaczyć, że mieszkańcy gminy mogą korzystać z pomocy jednostek, które obejmują swoim wsparciem teren gminy. Wykaz tych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 38. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.

lp.	nazwa instytucji	adres
1.	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	ul. Słowackiego 7, 23-210 Kraśnik
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Grunwaldzka 6, 23-204 Kraśnik
3.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	
4.	Środowiskowy Dom Samopomocy w Kraśniku	
5.	Powiatowy Urząd Pracy	Al. Niepodległości 20, 20-204 Kraśnik
6.	Sąd Rejonowy Wydział III Rodzinny i Nieletnich	ul. Lubelska 81, 23-200 Kraśnik
7.	I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. wykonywania orzeczeń w sprawach karnych	ul. Lubelska 81, 23-200 Kraśnik
8.	II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. wykonywania orzeczeń w sprawach rodzinnych i nieletnich	Al. 1000-lecia 1, 23-200 Kraśnik
9.	Prokuratura Rejonowa w Kraśniku	ul. Lubelska 81, 23-200 Kraśnik

10.	Komenda Powiatowa Policji w Kraśniku	ul. Lubelska 83, 23-200 Kraśnik
11.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	ul. Diamentowa 2, 20-447 Lublin
12.	Lubelski Urząd Wojewódzki Wydział Polityki Społecznej	ul. Spokojna 4, 20-914 Lublin

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku w roku szkolnym 2019/2020 udzielił wsparcia dzieciom i młodzieży ze szkół z terenu gminy Zakrzówek. Dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń i opinii przedstawia poniższa tabela.

Tabela 39. Dane dotyczące dzieci i młodzieży ze szkół w gminie objętych wsparciem przez PZPPP w roku szkolnym 2019/2020

lp.	rodzaj działalności	rok szkolny 2019/2020
1.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Zakrzówku	<ul style="list-style-type: none"> opinia PPP – 34 uczniów orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 4 uczniów
2.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Bystrzycy	<ul style="list-style-type: none"> opinia PPP – 10 uczniów orzeczenie o niepełnosprawności i potrzebie kształcenia specjalnego – 1 uczeń
3.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Majdanie-Grabina	<ul style="list-style-type: none"> opinia PPP – 6 uczniów orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 1 uczeń
4.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Rudniku Drugim	<ul style="list-style-type: none"> opinia PPP – 1 uczeń
5.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Studziankach	<ul style="list-style-type: none"> opinia lub orzeczenie PPP – 9 uczniów
6.	Publiczna Szkoła Podstawowa w Sulowie	<ul style="list-style-type: none"> opinia PPP – 12 uczniów orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego – 1 uczeń

Dane Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku.

Formy pomocy udzielanej przez Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku w roku 2019 i 2020 dzieciom, młodzieży i rodzicom z gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 40. Dane dotyczące dzieci i młodzieży oraz rodziców z gminy objętych wsparciem przez PZPPP w latach 2019-2020

lp.	rodzaj wsparcia	2019	2020
1.	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego ze względu na: <ul style="list-style-type: none"> niepełnosprawność dziecka lub ucznia: niesłyszące, słabosłyszące, niewidzące, słabowidzące, niepełnosprawne ruchowo, w tym z afazją, niepełnosprawne 	113	108

	<p>intelektualnie w stopniu – lekkim, umiarkowanym, znacznym, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,</p> <ul style="list-style-type: none"> • niedostosowanie społeczne, • zagrożenie niedostosowaniem społecznym. 		
2.	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu głębokim.	1	8
3.	Liczba wydanych orzeczeń o potrzebie indywidualnego nauczania ze względu na stan zdrowia ucznia uniemożliwiający/znacznie utrudniający uczęszczanie do szkoły.	44	32
4.	Liczba opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka.	34	15
5.	Liczba dzieci, którym udzielono wsparcia w ramach działań ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego.	65	62
6.	Liczba rodziców, którym udzielono wsparcia w ramach działań ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego.	65	62
7.	<p>Zakres wsparcia udzielanego dzieciom i rodzicom w ramach działalności Wiodącego Ośrodka Koordynacyjno-Rehabilitacyjno-Opiekuńczego w ramach programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.</p>	<p>Zadania ośrodka realizowane przez PZPPP w Kraśniku koncentrowały się na obszarach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udzielanie specjalistycznych informacji, • działania pomocowe skierowane do małych dzieci o zaburzonym rozwoju w formie terapii psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej i rehabilitacji, • opieka nad dzieckiem i jego rodziną, objętych wsparciem ośrodka. <p>PZPPP pełniąc rolę WOKRO wskazuje właściwe dla dziecka i jego rodziny formy kompleksowej, specjalistycznej pomocy w ramach prowadzonego procesu diagnostyczno-terapeutycznego, a także w ramach konsultacji dla rodziców zgłaszających się do placówki. PZPPP wskazuje rodzicom bądź opiekunom jednostki udzielające specjalistycznej pomocy dziecku z terenu gminy, powiatu, województwa, a także z terenu całej Polski.</p>	

Dane Powiatowego Zespołu Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku w odniesieniu do mieszkańców gminy realizuje m.in. zadania w zakresie pieczy zastępczej. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące działalności PCPR-u.

Tabela 41. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba dzieci z gminy zgłoszonych do adopcji	0	0	0
liczba dzieci z gminy adoptowanych	0	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w rodzinach zastępczych	1	0	0
liczba dzieci z gminy umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	1	1	0
liczba dzieci z gminy przebywających w rodzinach zastępczych	11	11	11
liczba dzieci z gminy przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	6	5	5
liczba rodzin zastępczych, które objęły opieką dzieci z gminy	6	6	6
liczba usamodzielnianych dzieci z gminy	1	0	5

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

13. BEZROBOCIE

Sytuacja na rynku pracy w gminie Zakrzówek w latach 2018-2020 była zmienna, bowiem wahaniom ulegała liczba zarejestrowanych w urzędzie pracy osób bezrobotnych. Liczba kobiet, które w latach 2018-2020 stanowiły mniejszość ogółu osób pozostających bez pracy, także się wahała. Udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym w trakcie rozpatrywanego okresu ulegał wahaniom. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 42. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób w wieku produkcyjnym	4 039	3 963	3 914
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	262	244	273
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	120	110	112
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	6,49%	6,16%	6,97%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2018-2020 w powiecie kraśnickim, województwie lubelskim i w kraju.

Tabela 43. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
stopa bezrobocia w powiecie kraśnickim	10,2%	10,1%	10,8%
stopa bezrobocia w województwie lubelskim	8,0%	7,4%	8,2%
stopa bezrobocia w kraju	5,8%	5,2%	6,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku i Głównego Urzędu Statystycznego.

W latach 2018-2020 powiat kraśnicki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa lubelskiego, jak i w stosunku do kraju stopą bezrobocia. Zarówno w województwie, powiecie, jak i w kraju poziom bezrobocia ulegał wahaniom w trakcie rozpatrywanego okresu.

Dla scharakteryzowania problemu bezrobocia w gminie ważna jest analiza danych dotyczących podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy i wykształcenia. Dane szczegółowe w tym zakresie na koniec 2020 r. dla gminy Zakrzówek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 44. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia

wiek	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
18-24 lata	56	19	33,9%
25-34 lata	89	46	51,7%
35-44 lata	68	32	47,1%
45-54 lata	23	10	43,5%
55-59 lat	15	4	26,7%
60 lat i więcej	21	x	x
czas pozostawania bez pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
do 1 miesiąca	14	3	21,4%
1-3 miesiące	32	12	37,5%
3-6 miesięcy	31	18	58,1%
6-12 miesięcy	42	15	35,7%

12-24 miesiące	60	22	36,7%
powyżej 24 miesięcy	94	42	44,7%
wykształcenie	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
wyższe	35	23	65,7%
policealne i średnie zawodowe	59	25	42,4%
średnie ogólnokształcące	48	30	62,5%
zasadnicze zawodowe	52	14	26,9%
gimnazjalne i niższe	79	20	25,3%
staż pracy	liczba bezrobotnych		udział kobiet (w %)
	ogółem	kobiet	
bez stażu	94	36	38,3%
do 1 roku	87	40	46,0%
1-5 lat	53	26	49,1%
5-10 lat	16	8	50,0%
10-20 lat	14	2	14,3%
20-30 lat	7	0	0,0%
30 lat i więcej	2	0	0,0%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Na koniec 2020 r. wśród bezrobotnych w gminie największe grupy stanowiły osoby w wieku 25-34 lata, osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy oraz osoby bez stażu pracy. Najmniej bezrobotnych w 2020 r. było w następujących grupach: osób w wieku 55-59 lat, osób pozostających bez pracy do 1 miesiąca, osób z wykształceniem wyższym oraz osób ze stażem pracy powyżej 30 lat.

Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym, osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, osób w wieku 25-34 lata oraz osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat.

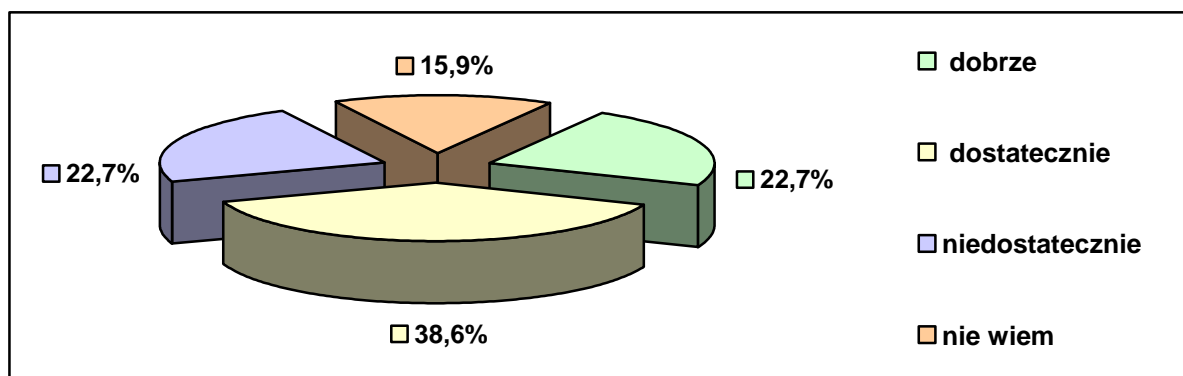
Wśród ogółu bezrobotnych 242 osoby (w tym 101 kobiet) znalazło się w szczególnej sytuacji na rynku pracy – 107 osób (46 k.) było w wieku do 30. roku życia, w tym 56 osób (19 k.) do 25. roku życia, 174 osoby (71 k.) były długotrwale bezrobotne, 46 osób (10 k.) było w wieku powyżej 50 lat, 49 osób (44 k.) posiadało co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 lat, 4 osoby (1 k.) były niepełnosprawne.

W 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej realizował porozumienie o współpracy z Fundacją „Liderzy Sukcesu”, gdzie jako Partner przystąpił do projektu pn. „Włączamy się” – aktywizacja zawodowa 7 osób oraz „Aktywni na rynku pracy” – aktywizacja zawodowa 10 osób z terenu gminy Zakrzówek. Podopieczni rozwijali swoje umiejętności zawodowe na szkoleniach z zakresów: logistyka (spedytor), florysta, opiekun osób starszych, pracownik ds. osobowych. Po szkoleniu uczestnicy projektu podjęli odpłatne staże u różnych pracodawców. Do projektu było zaangażowanych 3 specjalistów pracy socjalnej oraz 1 pracownik socjalny.

W gminie Zakrzówek bezrobocie było czwartym, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej. W ostatnich latach jego poziom ulegał wahaniom, ale skutki wyższego poziomu tego zjawiska w latach wcześniejszych są nadal odczuwane w rodzinach, szczególnie tych najuboższych, gdzie pojawiły się uzależnienia, konflikty, problemy wychowawcze. Zjawiska te, występujące długotrwale, prowadzą do ich rozpadu, a niektórzy członkowie takich rodzin zmuszeni są szukać pomocy w wyspecjalizowanych instytucjach.

Uczestników przeprowadzonego na potrzeby niniejszego opracowania badania poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Prawie 39% badanych uznało działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu za dostateczne, z kolei 22,7% ankietowanych oceniło je jako dobre. Jednocześnie 22,7% uczestników badania stwierdziło, że są one niedostateczne. Prawie 16% respondentów nie potrafiło tych działań ocenić.

14. BEZDOMNOŚĆ

Bezdomność to zjawisko społeczne polegające na braku domu lub miejsca stałego pobytu gwarantującego jednostce lub rodzinie poczucie bezpieczeństwa, zapewniającego schronienie przed niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi i zaspokojenie podstawowych potrzeb na poziomie uznawanym w danym społeczeństwie za wystarczający.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w gminie Zakrzówek z powodu bezdomności w latach 2018-2020 pozostawała na niewielkim, zbliżonym poziomie, co uwidacznia tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 45. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	3	2	2
liczba osób w rodzinach	3	2	2

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

15. PROBLEMY UZALEŻNIEŃ I PRZEMOCY W RODZINIE

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi w art. 41 nakłada na samorządy lokalne szereg zadań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. Na sfinansowanie realizacji tych zadań zapewniono dodatkowe środki z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż detaliczną napojów alkoholowych. Poniższa tabela prezentuje dane na temat wielkości środków uzyskanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Zakrzówek.

Tabela 46. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020

rodzaj	wartość w zł		
	2018	2019	2020
opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu	79 184,25	83 413,26	86 212,78

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

W latach 2018-2020 wysokość kwot uzyskiwanych z opłat z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie Zakrzówek z roku na rok wzrastała.

Tabela 47. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie

wielkość wydatków (w zł)	2018	2019	2020
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów	64 664,25	68 263,00	67 931,62

alkoholowych			
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	14 520,00	15 150,26	18 281,16
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	–	–	–
razem	79 184,25	83 413,26	86 212,78

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

W latach 2018-2020 wysokość kwot przeznaczanych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w gminie Zakrzówek systematycznie rosła.

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wybrane dane dotyczące działalności GKRPA w Zakrzówku przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 48. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
liczba osób zaangażowanych w prace GKRPA	5	4	4

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zakrzówku.

Tabela 49. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu	b.d.	10	9
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	b.d.	3	3

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zakrzówku.

W latach 2019-2020 liczba osób, z którymi GKRPA przeprowadzała rozmowy interwencyjno-motywujące w związku z nadużywaniem alkoholu, nieznacznie malała i wyniosła odpowiednio: 10 i 9 osób. W analizowanym okresie Komisja występowała z wnioskami do sądu o podjęcie obowiązkowego leczenia odwykowego wobec 3 osób w 2019 r. i ponownie wobec 3 osób w 2020 r.

Tabela 50. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	b.d.	b.d.	7

liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0
--	---	---	---

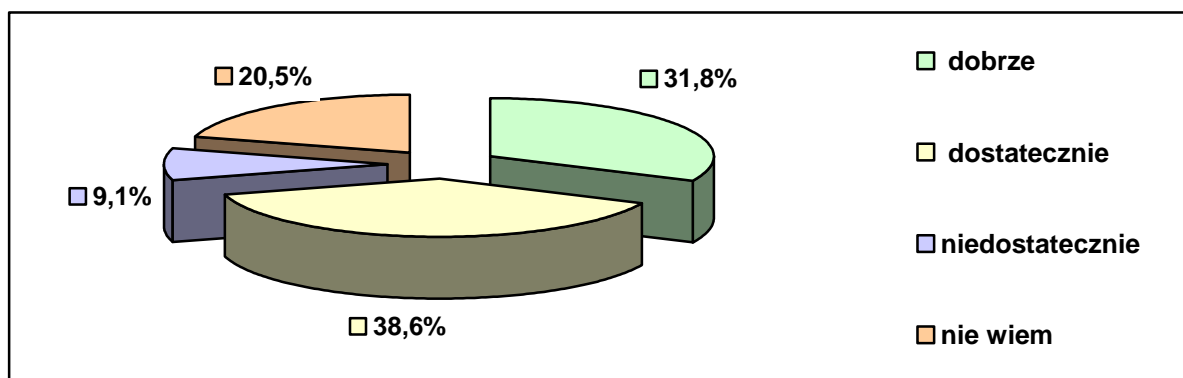
Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zakrzówku.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, to w analizowanym okresie GKRPA kontaktowała się z 7 osobami w 2020 r. dotkniętymi tym problemem. W latach 2018-2020 GKRPA nie składała do prokuratury zawiadomień o przestępstwie przeciwko sprawcom przemocy w rodzinie.

W 2020 r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadziła na terenie gminy 22 wizje lokalne, sporządziła 22 protokoły oraz wydała 4 postanowienia z pozytywnym zaopiniowaniem wniosków na sprzedaż napojów alkoholowych. W analizowanym roku członkowie GKRPA skorzystali z 2 szkoleń: „Realizacja zadań Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych” i „Zasady tworzenia gminnego programu profilaktycznego”.

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

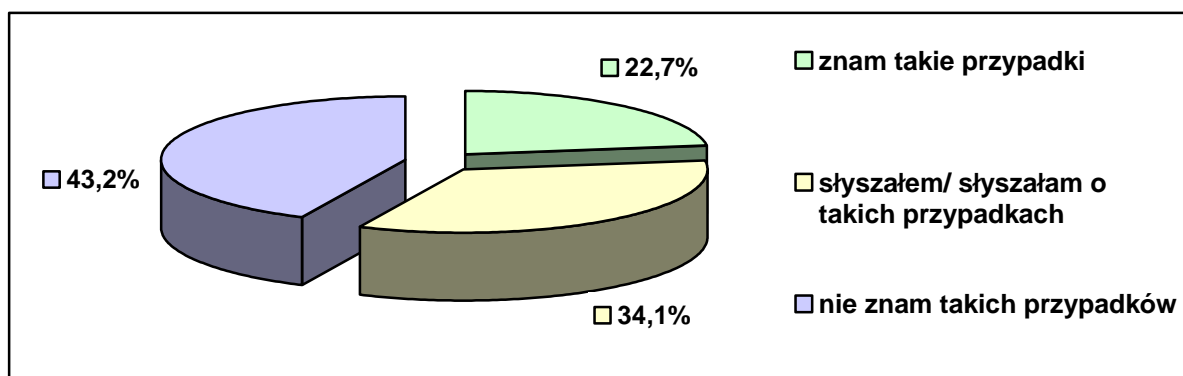

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Według 38,6% badanych działania przeciwdziałające uzależnieniom są dostateczne, a zdaniem 31,8% ankietowanych są one dobre. Jednocześnie nieco ponad 9% respondentów uznało je za niedostateczne. Opinii w tej sprawie nie przedstawiło 20,5% uczestników badania.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym respondenci odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyssała/słyssał?

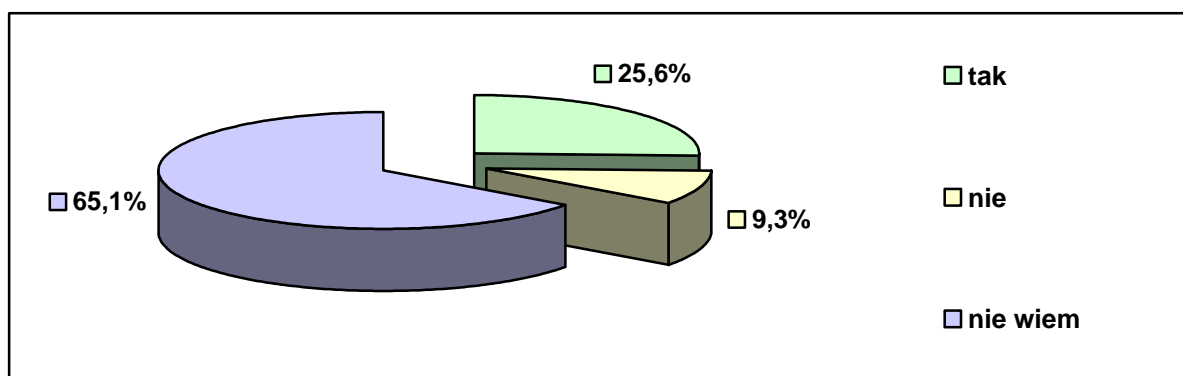

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Bardzo niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem 56,8% respondentów twierdzi, iż słyssało lub zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie. Jednocześnie 43,2% ankietowanych odpowiedziało, że takich przypadków nie zna.

Oceniając ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy, 25,6% badanych odpowiedziało twierdząco. Zdaniem 9,3% ankietowanych takie ryzyko nie istnieje. Wysoki odsetek (65,1%) respondentów wskazał na odpowiedź „nie wiem”, co może świadczyć o braku świadomości części badanej społeczności co do zagrożenia tym zjawiskiem.

Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie umożliwiają i normują odpowiednie akty prawne, a do podstawowych w tym zakresie należą: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” i Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 31 marca 2011 r. w sprawie procedury przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny

w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie.

W ujawnionych przypadkach stosowania przemocy w rodzinie lub uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy, wdrażana i prowadzona jest procedura „Niebieskie Karty”. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie w gminie, a wszystkie te działania koordynuje Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Funkcjonowanie w gminie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie reguluje nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z 2010 roku. Zadaniem Zespołu jest podejmowanie działań mających na celu ochronę osób doznających przemocy w rodzinie w tym realizacja procedury „Niebieskie Karty”. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty, ochrony zdrowia, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, prokuratury czy organizacji pozarządowych. Głównym celem działalności Zespołu Interdyscyplinarnego jest zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz stworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia osób zagrożonych przemocą.

Dane dotyczące funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Zakrzówek prezentuje tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 51. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	8	8	8
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych ZI	6	5	2
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	18	22	19
w tym sporządzone przez Policję	18	22	19
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	0	0	0
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	18	17	16
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	0	5	3
liczba spraw sądowych	3	4	12
zakończonych wyrokiem	1	0	1

zakończonych wyrokiem skazującym na osadzenie w zakładzie karnym	0	3	6
zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	0	1	5
umorzonych	2	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Zakrzówek.

Zakończenie procedury „Niebieskie Karty” następuje w przypadku ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy albo rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy również Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 10 rodzinom (13 osobom w rodzinach) w 2018 r., 13 rodzinom (15 osobom w rodzinach) w 2019 r. i 14 rodzinom (22 osobom w rodzinach) w 2020 r. Pomocy z powodu przemocy w rodzinie udzielono 1 rodzinie (2 osobom w rodzinie) w 2019 r., i ponownie 1 rodzinie (4 osobom w rodzinie) w 2020 r. W rozpatrywanym okresie wsparcie z powodu narkomanii nie było przyznawane.

Ponadto w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, jak również Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w placówkach oświatowych realizowane były liczne przedsięwzięcia profilaktyczne i dydaktyczne (np. „Debata”) w formie kampanii, programów, szkoleń, warsztatów profilaktycznych („Moja droga w dorosłość bez uzależnień”), pogadarek, konkursów („Wolni od uzależnień”), imprez kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych promujących zdrowy styl życia, a w ramach alternatywnych form spędzania czasu wolnego zajęć sportowych. Wykorzystano także materiały edukacyjno-informacyjne (ulotki, plakaty, broszury, poradniki).

W Centrum Kultury i Biblioteki w Zakrzówku organizowane były ferie zimowe dla dzieci i młodzieży z zastosowaniem działań wychowawczo-profilaktycznych dla grupy podwyższonego ryzyka. CKIB otrzymało wsparcie finansowe zajęć artystyczno-sportowych dla dzieci i młodzieży z zastosowaniem działań profilaktycznych ukierunkowanych na przeciwdziałanie zażywania środków zmieniających świadomość. W okresie wakacji dzieci i młodzież z rodzin problemowych korzystali z dofinansowania do zajęć stacjonarnych i wycieczek organizowanych przez Centrum Kultury i Biblioteki.

W Szkole Podstawowej w Zakrzówku funkcjonuje placówka wsparcia dziennego – środowiskowa świetlica PCK – „Okno na Świat – Nowe Perspektywy”. W ramach jej działań dzieci i młodzież biorą udział w zajęciach dodatkowych, wycieczkach, wyjazdach do kina i teatru. W 2020 r. z oferty świetlicy korzystało 32 dzieci (m.in. z rodzin problemowych, dotkniętych uzależnieniami i problemem przemocy). W ramach działań profilaktycznych, mających na celu wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w świetlicy można też skorzystać z darmowych porad prawnych oraz wsparcia psychologa.

W gminie Zakrzówek jednostką wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie jest (obok OPS-u, GKRPA i ZI) działający przy Gminnym Ośrodku Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Społecznych Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla osób uzależnionych, współuzależnionych, pijących ryzykownie i szkodliwie, doznających i stosujących przemoc. Od stycznia do sierpnia 2020 r. w każdy poniedziałek od 16.00 do 20.00, a od września do grudnia 2020 r. w pierwszy i trzeci poniedziałek miesiąca od 16.00 do 19.00 świadczona była pomoc: diagnostyczna, konsultacyjna, wskazująca, informacyjna, doradcza, motywująca, kierująca, inicjująca, wspierająca, przekonująca, wyjaśniająca, propagująca, nakłaniająca, profilaktyczna, współdziałająca itp. Podejmowane działania miały na celu motywowanie do rozwiązywania problemów osobistych i rodzinnych. Z porad korzystały osoby z problemem alkoholowym lub innym uzależnieniem oraz członkowie ich rodzin, a także osoby doznające przemocy.

W godzinach pracy „punktu” działał Telefon Zaufania (81 82 15 702). Rozpowszechniane były informacje skierowane do mieszkańców gminy dotyczące działalności Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego, jak również Klubu Abstynenta „Nadzieja”, grupy samopomocowej A-A „Marzenie” i Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Kontynuowano współpracę z placówkami prowadzącymi psychoterapię uzależnień i zjawiska przemocy w systemie stacjonarnym i niestacjonarnym. Kwalifikacje osób zajmujących się rozwiązywaniem problemów alkoholowych i przeciwdziałaniem narkomanii podnoszono poprzez zakupienie materiałów edukacyjnych i szkolenia. Wspieranie grupy samopomocowej A-A polegało na zapewnieniu warunków do spotkań trzeźwościowych i innej pomocy w razie potrzeby.

W Urzędzie Gminy w piątki (od stycznia do września 2020 r. przez 3 godziny dziennie, a od października do grudnia 2020 r. przez 5 godzin dziennie) dostępny był radca prawny. Z jego porad skorzystały 144 osoby.

Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r. prezentuje poniższa tabela

Tabela 52. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.

lp.	nazwa	adres
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej	
2.	Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek
3.	Gminna Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
4.	Gminny Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Społecznych Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Klub Abstynenta „Nadzieja” Grupa samopomocowa AA „Marzenie”	ul. Wójtowicza 39, 23-213 Zakrzówek
5.	Środowiskowa Świetlica PCK – „Okno na Świat – Nowe Perspektywy”.	ul. Sienkiewicza 1, 23-213 Zakrzówek

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

16. SYTUACJA DZIECKA

Analiza sytuacji dziecka w gminie została dokonana na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w funkcjonujących na jej terenie placówkach systemu oświaty. Badanie to pozwoliło zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów pod kątem występowania zachowań o cechach patologii społecznej oraz uzyskać informacje na temat prowadzonych w placówkach działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy przedłożono 6 ankiet – wypełnionych przez pedagogów szkolnych lub dyrektorów placówek systemu oświaty funkcjonujących na terenie gminy:

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Kochanowskiego z Zakrzówku (liczba uczniów: 272, liczba nauczycieli: 34),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Szwai w Bystrzycy (liczba uczniów: 31, liczba nauczycieli: 14),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Matejki w Majdanie-Grabinie (liczba uczniów: 8, liczba nauczycieli: 8),

- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rudniku Drugim (liczba uczniów: 16, liczba nauczycieli: 5),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Studziankach (liczba uczniów: 27, liczba nauczycieli: 8),
- Publiczna Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Sulowie (liczba uczniów: 103, liczba nauczycieli: 25),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, iż tylko jedna ankietowana szkoła zatrudnia pedagoga, również tylko jedna psychologa, uczniowie czterech szkół mogą korzystać z porad logopedy, a w trzech placówkach także doradcy zawodowego. Jedna ze szkół zapewnia opiekę pielęgniarki. Uczniowie pięciu szkół mają dostęp do sali gimnastycznej. Z boiska sportowego mogą korzystać dzieci ze wszystkich sześciu szkół. Wszystkie placówki posiadają dostęp do Internetu. W żadnej z ankietowanych placówek nie utworzono klas lub grup integracyjnych. Dwie szkoły prowadzą dożywianie uczniów. W analizowanym roku szkolnym z bezpłatnych posiłków skorzystało 120 dzieci. Wszystkie szkoły zapewniają opiekę w ramach zajęć świetlicowych, a dodatkowo dwie z nich organizują nauczanie indywidualne. Placówki oświatowe oferują zajęcia przeznaczone dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wymieniono wśród nich zajęcia wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne, logopedyczne, psychoterapeutyczne, a także dodatkowo zajęcia rewalidacyjne, zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne, jak również zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia.

Zajęcia dodatkowe proponowane w szkołach

Szkoły z terenu gminy mają w swojej ofercie zajęcia dodatkowe. Znalazły się wśród nich rozliczne koła rozwijające zainteresowania i predyspozycje uczniów: koła przedmiotowe, językowe, sportowe (SKS), rekreacyjno-sportowe, turystyczno-krajoznawcze, przyrodnicze, informatyczne, plastyczne, muzyczne (zespół „Bystre Nutki”), taneczne, jak też zajęcia rozwijające umiejętności, uzdolnienia i kreatywność.

Problemy w otoczeniu szkolnym i rodzinnym uczniów

Uczestnicy badania stwierdzali występowanie zjawisk patologicznych i negatywnych zachowań w społeczności uczniowskiej oraz dysfunkcji i patologii w otoczeniu domowym uczniów, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano w dwojaki sposób: wypełniając zamknięte katalogi obejmujące

12 i 6 zmiennych oraz odpowiadając na pytania o charakterze otwartym, określając subiektywnie stopień natężenia występujących problemów w ciągu trzech ostatnich lat. Uzyskane na podstawie analizy ankiet informacje prezentują poniższe tabele.

Tabela 53. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	obecność poszczególnych zjawisk		
	liczba placówek, w których stwierdzono	liczba ujawnionych przypadków	liczba placówek, w których nie stwierdzono
palenie papierosów	–	–	6
sięganie po alkohol	–	–	6
sięganie po narkotyki	–	–	6
niszczenie mienia szkolnego	1	1	5
kradzieże na terenie szkoły	–	–	6
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	1	1	5
udział w grupach negatywnych	–	–	6
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	2	6	4
autoagresja	–	–	6
ucieczki z domu	–	–	6
przestępczość ujawniona	–	–	6
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	1	1	5

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

Tabela 54. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020

dysfunkcje i patologie rodziny	liczba ujawnionych przypadków
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	3
zaniedbanie	–
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	–
przemoc w rodzinie	1
wykorzystywanie seksualne dzieci	–
przestępczość	–

Dane z badań ankietowanych przeprowadzonych w placówkach oświatowych gminy.

W otoczeniu szkolnym uczniów odnotowano 6 przypadków agresji i przemocy w grupie rówieśniczej oraz po jednym przypadku dyskryminacji w grupie rówieśniczej, niszczenia mienia szkolnego, a także 1 przypadek wymagający nadzoru kuratora sądowego. Wśród dysfunkcji i patologii ujawnionych w środowisku rodzinnym uczniów placówek oświatowych stwierdzono 3 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz 1 przypadek przemocy w rodzinie.

Przedstawiciele dwóch spośród badanych placówek nie byli w stanie stwierdzić, czy nastąpił wzrost negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych wśród uczniów w ciągu ostatnich trzech lat, zaś czterech ankietowanych takiego wzrostu w analizowanym okresie nie dostrzegło.

Jeśli chodzi o przypadki dysfunkcji występujących w rodzinach uczniów, to w opinii przedstawicieli pięciu placówek w ciągu trzech ostatnich lat nie nastąpił wzrost liczby zjawisk patologicznych i przypadków dysfunkcji, zaś jeden respondent miał trudności z jednoznaczną odpowiedzią na to pytanie.

Współpraca placówek z rodzicami uczniów przybiera różne formy i została oceniona pozytywnie przez wszystkich uczestników badania.

Współpraca placówek z instytucjami i organizacjami jest zdaniem przedstawicieli placówek zadowalająca. Do podmiotów, z którymi szkoły najczęściej współpracują, uczestnicy badania zaliczyli: Ośrodek Pomocy Społecznej w Zakrzówku, GKRPA, ZI, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych w Kraśniku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rejonowy w Kraśniku, Komendę Powiatową Policji w Kraśniku, Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, Ochotniczą Straż Pożarną, Centrum Kultury i Biblioteki oraz parafie.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin ubogich, opiera się o współpracę z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i polega na zapewnieniu bezpłatnego dożywiania w formie obiadów, a także udostępnianiu sprzętu komputerowego do nauki w domu podczas pracy zdalnej. Placówki zapewniają zajęcia dodatkowe i wyrównawcze, opiekę świetlicową, porady i konsultacje z nauczycielami, w razie potrzeby organizują wsparcie pedagogiczno-psychologiczne we współpracy z PPP.

Pomoc, jaką placówki oferują uczniom z rodzin niewydolnych wychowawczo, dotkniętych problemami uzależnień, przemocy w rodzinie przebiega we współpracy z instytucjami pomocowymi. Umożliwiany jest kontakt ze

specjalistami – pedagogami, psychologami, zapewniana jest informacja o dostępnych formach pomocy i odpowiednich instytucjach pomocowych (Punkt Konsultacyjny). Dzieci mogą również korzystać z porad i wsparcia pedagogów szkolnych, nauczycieli, a także uczestniczą w programach profilaktyczno-edukacyjnych („Nie pal przy mnie, proszę”, „Skąd się biorą produkty ekologiczne?”), pogadankach, zajęciach rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne wg potrzeb. Rodzice mogą liczyć na wsparcie w postaci porad, konsultacji, a także pomocy w nawiązywaniu prawidłowych relacji rodzic – dziecko.

Poprawa funkcjonowania placówek oraz efektywności procesu kształcenia i wychowania wymaga, zdaniem uczestników badania, zwiększenia nakładów finansowych na opiekę pedagogiczno-psychologiczną, medyczną, zatrudnienia w szkole pielęgniarki i stomatologa, wspomagania szkoły w działaniach edukacyjnych – ekologicznych i prozdrowotnych. Należy wznowić możliwość konsultacji dla rodziców i nauczycieli ze specjalistami (psychologiem) w ramach Punktu Konsultacyjnego zorganizowanego przy współpracy z PZPPP w Kraśniku, a także zorganizować dla uczniów cykl warsztatów prowadzonych przez specjalistów. Polepszenie efektywności procesu edukacji i wychowania wymaga też odbudowania wizerunku szkoły, nawiązania współpracy i integracji ze środowiskiem lokalnym.

17. SYTUACJA OSÓB STARSZYCH I NIEPEŁNOSPRAWNYCH

SYTUACJA OSÓB STARSZYCH

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Zakrzówek wynika, że w latach 2018-2020 liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosła, systematycznie zwiększał się także udział liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 55. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba mieszkańców gminy ogółem	6 549	6 467	6 428
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	1 365	1 368	1 385
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	20,84%	21,15%	21,55%

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Przytoczone dane pozwalają na sformułowanie wniosku, iż społeczność gminy wpisuje się w dominujące w ogólnym procesie demograficznym tendencje i powoli zaczyna się starzeć. Starzenie się społeczeństwa powoduje konieczność dokonania zmian organizacyjnych w funkcjonowaniu rodzin zobligowanych moralnie i prawnie do opieki nad członkiem rodziny, ale jest też istotną przesłanką do reorganizacji lokalnego rynku usług społecznych, z uwagi na konieczność dostosowania tych usług do potrzeb osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach swojej działalności OPS świadczy m.in. usługi opiekuńcze. Jest to szczególna forma pomocy kierowana przede wszystkim do osób starszych, chorych i samotnych. Usługi te polegają m.in. na pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych i pielęgnacji. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 56. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	14	20	18
liczba osób łącznie w rodzinach	15	21	18

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Warto dodać, że przy Centrum Kultury i Biblioteki funkcjonuje Klub Seniora. W zajęciach, których celem jest m.in. rozwijanie sprawności intelektualnej i fizycznej, aktywizacja społeczna oraz upowszechnianie kultury i sportu wśród seniorów, uczestniczą starsi mieszkańcy gminy. Inicjowane przez Klub zajęcia pobudzają do aktywności, są pretekstem do wyjścia z domu i spędzenia czasu w dobrym towarzystwie. Wszystkie działania mają na celu integrację społeczności osób starszych oraz poprawę ich zdrowia psychicznego i fizycznego.

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na samotność, trudności komunikacyjne, niskie dochody przyczyniające się do ubóstwa oraz niewystarczający dostęp do specjalistycznych usług i opieki medycznej, a także brak zainteresowania i pomocy ze strony rodziny. Zwrócono również uwagę na brak szacunku okazywany przez młodzież oraz uzależnienie od pomocy innych ludzi.

Z przytoczonych opinii wynika, że ankietowani interesują się losem osób starszych, dostrzegają różnego rodzaju problemy i trudności, jakie stoją przed seniorami, a których częstokroć nie są oni w stanie pokonać swoimi siłami. Świadomość tych utrudnień oraz ograniczeń związanych z wiekiem pozwoliła dokonać respondentom oceny zagrożenia seniorów marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz dostrzec braki w dotychczasowej ofercie pomocowej skierowanej do tej grupy.

Z wypowiedzi uzyskanych dla niniejszego badania wynika, iż większość respondentów stanowiły osoby przed 55. rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 5% badanych.

Z pewnością dla lepszego rozpoznania potrzeb seniorów w gminie należałoby przeprowadzić odpowiednie badania adresowane tylko i wyłącznie do tej grupy wiekowej, której opinii, z uwagi na dużą świadomość i wiedzę o bieżącej sytuacji osób starszych, należy wykorzystać w planowaniu oferty pomocowej na najbliższe lata.

SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku wynika, że w latach 2018-2020 niepełnosprawność była piątym, pod względem liczby rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej w gminie. Poniższa tabela przedstawia dane na temat liczby rodzin oraz liczby osób w rodzinach, które korzystały z pomocy społecznej świadczonej przez OPS w latach 2018-2020.

Tabela 57. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba rodzin	47	51	47
liczba osób łącznie w rodzinach	106	100	87

Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Zakrzówku.

Należy dodać, że w 2020 r. OPS przyznał 203 świadczenia w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne i świadczenia pielęgnacyjne.

Warto również w tym miejscu przytoczyć informacje Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kraśniku dotyczące orzeczeń o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności (z uwzględnieniem orzeczonego stopnia niepełnosprawności) w odniesieniu do mieszkańców gminy Zakrzówek.

Tabela 58. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	13	11	11
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych mieszkańcom gminy	74	79	46
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	25	21	10
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	36	39	30
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	13	19	6

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kraśniku.

Osoby niepełnosprawne z terenu gminy Zakrzówek mogą korzystać również ze wsparcia finansowego udzielanego przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku, które dysponuje środkami na rehabilitację społeczną i zawodową. W tabeli zamieszczonej poniżej zawarto dane dotyczące tego rodzaju pomocy.

Tabela 59. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	6	6	5
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze	12	15	29
liczba osób niepełnosprawnych z gminy, którym dofinansowano likwidację barier architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się	2	6	6

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kraśniku.

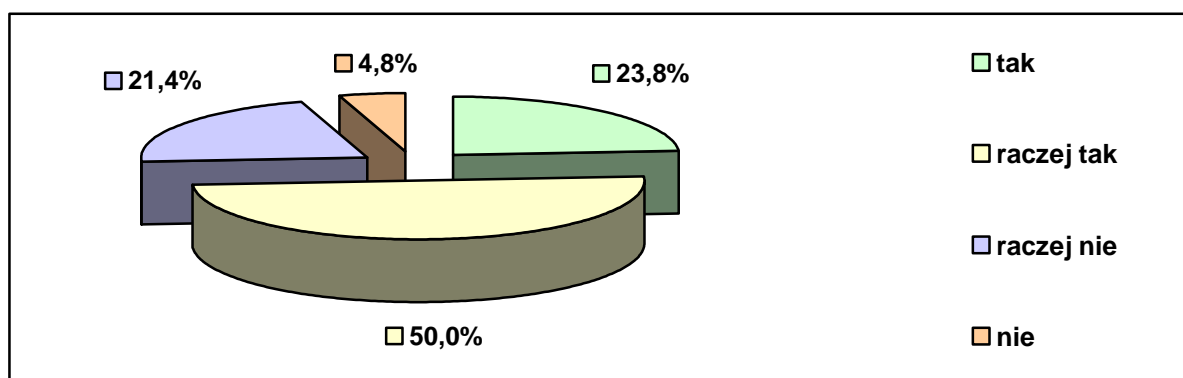
Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano uczestników badania o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, niewystarczający dostęp

do specjalistycznej opieki zdrowotnej i usług rehabilitacyjnych oraz utrudniony dostęp do odpowiednich środków komunikacji publicznej przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych, a także brak odpowiedniej opieki i wsparcia finansowego. Wskazywano także na marginalizację i wykluczenie społeczne, nietolerancję i bezradność oraz brak inicjatyw na rzecz osób niepełnosprawnych.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Ankietowani dostrzegają też niedostatki w specjalistycznej opiece oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie ankietowanych na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Według zdecydowanej większości (73,8%) respondentów w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, ale jednocześnie 26,2% badanych nie podziela tej opinii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

18. SEKTOR POZARZĄDOWY, KOŚCIOŁY

W 2020 r. na terenie gminy Zakrzówek funkcjonowało 35 organizacji pozarządowych. Samorząd podejmował z nimi współpracę, która przybierała formę zlecenia organizacjom realizacji zadań własnych oraz doradztwa i konsultacji. Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie gminy zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 60. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.

lp.	nazwa i adres organizacji	charakterystyka prowadzonych działań
1.	Fundacja Mozaika, Rudnik Pierwszy 2, 23-213 Zakrzówek	1 tworzenie płaszczyzny do dyskusji kulturalnych; 2. Edukacja kulturalna społeczeństwa; 3. Ochrona dóbr kultury, sztuki oraz architektury na terenie gminy Zakrzówek; 4. Rozpowszechnianie historii, tradycji, kultury i sztuki regionu; 5. Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturalnej; 6. Realizowanie działań w zakresie upowszechniania kultury, edukacji, wychowania oraz organizowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych; 7. Działalność na rzecz poprawy jakości życia społeczności lokalnej, współpraca z małymi szkołami; 8. Wspieranie rozwoju regionalnego oraz promocja ochrony środowiska; 9. Formowanie fundamentalnych wartości europejskich oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami; 10. Promocja i organizacja wolontariatu.
2.	Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek	a) działania na rzecz oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji, b) promocja ekologii, w tym ochrony środowiska, c) inspirowanie członków społeczności lokalnej do podejmowania działalności gospodarczej, d) działania na rzecz zwiększenia udziału mieszkańców w życiu publicznym, e) ułatwianie kontaktów z instytucjami i organizacjami krajowymi oraz międzynarodowymi, f) promocja regionu w kraju i poza jego granicami, g) ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa narodowego, regionalnego oraz dóbr kultury, h) propagowanie idei samorządności wśród społeczeństwa, i) działania na rzecz bezpieczeństwa mieszkańców, j) wspieranie osób niepełnosprawnych, starszych, samotnych, znajdujących się w trudnej sytuacji, k) pomoc poszukującym pracy i bezrobotnym, l) upowszechnianie wiedzy na temat unii europejskiej, a w szczególności przepisów prawnych dotyczących mieszkańców obszarów wiejskich, placówek oświatowych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz działalności samorządów w unii europejskiej, m) promowanie form aktywnego, kreatywnego spędzania wolnego czasu, n) badanie, dokumentowanie i upowszechnianie historii gminy Zakrzówek oraz regionu lubelskiego, o) organizowanie i prowadzenie działań na rzecz tworzenia infrastruktury agroturystycznej.
3.	Gminna Rada Kobiet – Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek	1. Praca na rzecz integracji międzypokoleniowej; 2. Działania na rzecz oświaty, zdrowia, kultury, rekreacji, ochrony i promocji środowiska naturalnego; 3. Prowadzenie akcji charytatywnych na rzecz społeczeństwa gminy; 4. Prowadzenie różnych form działalności edukacyjnej, szkoleniowej, instruktażowej, warsztatowej i seminaryjnej; 5. Ochrona praw kobiet i ich rodzin; 6. Wspieranie wszechstronnego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi; 7. Pielęgnowanie i kultywowanie tradycji regionalnych i dziedzictwa narodowego; 8. Inicjowanie, promowanie i wspieranie inicjatyw mieszkańców; 9. Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki; 10. Organizowanie wypoczynku dla dzieci; 11. Zagospodarowanie wolnego czasu dla lokalnej społeczności, promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu.
4.	Stowarzyszenie „Młodzi w Akcji”, Bystrzyca 115	1. Szeroko rozumiana praca z dziećmi i młodzieżą przez działania w sferze kultury, sztuki i sportu; 2. Aktywizacja i rozwój obszarów wiejskich; 3. Upowszechnianie wiedzy na temat Unii

	23-213 Zakrzówek	Europejskiej, a w szczególności: przepisów prawnych dotyczących mieszkańców obszarów wiejskich, placówek oświatowych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz samorządów w UE; 4. Pozyskiwania środków przeznaczonych dla mieszkańców obszarów wiejskich, placówek oświatowych, małych i średnich przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych oraz samorządów z funduszy strukturalnych UE; 5. Działanie na rzecz zapobiegania marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym; 6. Bliższe zapoznanie społeczeństwa ze współczesną sztuką młodzieżową i zwiększenie zainteresowania problemami młodzieżowymi; 7. Zwrócenie uwagi na potrzebę akceptacji i wzmocnienia pozytywnych cech osobowościowych; 8. Działalność społeczna na rzecz rozwoju wspólnoty lokalnej; 9. Umacnianie i rozwój organizacji pozarządowych na obszarach wiejskich; 10. Promocja kultury i turystyki; 11. Zachęcenie młodzieży do podejmowania samodzielnych inicjatyw pożądaných społecznie; 12. Kształcenie liderów młodzieżowych; 13. Integracja lokalnych środowisk młodzieżowych; 14. Współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za wychowanie, bezpieczeństwo i profilaktykę; 15. Współpraca z krajowymi i zagranicznymi organizacjami partnerskimi; 16. Promowanie form kreatywnego spędzania wolnego czasu; 17. Zachowanie tradycji i dziedzictwa kulturowego.
5.	Stowarzyszenie dla Rozwoju Wsi Majdan-Grabina, Majdan-Grabina 145A, 23-213 Zakrzówek	1. Wspieranie wszechstronnego i zrównoważonego rozwoju: społecznego, oświatowego, kulturalnego i gospodarczego wsi Majdan-Grabina w gminie Zakrzówek; 2. Wspieranie demokracji i budowanie społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym; 3. Integrowanie mieszkańców wsi oraz jej sympatyków; 4. Wspomaganie działalności i rozwoju młodzieżowej orkiestry dętej Majdan-Grabina.
6.	Stowarzyszenie Społeczności Wiejskiej „Nasza Szkoła”, Bystrzyca 137, 23-213 Zakrzówek	1. Wspieranie inicjatyw wychowawczych sprzyjających tworzeniu przyjaznego dla dziecka środowiska szkolnego i pozaszkolnego; 2. Promowanie idei zdrowego stylu życia i zdrowia psychicznego; 3. Popieranie działań umożliwiających rozwój artystyczny dzieci i młodzieży; 4. Opieka nad dziećmi z rodzin dysfunkcyjnych; 5. Wspomaganie placówek oświatowych i opiekuńczo-wychowawczych w działalności statutowej; 6. Poznawanie przyrody i zagrożeń ekologicznych, propagowanie postaw proekologicznych, służących rozwojowi osobowości dzieci i młodzieży; 7. Inicjowanie różnych form współpracy dzieci z rodzicami, pomoc w nauce i organizacji wolnego czasu. 8. Pozyskiwanie środków przeznaczonych dla mieszkańców obszarów wiejskich, placówek oświatowych, małych i średnich przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych oraz samorządów z funduszy strukturalnych UE lub innych źródeł; 9. Upowszechnianie, promocja i rozwój turystyki, agroturystyki i ekologii; 10. Podtrzymywanie tradycji kulturowej i dziedzictwa narodowego; 11. Prezentacja i promocja osiągnięć dzieci i młodzieży; 12. Aktywny wypoczynek dzieci i młodzieży; 13. Działanie na rzecz oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji. 14. Wspieranie osób niepełnosprawnych, starszych, samotnych znajdujących się w trudnej sytuacji. 15. Promocja regionu w kraju i poza jego granicami; 16. Działanie na rzecz zwiększenia udziału mieszkańców w życiu publicznym
7.	Stowarzyszenie Ziemi Zakrzowieckiej, ul. Żeromskiego 24, 23-213 Zakrzówek	Wspieranie gospodarczego i kulturowego rozwoju gminy w ramach regionu, kraju i jednoczącej się Europy oraz pielęgnowanie naszej historii i naszych tradycji.

8.	Fundacja „Nowy Dzień”, ul. Strażacka 3, 23-213 Zakrzówek	<p>1. Niesienie pomocy dzieciom i młodzieży niepełnosprawnym i chorym; 2. Udzielanie pomocy szpitalom i placówkom medycznym, domom dziecka i innym ośrodkom niosącym pomoc dzieciom, ich rodzinom lub opiekunom znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych; 3. Udzielanie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej; 4. Podejmowanie i wspieranie działań w zakresie upowszechniania profilaktyki zdrowotnej; 5. Podejmowanie i wspieranie działań w zakresie szerzenia oświaty wśród osób i dzieci mających do niej utrudniony dostęp; 6. Niesienie pomocy osobom biednym i instytucjom o ważnym znaczeniu społecznym, będącym w trudnej sytuacji materialnej; 7. Udzielanie pomocy rodzinom dzieci i młodzieży chorej i niepełnosprawnej.</p>
9.	Fundacja Akademia Współpracy, Bystrzyca 57, 23-213 Zakrzówek	<p>1. Wspieranie rodzin i dzieci w trudnej sytuacji materialnej, schronisk dla bezdomnych, domów dziecka, samotnych matek, domów opieki dla osób starszych, niepełnosprawnych, chorych, nieprzystosowanych do życia w społeczeństwie, osób ze środowisk patologicznych, lub terenów zaniedbanych gospodarczo, kulturowo, społecznie, promowanie artystów, twórców ludowych działań artystycznych, regionu, nauki i nowoczesnych technologii w kraju i zagranicą; 2. Wszechstronny rozwój społeczeństwa polskiego, a zwłaszcza mieszkańców regionów wiejskich i małych miast; 3. Działalność na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk marginalizowanych, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk wiejskich, poprawy bezpieczeństwa mieszkańców, wspólnot i społeczności lokalnych, tworzenia infrastruktury agroturystycznej, edukacji, w tym edukacji rozwojowej i międzykulturowej, poprawy bezpieczeństwa młodzieży w internecie i mass mediach, ekologii, ochrony zwierząt i roślin, rozwoju przedsiębiorczości, aktywizacji zawodowej i życiowej, badań naukowych, rozwoju kultury fizycznej i sportu, aktywnego spędzania czasu; 4. Upowszechnianie wolności i praw człowieka, swobód obywatelskich, rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, działania na rzecz integracji europejskiej; 5. Ochrona i promocja zdrowia; 6. Promocja integracji europejskiej, współpraca z organizacjami międzynarodowymi; 7. Stwarzanie i propagowanie warunków rozwoju samorządności, w tym kształtowanie form sprawowania władzy instytucji rządowych i ich współpracy z organizacjami pozarządowymi, propagowanie humanistycznych, prospołecznych, patriotycznych, antykorupcyjnych, pomocy humanitarnej; 8. Przeciwdziałanie patologiom społecznym; 9. Pozyskiwanie środków przeznaczonych dla mieszkańców obszarów wiejskich, placówek oświatowych, małych i średnich przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, samorządów; 10. Pomoc społeczna oraz rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym.</p>
10.	Koło Gospodyń Wiejskich, Studzianki 24, 23-213 Zakrzówek	Koło Gospodyń Wiejskich przyczynia się do rozwijania przedsiębiorczości u kobiet oraz szerzenia kultury i folkloru wśród mieszkańców wsi
11.	Koło Gospodyń Wiejskich, Bystrzyca 88, 23-213 Zakrzówek	

12.	Koło Gospodyń Wiejskich, Majdan-Grabina 105, 23-213 Zakrzówek	
13.	Koło Gospodyń Wiejskich, Majdan-Grabina 126, 23-213 Zakrzówek	
14.	Koło Gospodyń Wiejskich, Rudnik Drugi 114, 23-213 Zakrzówek	
15.	Koło Gospodyń Wiejskich, Rudnik Pierwszy 109, 23-213 Zakrzówek	
16.	Koło Gospodyń Wiejskich, Sulów 137, 23-213 Zakrzówek	
17.	Koło Gospodyń Wiejskich, Studzianki-Kolonia 40, 23-213 Zakrzówek	
18.	Koło Gospodyń Wiejskich, Rudki, 23-213 Zakrzówek	
19.	Ochotnicza Straż Pożarna, Bystrzyca 137A, 23-213 Zakrzówek	- ratownictwo i ochrona ludności, pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą, - czynne włączanie się w organizację imprez kulturalnych i sportowych.
20.	Ochotnicza Straż Pożarna, Studzianki 64A, 23-213 Zakrzówek	
21.	Ochotnicza Straż Pożarna, Rudnik Pierwszy 21, 23-213 Zakrzówek	
22.	Ochotnicza Straż Pożarna, Rudnik Drugi 102, 23-213 Zakrzówek	
23.	Ochotnicza Straż Pożarna, Majdan Grabina 129, 23-213 Zakrzówek	
24.	Ochotnicza Straż Pożarna,	

	Studzianki-Kolonia, 23-213 Zakrzówek	
25.	Ochotnicza Straż Pożarna, Sulów 139, 23-213 Zakrzówek	
26.	Ochotnicza Straż Pożarna, ul. Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek	
27.	Ochotnicza Straż Pożarna, Zakrzówek-Wieś 169, 23-213 Zakrzówek	
28.	Spółdzielnia Socjalna „Horyzont”, ul. Żeromskiego 17, 23-213 Zakrzówek	Pomoc społeczna (bez zakwaterowania); Główna – produkcja odzieży; Pozostała – produkcja wyrobów; Handel detaliczny (bez pojazdów samochodowych); Sprzątanie budynków i gospodarowanie terenami zieleni; Edukacja.
29.	Spółdzielnia Socjalna „Razem”, Sulów 28, 23-213 Zakrzówek	Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń; Główna – Handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; Naprawa pojazdów samochodowych; Handel detaliczny (bez pojazdów samochodowych); Sport, rozrywka i rekreacja; Pomoc społeczna (bez zakwaterowania); Wynajem i dzierżawa.
30.	Stowarzyszenie „Nad Stawem”, Rudnik Pierwszy 113, 23-213 Zakrzówek	1. Praca na rzecz integracji międzypokoleniowej; 2. Prowadzenie różnych form działalności edukacyjnej, szkoleniowej, instruktażowej, warsztatowej i seminaryjnej; 3. Wspieranie wszechstronnego rozwoju społecznego, kulturalnego i gospodarczego wsi; 4. Pielęgnowanie i kultywowanie tradycji regionalnych i dziedzictwa narodowego; 5. Inicjowanie, promowanie i wspieranie inicjatyw mieszkańców; 6. Wspieranie rozwoju turystyki i agroturystyki; 7. Zagospodarowanie wolnego czasu dla lokalnej społeczności, promowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu; 8. Ochrona dóbr kultury, sztuki oraz architektury na terenie gminy Zakrzówek; 9. Rozpowszechnianie historii, tradycji, kultury i sztuki regionu; 10. Podtrzymywanie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej; 11. Realizacja zadań z zakresu upowszechniania kultury, edukacji, wychowania oraz organizowania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych; 12. Wspieranie rozwoju regionalnego oraz promocja ochrony środowiska; 13. Działania na rzecz oświaty, zdrowia, kultury, sportu i rekreacji 14. Promocja ekologii, w tym ochrona środowiska; 15. Inspirowanie członków społeczności lokalnej do podejmowania działalności gospodarczej; 16. Ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa narodowego, regionalnego oraz dóbr kultury; 17. Promowanie form aktywnego, kreatywnego spędzania czasu wolnego; 18. Działalność na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społecznościami.
31.	Ludowy Klub Sportowy „STOK” Zakrzówek, ul. Żeromskiego 24,	1. rozwój różnych dyscyplin sportu oraz stałe podnoszenie jego poziomu; 2. współudział w wychowaniu swych członków i mieszkańców środowiska; 3. czynny udział w życiu kulturalnym,

	23-213 Zakrzówek	gospodarczym, społeczno-politycznym.
32.	Stowarzyszenie „U Źródła”, ul. Wójtowicza 39, 23-213 Zakrzówek	
33.	Klub Honorowych Dawców Krwi Polskiego Czerwonego Krzyża im. Św. Walentego, Żeromskiego 24B, 23-213 Zakrzówek	
34.	Stowarzyszenie Koła Gospodyń Wiejskich w Zakrzówku, ul. Strażacka 3, 23-213 Zakrzówek	
35.	Stowarzyszenie Ludzi Aktywnych „Razem więcej” w Rudkach, Rudki 17, 23-213 Zakrzówek	

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

W 2020 r. w gminie Zakrzówek funkcjonowały 3 parafie Kościoła rzymskokatolickiego. Poniższa tabela przedstawia ich wykaz.

Tabela 61. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy

lp.	nazwa i adres	działania parafii na rzecz rodzin, dzieci i młodzieży
1.	Parafia pw. Św. Mikołaja w Zakrzówku ul. Wójtowicza 39, 23-213 Zakrzówek	- poradnia przedmałżeńska, - spotkania z ministrantami
2.	Parafia pw. Św. Rajmunda Nonnata w Sulowie Sulów 102A, 23-213 Zakrzówek	- spotkania Oazy rodzin, - katecheza dla bierzmowanych z katechezą dla rodziców, - spotkania z ministrantami i ze scholą
3.	Parafia pw. Najświętszej Maryi Panny w Studziankach Studzianki 72, 23-213 Zakrzówek	

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Parafie z gminy Zakrzówek wchodzą w skład archidiecezji lubelskiej, zaś w podziale dekanalnym wszystkie należą do dekanatu zakrzowieckiego.

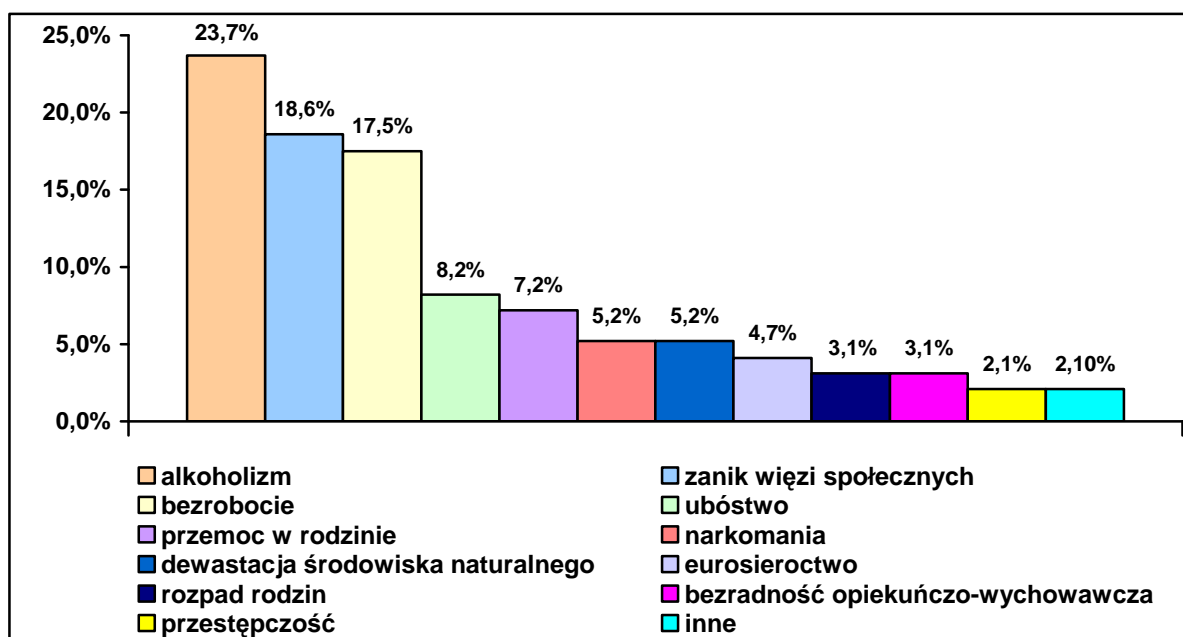
19. PROBLEMY WSKAZANE PRZEZ MIESZKAŃCÓW, DIALOG SPOŁECZNY

Uczestników badania ankietowego przeprowadzonego na potrzeby skonstruowania niniejszego dokumentu poproszono także o wskazanie problemów

bądź niekorzystnych zjawisk, które są w gminie najbardziej widoczne. Pytanie miało charakter półotwarty z możliwością dokonania wielokrotnego wyboru.

Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm, zanik więzi społecznych i bezrobocie. W dalszej kolejności wymieniali ubóstwo, przemoc w rodzinie, narkomanię i dewastację środowiska naturalnego, a także eurosieroctwo, rozpad rodzin oraz bezradność opiekuńczo-wychowawczą i przestępczość. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

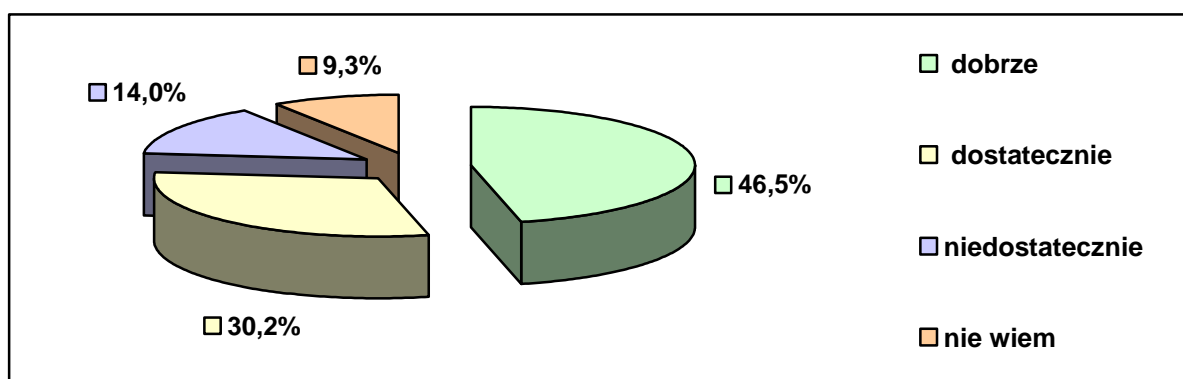
W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną. Odpowiadając, ankietowani szczególnie nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych (pikników rodzinnych, festynów, spotkań i warsztatów), wydarzeń kulturalnych i rekreacyjno-sportowych oraz wycieczek krajoznawczych, a także stworzenia oferty dla różnych grup wiekowych, szczególnie dla dzieci i młodzieży. Zwrócono także uwagę na potrzebę organizowania częstszych spotkań i konsultacji władz gminy z mieszkańcami, poprawę współpracy między organizacjami funkcjonującymi na terenie gminy oraz zintensyfikowanie działań podejmowanych przez Centrum Kultury i Biblioteki i lepszą promocję przygotowywanych wydarzeń. Według niektórych ankietowanych na

terenach gminy odbywają się liczne imprezy integracyjne, których organizacja ze względu na pandemię musiała ulec znacznym ograniczeniom.

Wskazując działania, które mogłyby przyczynić się do łagodzenia bądź rozwiązywania problemów społecznych oraz zaspokojenia potrzeb mieszkańców, uczestnicy badania najczęściej wymieniali utworzenie domu seniora, centrum wolontariatu i grup wsparcia, inicjowanie działań proekologicznych i przedsięwzięć wzmacniających więzi społeczne oraz organizowanie projektów społecznych i akcji charytatywnych na rzecz osób niepełnosprawnych i potrzebujących pomocy.

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

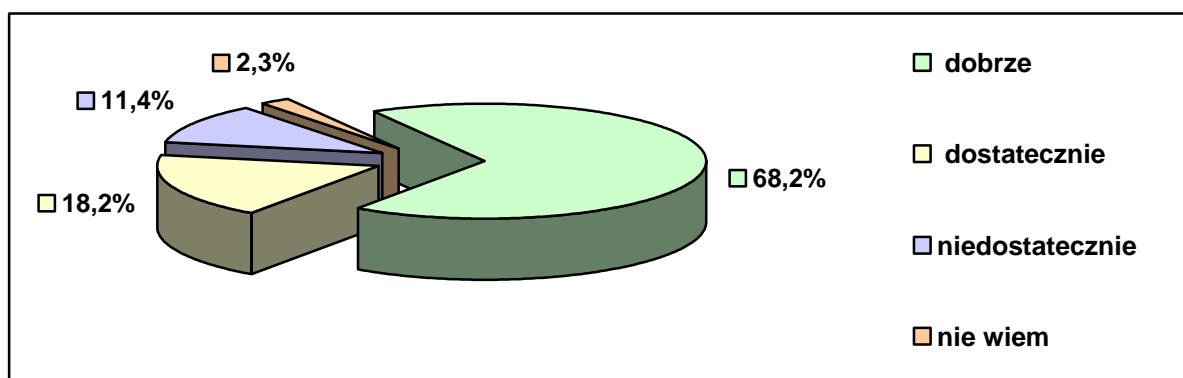
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Uczestnicy badania bardzo pozytywnie ocenili komunikację z władzami samorządowymi. Zdaniem 46,5% respondentów jest ona dobra, z kolei 30,2% ankietowanych przyznało, że jest dostateczna. Jednak 14% badanych uznało ją za niedostateczną. Opinii w tej kwestii nie wyraziło 9,3% pytanych.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że gmina Zakrzówek jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem w odpowiedzi na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy 86,4% respondentów wyraziło opinię pozytywną. Ponad 11% badanych wyraziło opinię negatywną. Zdania w tej sprawie nie przedstawiło 2,3% pytanych. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

20. PROBLEMY RÓWNOŚCI SZANS

Polityka równości szans kobiet i mężczyzn jest celowym, systematycznym i świadomym ocenianiem prowadzonych działań z perspektywy wpływu na warunki życia kobiet i mężczyzn, które ma na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Wprowadzenie w życie zasad polityki równości szans wymaga przeprowadzenia analizy sytuacji kobiet i mężczyzn, która opiera się na przedstawieniu danych ilościowych i jakościowych w podziale na płeć oraz odniesieniu się do występujących barier.

W latach 2018-2020 w gminie Zakrzówek struktura ludności pod względem płci była stabilna; stale ponad połowę mieszkańców stanowiły kobiety. Dane w tym zakresie przedstawia tabela.

Tabela 62. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba ludności gminy ogółem	6 549	6 467	6 428
liczba kobiet	3 330	3 279	3 286
udział kobiet w liczbie ludności gminy ogółem	50,85%	50,70%	51,12%

Dane Urzędu Gminy Zakrzówek.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku w latach 2018-2020 kobiety stanowiły od 45 do 41% ogółu osób bezrobotnych w gminie. Niemniej analiza struktury bezrobocia w gminie pod względem płci wykazała, że kobiety przeważały we wszystkich wyróżnionych kategoriach, zarówno jeśli chodzi o wiek, czas pozostawania bez pracy, wykształcenie i staż pracy. Największy udział kobiet w ogóle bezrobotnych odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym oraz

średnim, osób pozostających bez pracy od 3 do 6 miesięcy, osób ze stażem pracy od 5 do 10 lat oraz od 1 roku do 5 lat, a także osób w wieku 25-34 lata.

Dane dotyczące udziału kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych przedstawia poniższa tabela.

Tabela 63. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020

zakres danych	2018	2019	2020
liczba bezrobotnych ogółem	262	244	273
liczba bezrobotnych kobiet	120	110	112
udział kobiet w liczbie osób bezrobotnych	45,8%	45,1%	41,0%

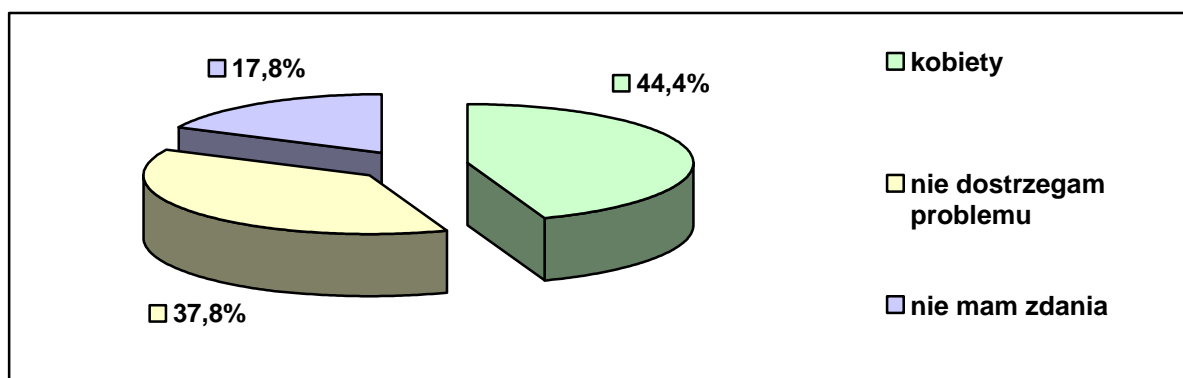
Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Kraśniku.

Mimo zmniejszającego się udziału kobiet w ogólnej liczbie osób bezrobotnych, może to wskazywać na istnienie nierówności szans kobiet i mężczyzn na lokalnym rynku pracy, jeśli zważyć na fakt, że kobiety w każdej grupie bezrobotnych stanowiły większość.

Problemy dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn nie ograniczają się jedynie do zagadnień związanych z zatrudnieniem. W ramach diagnozy sytuacji przeprowadzono badanie przy zastosowaniu anonimowej ankiety, w której pytano o wybrane zagadnienia dotyczące równości szans kobiet i mężczyzn oraz dyskryminacji ze względu na płeć. Do analizy przedłożono w sumie 45 ankiet wypełnionych przez mieszkańców gminy, którzy zdecydowali się wziąć udział w badaniu.

Respondentów zapytano, kto – ich zdaniem – jest bardziej zagrożony problemem nierówności szans. Rozkład uzyskanych odpowiedzi zawarto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?

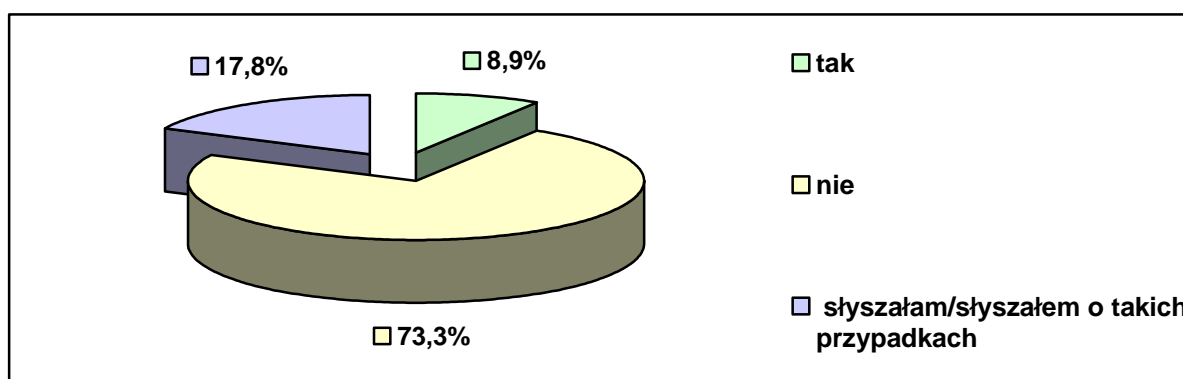

Dane z badania ankietowego.

Według 44,4% ankietowanych bardziej zagrożone dyskryminacją ze względu na płeć są kobiety. Problemu zawartego w pytaniu nie dostrzega 37,8% respondentów. Opinii w tej sprawie nie wyraziło 17,8% pytanych. Nikt z badanych nie przyznał, że są to mężczyźni.

Badanie ankietowe pozwoliło również poznać wiedzę biorących w nim udział respondentów na temat występowania problemu równości szans kobiet i mężczyzn w ich lokalnym środowisku. Zdecydowana większość (73,3%) spośród zapytanych odpowiedziała, że nie spotkała się z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie. Jednocześnie 17,8% badanych stwierdziło, że słyszało o przypadkach dyskryminacji ze względu na płeć w gminie, a 8,9% ankietowanych przyznało, iż takie przypadki zna. Uzyskane odpowiedzi ilustruje poniżej zamieszczony wykres.

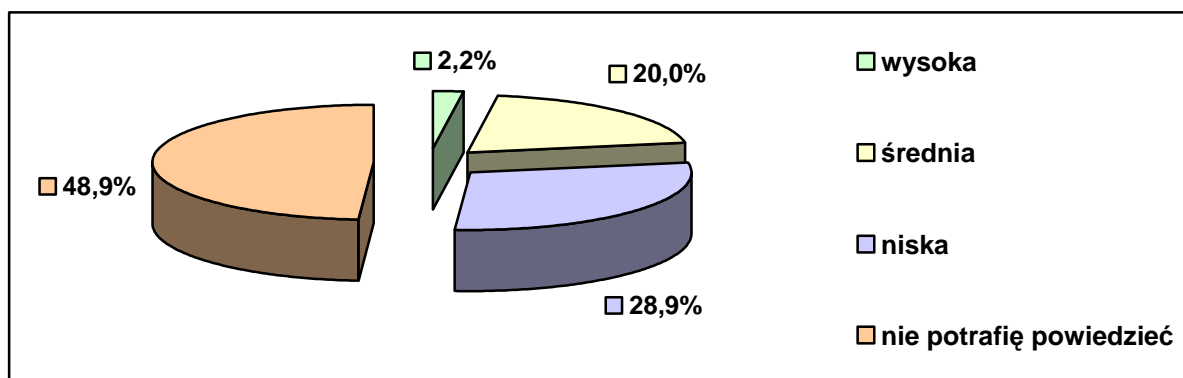
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?

Dane z badania ankietowego

Do uczestników badania skierowano też pytanie dotyczące określenia skali problemu nierówności szans w gminie. Poniższy wykres ilustruje rozkład odpowiedzi.

Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?

Dane z badania ankietowego

Według 28,9% badanych skala problemu nierówności płci na terenie gminy jest niska, z kolei 20% pytanych stwierdziło, że jest średnia, zaś zdaniem 2,2%

badanych jest ona wysoka. Jednoznacznie wypowiedzieć się w tej kwestii nie potrafiło 48,9% ankietowanych.

Uczestnicy badania udzielali również odpowiedzi na pytania dotyczące potrzeby podejmowania działań na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn oraz mających na celu przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na płeć. Potrzebę prowadzenia takich działań potwierdziło 44,4% badanych. Jednocześnie 15,6% ankietowanych uznało podejmowanie takich działań za bezzasadne. Tak sformułowanej kwestii nie potrafiło rozstrzygnąć 40% respondentów.

Kolejne pytanie dotyczyło obszarów, w jakich powinno się podejmować działania na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn i przeciwdziałające dyskryminacji ze względu na płeć. Respondenci najczęściej wskazywali płace (23,2%), rynek pracy (21,4%), życie rodzinne (19,6%) i awans zawodowy (17,9%), a także udział we władzach samorządowych, edukację i ochronę zdrowia (po 5,4%) oraz działalność społeczną (1,8%).

Odpowiadając na pytanie o konkretne działania, jakie należy podejmować na rzecz równości szans kobiet i mężczyzn lub w celu przeciwdziałania dyskryminacji ze względu na płeć, ankietowani zwrócili uwagę na potrzebę podnoszenia świadomości społecznej w tym zakresie, wyrównania szans na rynku pracy, organizowania szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe oraz rozszerzających wiedzę w kwestii dyskryminacji, a także utworzenia na terenie gminy żłobka.

21. ANALIZA SWOT WYBRANYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Analiza SWOT opiera się na wspólnym usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona w ujęciu: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od nas (te, na które mamy wpływ planistyczny i zarządczy), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które nie mamy bezpośredniego wpływu sprawczego.

Niniejsza analiza obejmuje następujące obszary: bezrobocie, ubóstwo, bezdomność; rodzina, dzieci i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne; starość; niepełnosprawność; kapitał społeczny i ludzki.

Diagram 1. Obszary analizy SWOT

BEZROBOCIE, UBÓSTWO, BEZDOMNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących stworzyć nowe miejsca pracy w gminie • prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia • podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet • podejmowanie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych • prowadzenie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy • realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE) • realizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem • inicjowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem • diagnozowanie problemu bezdomności w gminie 	<ul style="list-style-type: none"> • nieinicjowanie działań sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości wśród mieszkańców • nieupowszechnianie informacji o wolnych miejscach pracy; o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach zawodowych • mała liczba miejsc pracy • brak dogłębnej analizy sytuacji w obszarze bezrobocia • niewystarczająca wiedza o możliwościach pozyskiwania środków finansowych na działalność w ramach ekonomii społecznej • brak i znikome połączenia komunikacyjne pomiędzy wsiami położonymi na obrzeżach gminy a większymi miastami • trudność w dojazdach do pracy z miejscowości wiejskich • godziny kursowania busów nie zapewniają swobodnego dojazdu do pracy poza miejscem zamieszkania • trudność w aktywizacji zawodowej kobiet ze względu na brak możliwości zapewnienia opieki nad dziećmi • brak dostępności do mieszkań socjalnych i komunalnych
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • zainteresowanie potencjalnych inwestorów tworzeniem nowych miejsc pracy w gminie • rosnące zainteresowanie mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • lekko wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet • brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów

<p>prowadzeniem własnej działalności gospodarczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmniejszająca się liczba osób długotrwale bezrobotnych • efektywne działania aktywizujące dla bezrobotnych • zainteresowanie osób bezrobotnych usługami poradnictwa zawodowego i udziałem w szkoleniach zawodowych • dostępne środki finansowe z funduszy zewnętrznych (m.in. UE) ograniczające bezrobocie w gminie • udział w projektach • zainteresowanie problemami osób ubogich i działaniami prowadzonymi na ich rzecz wśród lokalnej społeczności • niepostępujące zjawisko ubożenia wśród mieszkańców gminy • niezwiększająca się liczba osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością 	<p>ekonomii społecznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba ofert pracy dla bezrobotnych • złe ukierunkowanie form wsparcia • brak przygotowania zawodowego • zmiany kwalifikacji zawodowych • niechęć bezrobotnych do podjęcia pracy • niewystarczająca liczba dużych inwestycji zapewniających nowe miejsca pracy, • deficyt osób z przygotowaniem zawodowym i kwalifikacjami do wykonywania prac fizycznych i usługowych w wielu branżach, • negatywne nastawienie bezrobotnych do zmiany sytuacji życiowej, posiadanie biernej postawy roszczeniowej, • wzrastający poziom społecznego zubożenia wobec potrzeb innych, • niewystarczające środki finansowe na wkład własny do udziału w dużych projektach
---	---

Analiza uwarunkowań dla obszaru **bezrobocie, ubóstwo, bezdomność** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: podejmowanie działań mających na celu przyciągnięcie inwestorów mogących tworzyć nowe miejsca pracy w gminie, prowadzenie działań na rzecz ograniczenia bezrobocia, podejmowanie inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu wśród kobiet, podejmowanie działań służących aktywizacji zawodowej bezrobotnych, prowadzenie działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej mogących zapewnić nowe miejsca pracy, realizowanie projektów mających na celu pozyskiwanie środków finansowych z funduszy zewnętrznych na przeciwdziałanie bezrobociu (m.in. z funduszy UE), realizowanie różnego rodzaju przedsięwzięć, np. akcji charytatywnych na rzecz ubogich i zagrożonych ubóstwem, a także inicjowanie programów i projektów na rzecz osób zagrożonych i dotkniętych ubóstwem oraz diagnozowanie problemu bezdomności w gminie.

Szczegółnej uwagi wymagają jednak słabe strony i zagrożenia, do których należy zaliczyć m.in.: lekko wzrastający poziom bezrobocia wśród kobiet, brak zainteresowania osób bezrobotnych tworzeniem podmiotów ekonomii społecznej, niewzrastającą liczbę ofert pracy dla bezrobotnych, a także złe ukierunkowanie form wsparcia, brak przygotowania zawodowego, zmiany kwalifikacji zawodowych i niechęć bezrobotnych do podjęcia pracy, niewystarczająca liczba dużych inwestycji

zapewniających nowe miejsca pracy, deficyt osób z przygotowaniem zawodowym i kwalifikacjami do wykonywania prac fizycznych i usługowych w wielu branżach, negatywne nastawienie bezrobotnych do zmiany sytuacji życiowej, posiadanie biernej postawy roszczeniowej, wzrastający poziom społecznego zobojętnienia wobec potrzeb innych, niewystarczające środki finansowe na wkład własny do udziału w dużych projektach.

RODZINA, DZIECI I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie • wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo • zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci • funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlica środowiskowa PCK) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy • inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • pomoc personelu medycznego i pracowników pomocy społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wstyd przed ujawnieniem sytuacji przemocowych • niewystarczająca wiedza o możliwościach pozyskiwania środków finansowych na działalność w ramach ekonomii społecznej • nadal duże potrzeby w kwestii wsparcia rodziny w jej funkcjonowaniu oraz w sytuacjach kryzysowych, • niskie kompetencje wychowawcze i komunikacyjne rodziców, bazowanie na niewspółczesnym modelu wychowawczym, • nierozumienie i zaniedbywanie potrzeb oraz problemów dzieci i młodzieży przez rodziców, • zbyt mały dostęp do pomocy specjalistycznej w sytuacjach kryzysowych, • zbyt mało bezpłatnych ofert profesjonalnych szkoleń dla kadry wspierającej rodziny oraz dzieci i młodzieży, • brak działającej w gminie grupy wsparcia dla ofiar przemocy, • zbyt duża odległość i trudność w dojazdach do działających w mieście organizacji, • nadal zbyt mało lokalnych inicjatyw informacyjnych podnoszących świadomość na temat przemocy w rodzinie,
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • niewzrastająca liczba rodzin dysfunkcyjnych • możliwość tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży na terenie gminy • zadowalająca oferta opieki przedszkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> • nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • zwiększająca się liczba osób samotnie

<ul style="list-style-type: none"> • wystarczająca liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • nienasilająca się w gminie skala zjawiska przemocy w rodzinie • programy informacyjne podnoszące świadomość o możliwości otrzymania pomocy • chęć poszerzanie wiedzy na temat wsparcia rodziny i przeciwdziałania przemocy wśród pracowników pomocy społecznej • wzrost świadomości osób krzywdzonych gdzie i kiedy szukać pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • wychowujących dzieci • niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej • niewystarczające nakłady na potrzeby edukacyjne w budżecie • ukrywanie przemocy w rodzinie • brak świadomości, czym jest przemoc • przeciążenie biurokratyczne pracowników pomagających • brak możliwości dostępu do superwizji dla pracowników pomocy społecznej • narastające wypalenie zawodowe • społeczne zobojętnienie na problemy innych i przyzwolenie na stosowanie przemocy
---	--

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** zwraca uwagę na mocne strony, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w gminie, wsparcie asystenta rodziny dla rodzin niewydolnych wychowawczo, zapewnianie dostępu do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia, analizowanie potrzeb osób samotnie wychowujących dzieci, funkcjonowanie placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (świetlicy środowiskowej PCK), monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 i opiekę przedszkolną, dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, zapewnianie pomocy i wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie na terenie gminy, inicjowanie akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie oraz pomoc personelu medycznego i pracowników pomocy społecznej.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego słabych stron i zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć. Niepokoić powinny zwłaszcza nasilająca się skala problemów mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodzin, wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego, zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci, niewystarczająca, w stosunku do potrzeb mieszkańców, oferta w zakresie opieki żłobkowej czy ukrywanie przemocy w rodzinie, brak świadomości, czym jest przemoc oraz niezmiernie się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie.

ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów • prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • społeczna zgoda na spożywanie alkoholu • zbyt niski poziom wiedzy społecznej na temat konsekwencji zdrowotnych nadużywania substancji uzależniających, • bagatelizowanie mechanizmu uzależnienia oraz zbyt późne szukanie pomocy, determinujące poczucie wstydu, • zbyt długie oczekiwanie na wizytę u lekarza rodzinnego, • trudność w dojazdach do przychodni zdrowia z oddalonych wsi, • niewystarczający dostęp mieszkańców gminy do badań profilaktycznych, przesiewowych • niewystarczająca świadomość ekologiczna wśród mieszkańców gminy • niewystarczająca liczba godzin dostępności do bezpłatnej pomocy prawnej dla mieszkańców • niewystarczająca liczba specjalistów do pracy terapeutycznej z osobami uzależnionymi i współuzależnionymi • deficyt w szkoleniu kadry pomagającej w zakresie znajomości nowych niebezpiecznych substancji uzależniających i ich skutków
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • brak barier finansowych i lokalowych utrudniających prawidłowe zabezpieczenie dostępu do świadczeń podstawowej opieki zdrowotnej • wzrost zainteresowania zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zwiększający się poziom bezpieczeństwa mieszkańców gminy oraz poziom bezpieczeństwa na drodze 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich • bagatelizowanie złych nawyków ekologicznych i społeczne przyzwolenie • upowszechniająca się moda wśród młodzieży na przyjmowanie nowych form środków narkotycznych o nieznanym składzie i pochodzeniu • promowanie w mediach społecznościowych dla młodzieży ryzykownego stylu życia • utrzymywanie się niedostosowania prędkości i brawury w ruchu drogowym

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** wskazuje wiele mocnych stron i szans, jak: zabezpieczenie dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia, podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego, zapewnianie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej, odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi, realizowanie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych i edukacyjnych w obszarze uzależnień wśród uczniów, prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym, a także podejmowanie przez samorząd gminy działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w gminie oraz realizowanie inwestycji podnoszących poziom bezpieczeństwa na drodze.

Należy jednak zwrócić szczególną uwagę na wskazane w tym obszarze słabe strony i zagrożenia, jak: społeczna zgoda na spożywanie alkoholu, wzrastająca liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi, zwiększająca się liczba nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki czy wzrastające zagrożenie przestępczością wśród nieletnich, które mogą mieć wpływ na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń budowanej strategii.

STAROŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców • informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy • dysponowanie kadrami pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze • analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi • funkcjonowanie na terenie gminy form wsparcia osób starszych – Klub Seniora • zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej • realizowanie projektów aktywizujących 	<ul style="list-style-type: none"> • występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin • niewystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych • braki wolnych miejsc w ZOL, długie oczekiwanie • zbyt mało środków transportu do przemieszczania się osób starszych z odległych wsi przez co nie mogą brać udziału w działaniach aktywizujących i innych • niewystarczające środki finansowe na

osoby starsze • funkcjonowanie spółdzielni socjalnej oferującej usługi opiekuńcze	zabezpieczenie pobytu osób w DPS
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> dostęp osób starszych do takich form wsparcia, jak klub seniora popularyzacja w mediach aktywizacji osób starszych wzmożona liczba projektów rządowych wspierających aktywność seniorów, możliwość pozyskiwania środków na dofinansowanie klubów seniora popularyzacja działalności KGW gdzie starsze osoby również odnajdują swoje miejsce szerszy dostęp do usług rehabilitacyjnych dostępność bezpłatnych leków wpływa na poprawę sytuacji finansowej 	<ul style="list-style-type: none"> wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców zwiększająca się liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych brak osób wykwalifikowanych z uprawnieniami do pracy w zawodzie opiekuna oraz chętnych do pracy w tym zawodzie tendencja młodszego pokolenia do postawy roszczeniowej wobec gminy w kwestii cedowania opieki nad osobami starszymi często nieuregulowane kwestie zabezpieczenia notarialnego przy dziedziczeniu majątku za opiekę, brak właściwych zapisów stale rosnące koszty odpłatności za pobyt w DPS

Analiza uwarunkowań dla obszaru **starość** uwypukla mocne strony, takie jak: analizowanie sytuacji demograficznej gminy z uwzględnieniem struktury wiekowej mieszkańców, informowanie osób starszych o dostępnych formach pomocy, dysponowanie kadrą pracowników świadczących osobom starszym usługi opiekuńcze, analizowanie potrzeb rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi, funkcjonowanie na terenie gminy form wsparcia osób starszych – Klubu Seniora, zapewnianie osobom starszym warunków do kontynuowania aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej, realizowanie projektów aktywizujących osoby starsze, a także funkcjonowanie spółdzielni socjalnej oferującej usługi opiekuńcze.

Uwagę zwracają jednak liczne słabe strony i zagrożenia, jak np.: wzrastający udział osób w wieku poprodukcyjnym w społeczności mieszkańców, zwiększająca się liczba osób starszych korzystających ze wsparcia z pomocy społecznej, zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia w formie usług opiekuńczych, występowanie przypadków pozostawiania osób starszych bez należytej opieki przez najbliższych członków rodzin, jak również niewystarczające możliwości gminy umożliwiające zaspokajanie potrzeb w zakresie kontynuowania

aktywności społecznej, edukacyjnej i zawodowej osób starszych. W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa te kwestie powinny znaleźć się w obszarze zainteresowania wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się polityką społeczną.

NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy • informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy • organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy • likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy • informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych • prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością 	<ul style="list-style-type: none"> • deficyt ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy • trudności osób niepełnosprawnych z dojazdem do pracy do miejscowości odległych • deficyt w świadczeniu profesjonalnych usług opiekuńczych przez braki kadrowe, • nie wszystkie bariery architektoniczne są możliwe do zniwelowania, brak środków finansowych na ten cel w budżecie gminy, • brak zakładów pracy chronionej w obrębie gminy, • niewystarczająca liczba działań edukacyjnych na temat różnych form niepełnosprawności, • nader częste stereotypowe traktowanie osób z niepełnosprawnością, • brak dziennego ośrodka pobytu dla osób niepełnosprawnych na terenie gminy, • dominujące poczucie bezradności i odizolowania wśród osób niepełnosprawnych • zbyt mała liczba szkoleń tematycznych dla pracowników pomocy społecznej, opieki zdrowotnej oraz oświaty dla koordynacji pomocy rodzinie w tym zakresie
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • społeczna akceptacja likwidacji barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym • zatrudnianie osób niepełnosprawnych przez lokalnych przedsiębiorców • popularyzacja w mediach aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych • zwiększenie działań wykluczających dyskryminacje osoby niepełnosprawne • większa dostępność do projektów skierowanych na podnoszenie kwalifikacji zawodowych dla osób niepełnosprawnych 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych • wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej • zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych • wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych

• zwiększenie świadomości społecznej na temat różnych form niepełnosprawności • zmiana nastawienia społecznego na temat korzystania z pomocy psychologa i psychiatry	• brak zrozumienia dla problemów osób niepełnosprawnych • trudność do bezpośredniego szybkiego dostępu do specjalistów różnego rodzaju • ograniczony dostęp do psychiatrów i psychologów, a zwłaszcza dziecięcych • nader częste ukrywanie problemów natury psychicznej, przez co trudno jest udzielić na czas właściwej pomocy

Analiza uwarunkowań dla obszaru **niepełnosprawność** uwypukla mocne strony, takie jak: monitorowanie orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności wydawanych mieszkańcom gminy, informowanie osób niepełnosprawnych z gminy o przysługujących im prawach oraz dostępnych formach pomocy, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie gminy, likwidowanie barier utrudniających codzienne życie osobom niepełnosprawnym, upowszechnianie wśród osób niepełnosprawnych ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, informowanie przedsiębiorców o możliwości refundacji ze środków PEFRON-u kosztów zatrudniania osób niepełnosprawnych, a także prowadzenie działań na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży dotkniętych niepełnosprawnością.

Nie należy jednak tracić z oczu zagrożeń, jakie występują w tym obszarze, a zaliczają się do nich m.in.: zwiększająca się liczba osób niepełnosprawnych, wzrastająca liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia pomocy społecznej, zwiększająca się liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wymagających specjalistycznych usług opiekuńczych, deficyt ofert pracy dla osób niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy, brak zrozumienia dla problemów osób niepełnosprawnych, jak również wzrastająca liczba dzieci dotkniętych niepełnosprawnościami, wymagających działań w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych, trudność z dotarciem do specjalistów. Rozwiązywanie tych problemów wymaga współpracy zarówno organów samorządowych, instytucji pomocowych, jak i organizacji pozarządowych oraz tych podmiotów, które w sferze swojego zainteresowania mają pomoc osobom niepełnosprawnym.

KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych • popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych • podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej • prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie przez pracowników pomocy społecznej kwalifikacji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i różnych formach doskonalenia zawodowego • podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu 	<ul style="list-style-type: none"> • lęk przed podejmowaniem inicjatyw lokalnych wśród mieszkańców • bierne postawy, przyzwyczajenie do korzystania z pomocy społecznej, • zbyt mała wiedza o możliwościach pozyskiwania dofinansowania • ograniczona oferta kulturalno-sportowa, rekreacyjna dla mieszkańców • małe zainteresowanie działalnością w ramach wolontariatu wśród młodzieży • małe zaangażowanie społeczności w działalność z zakresu ekonomii społecznej
szanse	zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • odpowiedni potencjał gminy zapewniający jej rozwój i umożliwiający wzrost jakości życia • zwiększająca się liczba inicjatyw lokalnych podejmowanych na terenie gminy • wzrastające zainteresowanie mieszkańców działalnością w ramach organizacji pozarządowych • zwiększająca się liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wykorzystywanie przez gminę środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dysponowanie środkami umożliwiającymi dostosowanie liczebności i poziomu kwalifikacji kadr 	<ul style="list-style-type: none"> • wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej • migracja mieszkańców • niski wskaźnik urodzeń w gminie • wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy • ograniczone możliwości budżetowe gminy • braki profesjonalistów dostępnych na lokalnym rynku pracy, • brak konkurencyjności małych lokalnych przedsiębiorstw • duże dysproporcje w zamożności mieszkańców gminy

pomocowych do aktualnych potrzeb • rosnąca liczba osób zainteresowanych świadczeniem wolontariatu	

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** wskazuje na mocne strony, którymi są głównie: odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców, prowadzenie działań mających na celu zachęcanie mieszkańców do podejmowania inicjatyw lokalnych, popularyzowanie wśród mieszkańców informacji o lokalnych organizacjach pozarządowych, podejmowanie działań zmierzających do podniesienia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców, inicjowanie działań mających na celu integrację społeczności lokalnej, prowadzenie działań mających na celu pozyskiwanie dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej, dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i sieć placówek pomocy społecznej, a także podejmowanie działań mających na celu propagowanie i inicjowanie wolontariatu. Należy także podkreślić możliwość podnoszenia kwalifikacji zawodowych przez pracowników pomocy społecznej.

Mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie powinny przesłonić dostrzeganych i zasygnalizowanych słabych stron i zagrożeń, jak np. wzrastającego zapotrzebowania na wsparcie z systemu pomocy społecznej. Z pewnością niepokoić powinny: migracja mieszkańców, niski wskaźnik urodzeń w gminie, wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle mieszkańców gminy, braki profesjonalistów dostępnych na lokalnym rynku pracy, brak konkurencyjności małych lokalnych przedsiębiorstw czy duże dysproporcje w zamożności mieszkańców gminy i ograniczone możliwości budżetowe gminy.

22. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEJ STRATEGII

Z uwagi na fakt, że istnieje konieczność zachowania ciągłości działań o charakterze strategicznym, punktem odniesienia dla programowania aktualnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 powinna być poprzednia strategia, tak aby kontynuować to, co wymaga dalszych inwestycji społecznych oraz wprowadzać zmiany w tych elementach, które wymagają korekty z uwagi na współczesny kontekst społeczny, gospodarczy, środowiskowy, czy także ten związany ze skutkami pandemii koronawirusa. W ramach oceny wdrożenia poprzednio realizowanej strategii wskazano m.in.

osiągnięcia i trudności we wdrażaniu strategii, przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas jej wdrażania, najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane

Trudności we wdrażaniu strategii:

- ograniczenia finansowe uniemożliwiające zatrudnienie specjalistów – psychologa i radcy prawnego w latach 2018-2019;
- ograniczenia finansowe w zakresie usuwania barier architektonicznych.

Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach strategii:

- realizacja spotkań integracyjnych;
- utworzenie Klubu Seniora;
- zorganizowanie pikników rodzinnych;
- wymiana doświadczeń międzypokoleniowych;
- zorganizowanie białej niedzieli;
- aktywizacja społeczna;
- utworzenie Grupy Liturgicznej w Sulowie;
- utworzenie i prowadzenie świetlicy środowiskowej;
- prowadzenie działalności przez zespół Sulowiacy;
- powstanie Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej.

Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania strategii:

- nie został zatrudniony psycholog i radca prawny w latach 2018-2019;
- nie utworzono Centrum Kultury (w 2012 r. powstał Gminny Dom Kultury).

Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- spotkania integracyjne;
- poradnictwo specjalistyczne;
- Klub Seniora;
- rozszerzenie oferty kulturalnej;
- zatrudnienie psychologa lub dostęp do porad psychologicznych na terenie gminy.

Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów strategicznych, które zostały zrealizowane:

- Projekt Senior;
- Projekty realizowane w ramach integracji społecznej w latach 2008-2010;
- Powstanie Klubu Seniora w Studziankach – uczestnicy: seniorzy;

- Piknik Rodzinny w Zakrzówku – uczestnicy: rodziny z dziećmi, różne grupy wiekowe mieszkańców;
- Warsztaty przy Szkole w Zakrzówku;
- Powstanie Liturgicznej Grupy Ołtarza w Sulowie;
- Zorganizowanie wyjazdu integracyjnego do Hołowna – Krainy Rumianku.

Ogólna ocena realizacji założeń strategii:

Zespół dokonujący oceny realizacji założeń poprzedniej strategii, uwzględniając osiągnięcia, ograniczenia, zachodzące lokalnie zmiany w zakresie problemów społecznych, mając do dyspozycji pięciopunktową skalę ocen, którym przypisano odpowiedni stopień realizacji, zaproponował ogólną ocenę realizacji strategii na poziomie 4, co oznacza, że zrealizowano większość założeń programowych.

Działania ocenione najwyżej:

- Spotkania integracyjne,
- Wymiana doświadczeń międzypokoleniowych,
- Pomoc rodzinom w trudnej sytuacji życiowej udzielana przez OPS.

Działania ocenione najniżej:

- Nie zatrudniono psychologa.

Krótkie uzasadnienie przyjętej oceny:

Gmina Zakrzówek podejmowała szeroki zakres działań. Większość założonych celów udało się zrealizować. Niektóre rezultaty przedsięwzięć są kontynuowane po zakończeniu obowiązywania strategii.

III. PROGRAMOWANIE

Wyniki diagnozy problemów społecznych, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych oraz analizie SWOT, ocena wdrożenia założeń poprzednio realizowanej strategii i wnioski płynące z tej oceny pozwoliły na opracowanie założeń polityki społecznej gminy Zakrzówek na lata 2021-2027. Zostały one przedstawione w formie wizji i misji, celów i kierunków działań. Działania zostały wyznaczone w obrębie celów strategicznych i operacyjnych z uwzględnieniem następujących priorytetów:

Działania zostały wyznaczone z uwzględnieniem następujących priorytetów:

1. **Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu i bezdomności, zapobieganie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin**
2. **Wspieranie rodzin i wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**
3. **Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie**
4. **Wspieranie osób starszych i niepełnosprawnych**
5. **Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia**
6. **Zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy**
7. **Rozwój kapitału społecznego i ludzkiego**

1. WIZJA I MISJA

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 pozwala na podjęcie systemowych rozwiązań umożliwiających niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych występujących w gminie. Dla osiągnięcia zakładanych celów została na potrzeby strategii sformułowana wizja, która brzmi:

„Gmina Zakrzówek zapewnia mieszkańcom szeroką dostępność do usług społecznych oraz warunki sprzyjające rozwojowi lokalnego kapitału społecznego”.

Realizacji przyjętej wizji będzie towarzyszyła wyznaczona następująca misja:

„Podejmowanie zintegrowanych działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych w trosce o podniesienie jakości życia mieszkańców gminy Zakrzówek”.

2. CELE STRATEGICZNE, OPERACYJNE, KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wytyczone cele strategii zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Pomoc mieszkańcom dotkniętym i zagrożonym ubóstwem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Świadczenie pomocy finansowej i rzeczowej osobom w trudnej sytuacji życiowej i materialnej. 2. Aktywne ograniczanie zjawiska dziedziczenia biedy oraz wyuczonej bezradności poprzez m.in. podejmowanie pracy socjalnej z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Rozpoznawanie potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym we współpracy z lokalnymi liderami, instytucjami, organizacjami pozarządowymi oraz z Kościołem. 4. Realizacja programów i projektów na rzecz osób zagrożonych lub dotkniętych ubóstwem. 5. Aktywizowanie środowiska lokalnego w celu niesienia pomocy osobom i rodzinom zmagającym się z ubóstwem. 	działania ciągłe

<p>2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i wsparcie dla osób poszukujących pracy.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Upowszechniania informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego, szkoleniach, przygotowaniu zawodowym i stażach. 2. Praca socjalna z osobami bezrobotnymi z wykorzystaniem kontraktów socjalnych. 3. Organizowanie prac interwencyjnych i społecznie użytecznych na terenie gminy. 4. Rozwój współpracy z lokalnymi pracodawcami. 5. Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców oraz promocja działań zmierzających do tworzenia w gminie podmiotów ekonomii społecznej. 6. Realizacja projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych i poszukujących pracy. 7. Promowanie w obszarze rynku pracy zasady równości płci. 	<p>działania ciągłe</p> <p>w zależności od potrzeb</p>
<p>3. Pomoc osobom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie interwencji na rzecz osób zagrożonych utratą lokalu mieszkalnego. 2. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz wsparcia osobom zagrożonym i dotkniętym bezdomnością. 3. Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia oraz dostępu do poradnictwa specjalistycznego i wsparcia medycznego. 	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 1.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
wielkość środków wydatkowanych na pomoc mieszkańcom gminy	zł	1 469 939	1 450 000	UG/OPS	raz w roku
zaangażowanie środków zewnętrznych w wydatkach na pomoc społeczną	zł	27 650	30 000	UG/OPS	raz w roku
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	osoba	217	200	OPS	raz w roku
liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej z powodu:					
ubóstwa	osoba	248	220	OPS	raz w roku
bezrobocia	osoba	163	150	OPS	raz w roku
bezdomności	osoba	2	0	OPS	raz w roku
udział liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia z systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie	%	5,12	4,60	OPS	raz w roku

ludności gminy					
liczba osób w rodzinach objętych pracą socjalną	osoba	195	300	OPS	raz w roku
liczba realizowanych kontraktów socjalnych	kontrakt	10	15	OPS	raz w roku
liczba osób bezrobotnych	osoba	273	250	PUP	raz w roku
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	osoba	112	105	PUP	raz w roku
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w gminie w liczbie osób w wieku produkcyjnym	%	6,97	6,19	PUP	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 1. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej.	Powiatowy Urząd Pracy, lokalni przedsiębiorcy, noclegownie i schroniska spoza gminy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne UE, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

**CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN,
WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY,
PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE**

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
<p>1. Wzmacnianie potencjału rodzin.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie rodzinom pomocy z systemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych. 2. Prowadzenie pracy socjalnej z rodzinami, w szczególności dotkniętymi bezradnością opiekuńczo-wychowawczą. 3. Promowanie prawidłowego modelu rodziny i edukowanie rodzin niezaradnych wychowawczo w celu nabycia i podniesienia świadomości w kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. 4. Zapewnienie wsparcia asystentów rodziny dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. 5. Poszerzenie dostępu do poradnictwa rodzinnego. 6. Doskonalenie warsztatu pracy osób zaangażowanych w pracę na rzecz dziecka i rodziny oraz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 7. Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w gminie poprzez współpracę różnych podmiotów instytucjonalnych, organizacji pozarządowych, Kościoła. 	<p>działania ciągłe</p>

<p>2. Podwyższanie jakości usług edukacyjnych, udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży oraz rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitorowanie zagrożeń mających wpływ na jakość i poziom procesu kształcenia i wychowania dzieci i młodzieży w gminie i podejmowanie interwencji w tym zakresie. 2. Rozpoznawanie i zabezpieczanie potrzeb społecznych dzieci i młodzieży, w tym pod kątem zabezpieczenia ich potrzeb przez dom rodzinny. 3. Zapewnienie dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy i wsparcia dostępu do specjalistów, jak pediatra, psychiatra dziecięcy czy psycholog. 4. Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży. 5. Rozszerzanie oferty zajęć pozalekcyjnych i rozwój alternatywnych form spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem zasobów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych gminy. 	<p>działania ciągłe</p>
<p>3. Przeciwdziałanie problemom uzależnień, pomoc osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy domowej.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc materialna rodzinom, w których występują problemy uzależnień lub przemocy domowej. 2. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego i podnoszenie kwalifikacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego w kwestiach przeciwdziałania i zapobiegania przemocy w rodzinie. 3. Zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień oraz przemocy domowej dostępu do wsparcia psychologicznego i prawnego. 	<p>działania ciągłe</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 4. Zapewnienie osobom uzależnionym dostępu do pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej. 5. Zapewnienie schronienia osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej w celu odizolowania od sprawców przemocy. 6. Kierowanie sprawców przemocy domowej do udziału w programach korekcyjnych. 7. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej i szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy w rodzinie. 8. Podejmowanie współpracy z organizacjami i instytucjami działającymi na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, problemami alkoholowymi i narkomanii. 	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 2.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej,	rodzina	135	120	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa	rodzina	71	60	OPS	raz w roku

domowego					
liczba rodzin objętych pracą socjalną	rodzina	85	130	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny	rodzina	7	5	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z powodu:					
alkoholizmu,	rodzina	14	12	OPS	raz w roku
narkomanii	rodzina	0	2 bo problem narasta	OPS	raz w roku
przemocy w rodzinie	rodzina	10	7	OPS	raz w roku
liczba interwencji przeprowadzonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie zakończonych założeniem Niebieskiej Karty	karta	19	15	ZI	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych	osoba	690	610	OPS	raz w roku
liczba osób korzystających ze świadczeń alimentacyjnych	osoba	23	24	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem Karta Dużej Rodziny	rodzina	18	20	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 2. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,	budżet samorządowy i centralny,

Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.
--	--	---

CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Aktywna polityka senioralna – realizacja idei „starzenia się w zdrowiu”.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom starszym i monitorowanie sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych. 2. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych oraz kontaktów z otoczeniem osobom starszym i niepełnosprawnym. 3. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami starszymi i niepełnosprawnymi. 4. Wspieranie działań mających na celu zapobieganie wykluczeniu społecznemu i cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych oraz rozwijanie aktywnych form spędzania czasu wolnego przez osoby starsze i niepełnosprawne. 5. Kontynuowanie działalności Klubu Seniora – placówki wsparcia na terenie gminy. 6. Podejmowanie współpracy z Kościołem i organizacjami pozarządowymi w celu wzmocnienia wsparcia adresowanego do osób starszych i niepełnosprawnych. 	działania ciągłe

	<p>7. Poszerzanie zakresu usług wsparcia środowiskowego na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.</p> <p>8. Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych.</p>	
<p>2. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych fizycznie i psychicznie.</p>	<p>1. Udzielanie przez OPS pomocy finansowej i rzeczowej osobom niepełnosprawnym</p> <p>2. Likwidowanie barier ograniczających funkcjonowanie osób niepełnosprawnych w przestrzeni publicznej i w otoczeniu domowym.</p> <p>3. Poszerzenie środowiskowego systemu wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym również dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>4. Rozpowszechnianie ofert pracy dla osób niepełnosprawnych i podejmowanie współpracy z lokalnymi pracodawcami w celu upowszechniania wiedzy na temat warunków i możliwości tworzenia miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>5. Uwzględnianie udziału osób niepełnosprawnych w organizowanych kursach zawodowych i szkoleniach.</p> <p>6. Współpraca z organizacjami pozarządowymi skupiającymi osoby niepełnosprawne.</p>	<p>działania ciągłe</p>

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 3.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	osoba	1 385	1335	UG	raz w roku
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle	%	21,55	22	UG	raz w roku

mieszkańców gminy					
liczba osób w wieku powyżej 66 lat objętych wsparciem z pomocy społecznej	osoba	15	20	OPS	raz w roku
liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	rodzina	47	50	OPS	raz w roku
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	osoba	18	20	OPS	raz w roku
liczba osób z gminy przebywających w DPS	osoba	11	13	OPS	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 3. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, placówki ochrony zdrowia, pracodawcy, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna.	budżet samorządowy i centralny, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Pracy, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Zaspakajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia fizycznego i psychospołecznego oraz zdrowego stylu życia.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej. 2. Promocja zdrowia, zdrowego stylu życia, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej oraz realizowanie programów zdrowotnych. 3. Podejmowanie działań zmierzających do poszerzenia zakresu usług medycznych świadczonych na terenie gminy. 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych badań profilaktycznych dla mieszkańców gminy. 	działania ciągłe
2. Poprawa stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, Prokuraturą i Sądem Rejonowym na rzecz przeciwdziałania przestępczości i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy. 2. Prowadzenie akcji informacyjnych, w tym w szczególności w środowisku seniorów, na temat zagrożeń przestępczością. 3. Podejmowanie inwestycji mających wpływ na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, w tym bezpieczeństwa na drodze. 4. Rozwój systemu powiadamiania mieszkańców gminy o zagrożeniach z wykorzystaniem telefonii komórkowej i internetu. 	działania ciągłe
3. Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w drodze do i ze szkoły. 	działania ciągłe

<p>placówek oświatowych i w otoczeniu domowym uczniów.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Podejmowanie działań interwencyjnych i zapobiegawczych mających na celu eliminowanie zachowań o charakterze patologicznym w środowisku szkolnym. 3. Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w placówkach oświatowych na temat uzależnień, przemocy w rodzinie, przestępczości i jej negatywnych skutków. 4. Uwrażliwianie rodziców i opiekunów uczniów na kwestie związane z prawidłowym i bezpiecznym zachowaniem się na terenie szkoły i w otoczeniu domowym. 5. Integrowanie społeczności szkolnej, budowanie na terenie szkoły pozytywnych relacji uczniów z nauczycielami i rówieśnikami. 	
---	---	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 4.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
przedsięwzięcia w zakresie promocji zdrowia, profilaktyki zdrowotnej	działanie	17	według możliwości organizatorów	UG, NGO-s, placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	raz w roku
przedsięwzięcia w zakresie aktywnego sposobu spędzania czasu wolnego	działanie	20	według możliwości organizatorów	UG, NGO-s, placówki oświatowe, jednostki rekreacyjno-sportowe	
badania profilaktyczne	badanie	badania profilaktyczne	według	UG, NGO-s,	raz w roku

dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej		dorosłych: 23 710; badania profilaktyczne dzieci i młodzieży szkolnej: 5 268	możliwości organizatorów	placówki oświatowe, placówki ochrony zdrowia	
przestępstwa i wykroczenia popełnione na terenie gminy, w tym z udziałem nieletnich	przestępstwo	51	49	Policja	raz w roku
liczba realizowanych programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach oraz liczba osób nimi objętych	program/osoba	20 programów / 379	według możliwości organizatorów	placówki oświatowe, PZPPP	raz w roku
liczba zrealizowanych inwestycji w celu poprawy bezpieczeństwa publicznego i bezpieczeństwa na drodze	inwestycja	4	6	UG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 4. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy

Zespół Interdyscyplinarny, placówki przedszkolne, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.		indywidualni.
---	--	---------------

CEL STRATEGICZNY 5. PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO

cel operacyjny	kierunki działań	czas realizacji
1. Wzmacnianie kadr i służb pomocowych, podnoszenie jakości i efektywności świadczonych usług.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie właściwych warunków pracy umożliwiających sprawną i efektywną obsługę beneficjentów systemu pomocy społecznej oraz doskonalenie kadr pomocy społecznej poprzez zapewnienie środków na szkolenia i inne formy doskonalenia zawodowego. 2. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej. 3. Realizowanie zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych przy współpracy z jednostkami funkcjonującymi na terenie gminy, organizacjami pozarządowymi oraz innymi partnerami. 	działania ciągłe
2. Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego i rozwijanie dialogu społecznego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie działalności organizacji pozarządowych oraz udzielanie im pomocy w pozyskiwaniu środków z innych niż budżet gminy źródeł finansowania. 2. Inicjowanie działań zmierzających do włączania się mieszkańców w życie społeczne gminy. 3. Podejmowanie inicjatyw mających na celu wzmacnianie dialogu władz 	działania ciągłe

	<p>samorządowych z mieszkańcami.</p> <p>4. Poszerzanie dostępu informacyjnego do planowanych przez samorząd zamierzeń o charakterze społecznym i gospodarczym.</p>	
--	--	--

WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO 5.

wskaźnik	jednostka miary	stan początkowy (2020 r.)	stan docelowy (2027 r.)	źródło danych	częstotliwość pomiaru
liczba szkoleń i innych form doskonalenia zawodowego, w których uczestniczyła kadra pomocy społecznej	szkolenie	7	10	OPS	raz w roku
liczba organizacji pozarządowych w gminie, w tym funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	organizacja	35	40	UG, NGO-s, OPS	raz w roku
liczba wspólnych przedsięwzięć różnych podmiotów podejmowanych w celu rozwiązywania problemów społecznych	przedsięwzięcie	15	według możliwości organizatorów	UG, OPS, ZI, GKRPA, NGO- s	raz w roku
liczba spotkań przedstawicieli samorządu gminy z mieszkańcami.	spotkanie	76 planowanych, ok. 200 nieplanowanych, ok. 400 telefonicznych.	100 250 400	UG, RG	raz w roku

CEL STRATEGICZNY 5. – PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE, PARTNERZY, ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

podmioty odpowiedzialne	partnerzy	źródła finansowania
Wójt, Rada Gminy, Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, jednostki sportowo-rekreacyjne.	Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, Straż Pożarna, organizacje pozarządowe, Kościół, społeczność lokalna	budżet samorządowy i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze Unii Europejskiej, środki organizacji pozarządowych, sponsorzy indywidualni.

3. PROGNOZA ZMIAN

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych w strategii działań zostaną wykorzystane sformułowane powyżej wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Wdrożenie projektowanych działań zaplanowanych w ramach poszczególnych celów strategicznych wypracowanych w niniejszym dokumencie powinno przyczynić się do osiągnięcia przedstawionych w poniższym zestawieniu zmian.

cel strategiczny	prognoza zmian
CEL STRATEGICZNY 1. PRZECIWDZIAŁANIE UBÓSTWU, BEZROBOCIU I BEZDOMNOŚCI.	<ul style="list-style-type: none"> - ograniczenie zagrożeń mających wpływ na utrwalanie się zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego, - poprawa sytuacji osób ubogich, - podniesienie kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenie ich szans na podjęcie zatrudnienia - zwiększenie liczby osób zaktywizowanych zawodowo, - zmniejszenie skali zjawiska tzw. dziedziczenia bezrobocia,

	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych, - eliminowanie zjawiska dyskryminacji ze względu na płeć na rynku pracy, - zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy społecznej
<p>CEL STRATEGICZNY 2. WZMACNIANIE POTENCJAŁU RODZIN, WSPOMAGANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY, PRZECIWDZIAŁANIE UZALEŻNIENIOM I PRZEMOCY W RODZINIE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży, uprzedzający sytuacje kryzysowe i zapewniający różnorodne formy pomocy, m.in. w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, - sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie, - spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, - podniesienie kompetencji w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich, - zwiększenie dostępności wsparcia dla rodzin, - podniesienie jakości kształcenia w placówkach oświatowych, - zwiększenie szans edukacyjnych dla dzieci mających problemy w nauce, - poszerzenie wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień, - zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych, - zmniejszenia skali przemocy w rodzinie,
<p>CEL STRATEGICZNY 3. WSPIERANIE OSÓB STARSZYCH ORAZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie udziału seniorów i osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym, - podniesienie atrakcyjności oferty w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego przez osoby starsze

	<p>i niepełnosprawne,</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapobieganie wykluczeniu społecznemu cyfrowemu osób starszych i niepełnosprawnych, - zwiększenie udziału seniorów i osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, - podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym, - poprawa komfortu funkcjonowania osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku, - pełniejsza integracja seniorów i osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
<p>CEL STRATEGICZNY 4. DBAŁOŚĆ O ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE MIESZKAŃCÓW GMINY.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie liczby mieszkańców aktywnych fizycznie i stosujących się do zasad zdrowego trybu życia, - zmniejszenie zagrożenia przestępczością, - zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych, - zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy,
<p>CEL STRATEGICZNY 5. PODNOSZENIE EFEKTYWNOŚCI WSPARCIA, ROZWÓJ KADR POMOCOWYCH, WZMACNIANIE KAPITAŁU I DIALOGU SPOŁECZNEGO</p>	<ul style="list-style-type: none"> - podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej, - podniesienie jakości świadczonych usług, - większa aktywność społeczna mieszkańców gminy, - wzrastająca liczba inicjatyw lokalnych.

4. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (Art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu gminy, ale są to także dotacje ze źródeł zewnętrznych pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej strategii będą: budżet gminy; budżet państwa; środki Europejskiego Funduszu Społecznego.

W ramach finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 ujęto poziom wydatków Gminy w 2020 r. z działów klasyfikacji budżetowej: 801 – oświata i wychowanie, 851 – ochrona zdrowia, 852 – pomoc społeczna, 854 - edukacyjna opieka wychowawcza oraz 855 – rodzina, który w 2020 r. wynosił 21 456 416,49.zł.

W kolejnych latach wdrażania założeń strategii szacuje się, że wysokość kwot przeznaczonych na realizację tych zadań będzie nie niższa niż w roku 2020, przy założeniu, że wysokość przyznawanych dotacji na realizację zadań zleconych i własnych będzie co najmniej na tym samym poziomie. Trudność precyzyjnego określenia wysokości funduszy przeznaczonych na realizację strategii w poszczególnych latach wynika z wielu czynników. Kluczowe znaczenie ma tu horyzont czasowy strategii, a także wielość zadań i podmiotów realizujących działania określone w strategii.

5. WDROŻENIE STRATEGII, MONITOROWANIE, EWALUACJA

Koordynatorem realizacji działań wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 będzie Ośrodek Pomocy Społecznej wraz z jego Kierownikiem. Zespół monitorujący postęp wdrażania zapisów strategicznych, w którego skład wejdą m.in.: przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współdziałających w jej realizacji, w tym pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej, będzie oceniał poziom wdrożenia zapisów strategicznych i przedstawiał ocenę skuteczności polityki społecznej prowadzonej w gminie Wójtowi i Radzie Gminy, sugerując przyjęcie proponowanych rozwiązań (np. programów celowych) oraz, w przypadku stwierdzenia istotnych zmian społecznych, podjęcie ewentualnych działań korygujących, mających na celu aktualizację obowiązującej strategii.

Do oceny stopnia wdrożenia wyznaczonych działań zostaną wykorzystane m.in. sformułowane w dokumencie wskaźniki realizacji celów. W miarę rozwoju systemu monitorowania dokumentu będą mogły zostać zidentyfikowane nowe wskaźniki, które w odpowiedni sposób będą charakteryzowały przebieg realizacji podejmowanych działań. Zakres czasowy analizy obejmował będzie zmiany w stosunku do roku bazowego (2020 r.) i roku ostatniego badania (dynamika).

Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji strategii, której ogólnym celem jest podwyższanie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z realizacji strategii. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 jest bowiem dokumentem o charakterze otwartym, w związku z czym powinna dynamicznie reagować na pojawiające się wyzwania wynikające z nowych uwarunkowań wewnętrznych oraz zewnętrznych.

Obok prowadzonego monitoringu procesu realizacji Strategii, podlegać będzie ona procesowi ewaluacji. Celem ewaluacji, w odróżnieniu od monitoringu, jest usprawnienie danego projektu. Ewaluacja musi opierać się na założeniach dotyczących związków pomiędzy prowadzonymi działaniami a ich efektami. Głównym zadaniem ewaluacji jest dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio ze strategią, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze lokalne.

6. ZARZĄDZANIE STRATEGIĄ, ANALIZA RYZYKA

Zarządzanie strategiczne jest swoistym zbiorem procesów pozwalających odpowiednio szybko reagować na zmiany zachodzące w otoczeniu, a jednocześnie pozwala tworzyć i utrzymywać odpowiednie relacje pomiędzy założonymi celami strategicznymi i zasobami. W praktyce jest to zbiór wytycznych, którymi można posłużyć się przy podejmowaniu decyzji czy określonych działań w poszczególnych obszarach.

Spośród wielu różnych definicji mówiących o zarządzaniu strategicznym, można wyłonić pewne aspekty, które najczęściej określają, czym właściwie ono jest. W szczególności jest to:

- horyzont planowania – czyli określenie długoterminowych kierunków działań, sięgających od kilku do kilkunastu lat;
- wątek celów – zbiór wartości, misja, a także cele strategiczne, za pomocą i w ramach których podejmowane są odpowiednie działania;
- przedmiot zarządzania – traktowany jako spójna całość, gdzie zarządzanie strategiczne integruje funkcje i procesy organizacyjne w jedną strategię, koordynującą jego działanie;
- podmiot zarządzania – grupa lub jednostka organizacyjna zajmująca się zarządzaniem strategicznym, tzw. wierzchołek strategiczny.

Przenosząc te aspekty zarządzania strategicznego na grunt strategii rozwiązywania problemów społecznych, należałoby postrzegać przedmiot zarządzania jako cały organizm gminy, nie tylko jej tkankę społeczną, natomiast w podmiocie zarządzania dostrzegać przede wszystkim samorząd gminy, jej jednostki organizacyjne, ale także partnerów. Doświadczenia zdobyte podczas wdrażania założeń strategii, dla której zakończył się okres programowania, z pewnością przyczynią się do efektywniejszej realizacji wytyczonych w niniejszym dokumencie celów i kierunków działań, niemniej należy dostrzec, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 powstaje w drugim roku trwania pandemii koronawirusa.

Trudno na obecnym etapie oszacować skutki, jakie pandemia może spowodować, zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej kraju, a co za tym idzie, gminy Zakrzówek. Przyjęte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 założenia przewidują w odniesieniu do:

- demografii – wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym;
- niepełnosprawności – wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami spowodowany m.in. powiększeniem się grupy starszych mieszkańców gminy;
- bezrobocia – spadek liczby osób bezrobotnych;
- pomocy społecznej – spadek liczby beneficjentów systemu pomocy społecznej w związku poprawą kondycji materialnej osób i rodzin zamieszkujących gminę;
- problemów uzależnień i przemocy w rodzinie – spadek liczby osób uzależnionych, stosujących przemoc i doświadczających przemocy.

Z punktu widzenia sytuacji, z jaką mamy obecnie do czynienia, należy się jednak liczyć w trzech wymienionych na końcu obszarach: bezrobociu, pomocy społecznej i kwestii problemów uzależnień z możliwymi odstępstwami od poczynionych założeń. W związku z tym należy baczniej monitorować zagrożenia dotyczące miejscowego rynku pracy oraz kwestii bezrobocia i w razie wystąpienia niekorzystnych tendencji, dostosować odpowiednio strukturę i zasoby pomocy społecznej do zapobiegania możliwym niepożądanym skutkom, mającym destrukcyjny wpływ na jakość i kondycję życia mieszkańców gminy.

7. PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

1. Program Wspierania Rodziny;
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
3. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
4. Program Współpracy Gminy Zakrzówek z Organizacjami Pozarządowymi oraz Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego.

W ramach strategii mogą być realizowane projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UWAGI KOŃCOWE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Zakrzówek na lata 2021-2027 ma charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.

Autorzy dokumentu pragną złożyć serdeczne podziękowania wszystkim, którzy uczestniczyli w jego budowie, przyczyniając się do identyfikacji problemów społecznych występujących w gminie. Jednocześnie chcą wyrazić nadzieję na dalszą współpracę w realizacji zapisów strategii.

SPIS DIAGRAMÓW, TABEL I WYKRESÓW

Diagramy

Diagram 1. Obszary analizy SWOT	84
---------------------------------------	----

Tabele

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy społeczne w opinii mieszkańców”	4
Tabela 2. Profil respondentów ankiety „Równość szans kobiet i mężczyzn”	5
Tabela 3. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020	20
Tabela 4. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020	21
Tabela 5. Ruch migracyjny ludności w latach 2018-2020	21
Tabela 6. Infrastruktura techniczna w gminie w 2020 r.	22
Tabela 7. Najważniejsze inwestycje zrealizowane w gminie w latach 2018-2020	23
Tabela 8. Użytki rolne, lasy i grunty leśne	24
Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej na terenie gminy w latach 2018-2020	25
Tabela 10. Zasoby mieszkaniowe w gminie w latach 2018-2020	26
Tabela 11. Placówki wychowania przedszkolnego w gminie w roku szkolnym 2020/2021	26
Tabela 12. Placówki oświatowe w gminie w roku szkolnym 2020/2021	27
Tabela 13. Wykaz placówek systemu oświaty działających w gminie w roku szkolnym 2020/2021	27
Tabela 14. Placówki kultury w gminie w 2020 r.	28
Tabela 15. Wykaz placówek kultury w 2020 r.	29
Tabela 16. Zakłady opieki zdrowotnej, praktyki lekarskie i apteki w gminie w 2020 r.	30
Tabela 17. Wykaz zakładów opieki zdrowotnej i aptek w gminie w 2020 r.	30
Tabela 18. Sport i rekreacja w 2020 r.	32
Tabela 19. Baza noclegowa w 2020 r.	34
Tabela 20. Przestępstwa odnotowane w gminie w latach 2018-2020	35
Tabela 21. Dozory prowadzone w gminie w latach 2018-2020	36
Tabela 22. Stan zatrudnienia w OPS-ie oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.	37
Tabela 23. Struktura zatrudnienia w OPS-ie na koniec 2020 r.	38
Tabela 24. Wykształcenie kadry OPS-u oraz potrzeby w tym zakresie na koniec 2020 r.	38
Tabela 25. Środki finansowe wydatkowane przez gminę na pomoc mieszkańcom w latach 2018-2020	39
Tabela 26. Środki finansowe pozyskane przez gminę ze źródeł zewnętrznych na realizację zadań z zakresu polityki społecznej (projekty, środki z budżetu UE) w latach 2018-2020	40
Tabela 27. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	40
Tabela 28. Struktura wiekowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	40
Tabela 29. Aktywność zawodowa beneficjentów pomocy społecznej w gminie w 2020 r.	41
Tabela 30. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie w latach 2018-2020	41
Tabela 31. Formy wsparcia udzielanego w gminie przez OPS w latach 2018-2020	43
Tabela 32. Asystenci rodziny w gminie w latach 2018-2020	44
Tabela 33. Skierowania i pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej w latach 2018-2020	45
Tabela 34. Karta Dużej Rodziny w gminie w latach 2018-2020	45
Tabela 35. Świadczenia rodzinne w gminie w latach 2018-2020	45
Tabela 36. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w gminie w latach 2018-2020	46
Tabela 37. Świadczenia alimentacyjne przyznane w gminie w latach 2018-2020	48
Tabela 38. Jednostki wsparcia spoza gminy, z oferty których korzystali mieszkańcy gminy w 2020 r.	49
Tabela 39. Dane dotyczące dzieci i młodzieży ze szkół w gminie objętych wsparciem przez PZPPP w roku szkolnym 2019/2020	50
Tabela 40. Dane dotyczące dzieci i młodzieży oraz rodziców z gminy objętych wsparciem przez PZPPP w latach 2019-2020	50
Tabela 41. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców gminy w zakresie pieczy zastępczej w latach 2018-2020	52
Tabela 42. Stan bezrobocia w gminie w latach 2018-2020	52
Tabela 43. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2018-2020	53
Tabela 44. Bezrobotni w gminie na koniec 2020 r. według wieku, czasu pozostawania bez pracy, stażu pracy i wykształcenia	53
Tabela 45. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy OPS-u z powodu bezdomności w latach 2018-2020	56
Tabela 46. Opłaty z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w gminie w latach 2018-2020	56
Tabela 47. Środki finansowe przeznaczone w gminie w latach 2018-2020 na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie	56

Tabela 48. Liczba członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2018-2020	57
Tabela 49. Działalność GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w gminie	57
Tabela 50. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2018-2020 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie	57
Tabela 51. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie w latach 2018-2020.....	60
Tabela 52. Wykaz jednostek i grup wsparcia dla osób uzależnionych, współuzależnionych oraz dotkniętych przemocą w rodzinie, funkcjonujących na terenie gminy w 2020 r.....	63
Tabela 53. Negatywne zachowania oraz zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w roku szkolnym 2019/2020	65
Tabela 54. Dysfunkcje i patologie stwierdzone w rodzinach uczniów w roku szkolnym 2019/2020.....	65
Tabela 55. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2018-2020.....	67
Tabela 56. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej w formie usług opiekuńczych w latach 2018-2020	68
Tabela 57. Rodziny w gminie korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2018-2020	69
Tabela 58. Orzeczenia o niepełnosprawności lub o stopniu niepełnosprawności wydane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	70
Tabela 59. Dofinansowanie rehabilitacji przyznane mieszkańcom gminy w latach 2018-2020	70
Tabela 60. Wykaz organizacji pozarządowych w gminie w 2020 r.	72
Tabela 61. Parafie rzymskokatolickie na terenie gminy	77
Tabela 62. Udział kobiet w liczbie ludności gminy w latach 2018-2020.....	80
Tabela 63. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych w gminie w latach 2018-2020	81

Wykresy

Wykres 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2018-2020	20
Wykres 2. Ruch naturalny ludności gminy w latach 2018-2020.....	21
Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia ofertę edukacyjną szkół w gminie?	29
Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?	30
Wykres 5. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie ochrony zdrowia?.....	31
Wykres 6. Jak Pani/Pan ocenia dostępną w gminie ofertę w zakresie sportu i rekreacji?	34
Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	37
Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu?	43
Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?	55
Wykres 10. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?.....	58
Wykres 11. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?	59
Wykres 12. Czy Pani/Pan zdaniem istnieje ryzyko nasilenia się problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy?	59
Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?.....	71
Wykres 14. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?	78
Wykres 15. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?	79
Wykres 16. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?	80
Wykres 17. Kto jest wg Pani/Pana bardziej zagrożony dyskryminacją ze względu na płeć?	81
Wykres 18. Czy spotkała się Pani/ spotkał się Pan z przypadkami dyskryminacji ze względu na płeć w gminie lub o nich słyszała/ słyszał?	82
Wykres 19. Jaka Pani/Pana zdaniem może być skala problemu nierówności płci w gminie?.....	82